

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Biharkeresztes Város Önkormányzata

2013-2018.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
A program háttere.....	3
A program céljai	4
Küldetésnyilatkozat	5
A település bemutatása	5
Helyzetelemzés.....	12
1. Jogsabályi háttér bemutatása	12
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	19
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	52
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	75
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	80
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	88
8. Helyi partnerség.....	94
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	95
Intézkedési terv	97
1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	97
2. Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	101
3. Összegző táblázat - Intézkedési Terv	123
4. Megvalósítás.....	133
5. A program nyilvánossága.....	134
6. Kötelezettségek és felelősségi körök.....	134
7. Elfogadás módja és dátuma.....	135

Bevezetés

A program háttere

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvénnyel, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelettel és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelettel Biharkeresztes Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Jelen program a településen feltárt esélyegyenlőségi problémákra reagál, és beavatkozásokat tartalmaz azok kezelésére.

A program felépítése

Az esélyegyenlőségi program **helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll.**

A **helyzetelemzés célja** annak megállapítása, hogy a településen élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, területi, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján a település milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzd.

A helyzetelemzés alapján **intézkedési tervet** kell készíteni. A helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében a településeknek beavatkozásokat kell tervezniük.

Az esélyegyenlőségi program felülvizsgálata

A helyi esélyegyenlőségi programot öt évre kell tervezni. Időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

A **Türr István Képző és Kutató Intézet** esélyegyenlőségi munkatársai segítették a program elkészülését, valamint részt vesznek az esedékes felülvizsgálatában is.

A program céljai

A program prioritásai (szinergiában a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia *felzárkózási-politikai céljaival*):

- csökkenjen a szegénységben vagy társadalmi kizáródásban élők aránya,
- csökkenjen a hátrányos helyzetű gyermekek társadalmi lemaradása, gyengüljenek a szegénység átörökítésének tendenciái,
- csökkenjenek a hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű csoportok közötti társadalmi különbségek.

A program kiterjed:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

A megvalósítás során érvényesítendő körülmények a településen:

- a szegregációmentesség;
- a diszkriminációmentesség;
- a társadalmi integráció;
- a minőségi oktatáshoz való hozzáférés biztosítása;
- a megkülönböztetés tilalma;
- az egyenlő bánásmód betartása;
- az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- a társadalmi szolidaritás.

Küldetésnyilatkozat

Biharkeresztes Város Önkormányzata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosításáért: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társszervekkel, civil szerveződésekkel, egyházzal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

A település bemutatása

Története:

A település a megyeszékhelytől 55 km távolságra, míg a kistérségi központtól, Berettyóújfalutól 21 km-re fekszik. Biharkeresztes Hajdú-Bihar megye délkeleti részén, a román határtól 6 km-re található. Az ország egyik legkisebb városa, közigazgatási mikro-központ, közös önkormányzati hivatal székhelye.

A történeti feljegyzések alapján a település a XIII. században (1214) alakult. A település eredeti neve Fancsal volt. 1374-től nevezik a falut Mezőkeresztesnek és 1912-től Biharkeresztesnek.

Biharkeresztes környéke már az újkőkorban is lakott hely volt. A Nagy Farkasdombról festett kerámia edények kerültek elő, koruk mintegy 4-6000 éves. A határból bronzkori aranykincs leletek származnak, melyek a Nemzeti Múzeumban tekinthetők meg. A vaskorszakban (kb. 2.5-3000 évvel ezelőtt) a mai temető környékén, a toldi útfélen kora vaskori népek, a szkíták laktak, majd később a kelták a késő vaskorban.

Az i.sz. utáni I. században (kb. 1800 éve) dákok, a II-III. században az iráni nyelvet beszélő nomád szarmaták lakták a Nagy Farkasdombot. A IV-VI. században a germánokhoz tartozó gepidák települtek meg. Később, a VI-VII. században egy belső ázsiai eredetű lovasnép, az avarok jelentek meg. Erre utal a Lencsésráton kiásott avar lovas sír. A honfoglaló magyarok egykori jelenlétét igazolja a Farkasdombon és a Cserepesen feltárt honfoglaláskori sírlelet. A település közvetlen elődje a kora középkorban a mai falu nyugati oldalán, Told felé terült el, ebbe olvadt be a Septely nevű másik falu is. E falut említi a Várad Regestrum (latin nyelvű jegyzőkönyv) az 1208-1235. években.

A települést körülvevő földek a várad püspökséghez tartoztak, a lakosai fejlődését is döntően a várad püspökség fejlődése határozta meg. A település a tatárjárás, a török-dúlás, a Habsburg uralom alatt többször elpusztult, de lakói mindig újjáépítették. A földművelés mellett a lakosság jelentős része Nagyvárad piacait kiszolgálva, iparos tevékenységgel foglalkozott. Volt a városban tímár, csizmadia, fegyverkovács, stb. Mezőgazdasági termelése is a nagyvárad piacokra irányult.

A település fejlődése a XIX. században gyorsult fel, amikor a Sárréti Járás központja is volt. Legújabb-kori életében jelentős törést szenvedett a trianoni határ létrehozásával, mert éppen a kulturális és gazdasági centrumnak számító Nagyváradtól szakította el a határ. A Romániával kapcsolatos politikai viszonyok is befolyásolták ezután a város fejlődését, többnyire a határforgalom kiszolgálása volt a feladata.

1970-ig volt járási központ, 1989-től város újra, és kistérségi centrum.

Ma a város ellátja a környező települések közigazgatását, jelentős létszámú általános iskola, valamint óvoda működik a településen.

Gazdasága:

Habár a városban a terciér szektor vezető szerepe kétségtelen, a mezőgazdaság és az ipar, építőipar szerepe az országos átlagnál nagyobb mértékben játszik szerepet a városban működő vállalkozások esetében.

Az iparüzési adóból befolyó bevételek a működő vállalkozások számának csökkenése ellenére növekedést mutatnak. A legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások profilja többek között mezőgazdasági tevékenység, pénzügyi, banki szolgáltatás, kereskedelem, közlekedés, egészségügyi, kereskedelmi szolgáltatás.

A Biharkeresztesen működő vállalkozások legáltalánosabb jellemzője a kis méret: a vállalkozások döntő többsége egyszemélyes, vagy mikrovállalkozás. A működő vállalkozások többsége a kereskedelem, javítás nemzetgazdasági ágban, valamint az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás nemzetgazdasági ágban tevékenykedett. A vállalkozások legkisebb arányban az egészségügyi, szociális ellátás, a pénzügyi közvetítés és az oktatás nemzetgazdasági ágban tevékenykedtek.

Környezete:

Biharkeresztes természetföldrajzi szempontból a Bihari-sík területén fekszik. A város jelentős zöld felületeit a kertek és udvarok, valamint köztéri parkok jelentik. A város területén országos védett műemlék jelenleg a Református Templom.

A szennyvízhálózat fejlesztése Biharkeresztes és Ártánd összefogásával valósult meg, melynek eredményeként az újonnan épült szennyvízcsatorna-hálózat mellett új szennyvíztisztító telepet is létesítettek.

Biharkeresztes város területén 7 szelektív hulladékgyűjtő sziget van kialakítva, arányosan elosztva a város egész területére.

A burkolt utak aránya Biharkeresztesen 90,27%. Az önkormányzati utak hossza 15,367 km, míg a közútkezelésű utak hossza 9,240 km. A gépkocsival közlekedők számára a város területén összesen 120 darab ingyenes parkolóhely áll rendelkezésre.

A közösségi közlekedést kiszolgáló infrastruktúrák közül vasútállomással és autóbuszváróval rendelkezik a település, mely utóbbi határátkelőhelyként funkcionál.

A kerékpár-úthálózat kiépítése jelenleg van folyamatban.

Közzolgáltatások:

Egy település helyzetében, társadalmi folyamatainak alakulásában a gazdaság helyzete és az infrastrukturális feltételek mellett rendkívül fontos szerepet játszanak a közzolgáltatások. A fejlett közzolgáltatási háttér, a megfelelő színvonalú szolgáltatáskínálat nem csupán a helyben lakók számára fontos, hanem Biharkeresztes településhálózatban betöltött szerepét is jelzi: a város az oktatás, az egészségügyi és a szociális ellátás, a közigazgatás, a közművelődés és az egyéb közzolgáltatások terén – a megfelelő intézményrendszernek köszönhetően – széleskörű szolgáltatásokat kínál a helyi és térségi lakosság számára.

Demográfiai adatok:

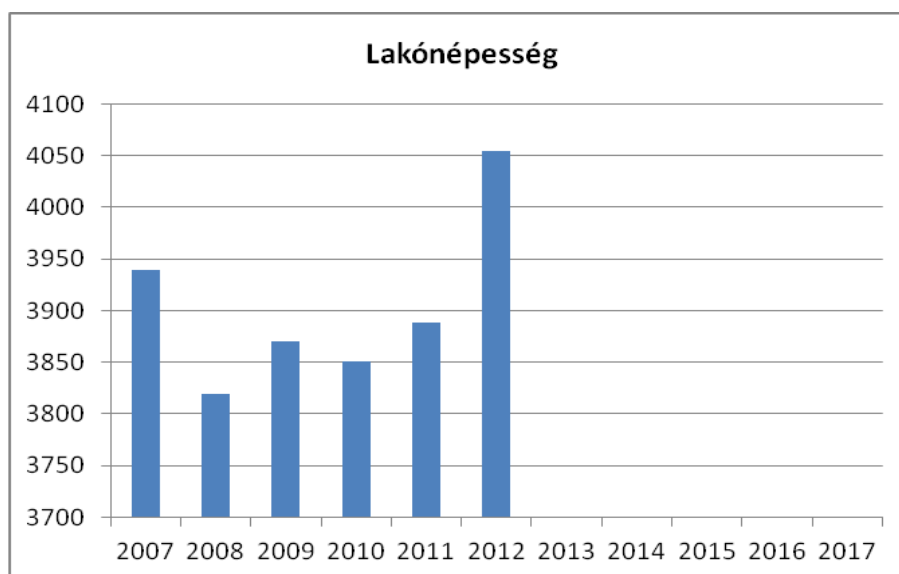
Biharkeresztesen 2012. december 31-én (települési statisztikai adat) 4926 hektárnyi területen (49,26km²) 4237 fő volt az állandó lakosság, melyből a lakónépesség 4055 fő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Lakónépesség
2007 (fő)	3939 fő
2008 (fő)	3819 fő
Lakónépesség számának változása (%)	97 %
2009 (fő)	3870 fő
Lakónépesség számának változása (%)	101 %
2010 (fő)	3851 fő
Lakónépesség számának változása (%)	100 %
2011 (fő)	3888 fő
Lakónépesség számának változása (%)	101 %
2012 (fő)	4055 fő
Lakónépesség számának változása (%)	104 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adatgyűjtés

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

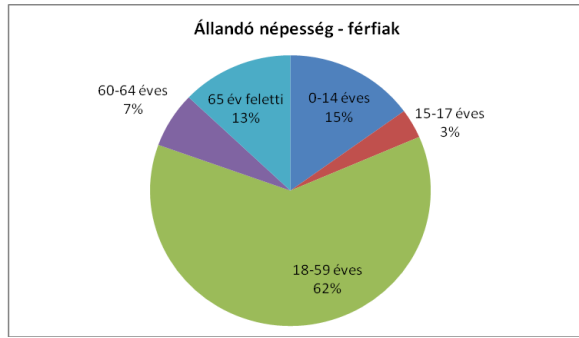
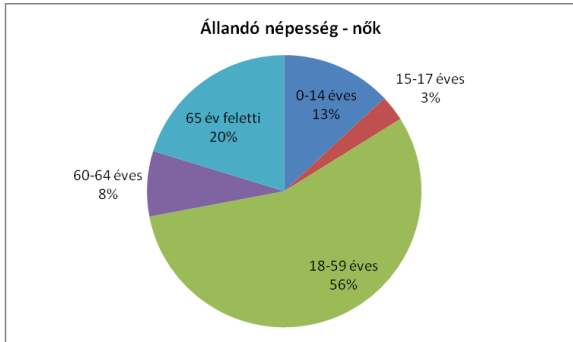
Megállapítható, hogy a lakónépesség száma viszonylag állandó. A kismértékű ingadozások oka elsősorban a román állampolgárok lakásvásárlása településünkön. Egyre több román állampolgár költözik városunkba, és naponta innen ingáznak nagyváradi munkahelyükre.

2. számú táblázat - Állandó népesség

Állandó népesség száma	4237 fő
Nő	2151 fő
	51 %
Férfi	2086 fő
	49 %
0-2 évesek	107 fő
	3 %
0-14 éves nők	280 fő
	7 %
0-14 éves férfiak	313 fő
	7 %
15-17 éves nők	66 fő
	2 %
15-17 éves férfiak	73 fő
	2 %
18-54 éves nők	1028 fő
	24 %
18-59 éves férfiak	1293 fő
	31 %
60-64 éves nők	167 fő
	4 %
60-64 éves férfiak	138 fő
	3 %
65 év feletti nők	435 fő
	10 %
65 év feletti férfiak	269 fő
	6 %

Forrás: Település statisztikai adat,
helyi adatgyűjtés

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők és férfiak aránya korosztályokra tekintet nélkül majdnem fele-fele arányban van.

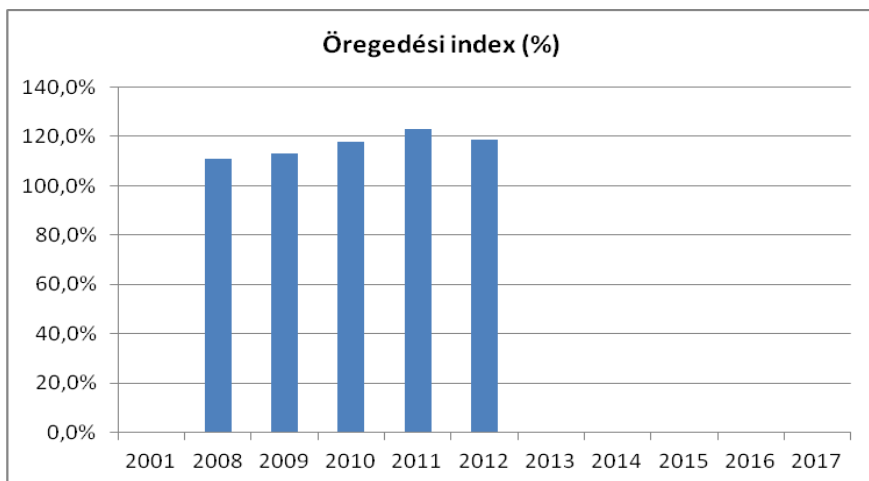
A diagramok az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlását mutatják, melyből megállapítható, hogy a település legnagyobb részét a munkaképes korosztály teszi ki. Azonban a jelenlegi gazdasági világválság, a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet, továbbá a fokozatosan romló szociális háló ezt a csoportot fenyegeti a legjobban, így a települési lakosok fokozatos elvándorlásának oka javarészt ezzel áll összefüggésben.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	n.a.	n.a.	n.a.
2008	690	621	111,1
2009	694	614	113,0
2010	693	589	117,7
2011	708	575	123,1
2012	704	593	118,7

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, helyi adat

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

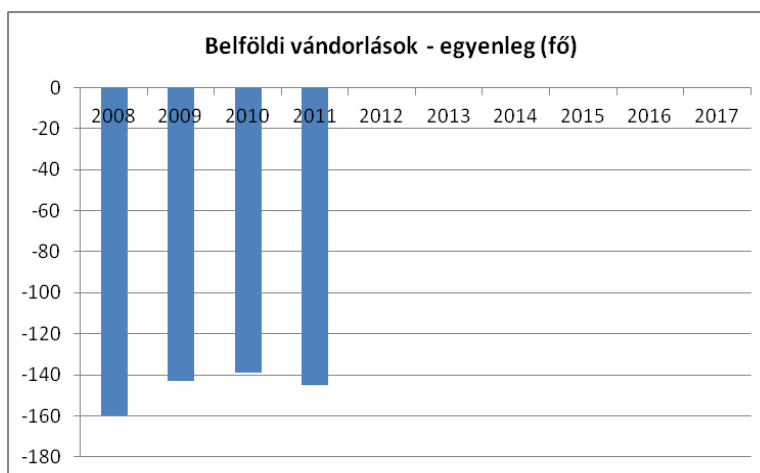

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy valamennyi vizsgált évben 100 feletti az index, a 14 év alattiak száma jóval alacsonyabb, vagyis előregedő a népességszerkezet. Csökken a fiatalabb korosztályba tartozó lakosok száma, növekszik viszont az idősebb korosztály létszáma, amely városunk előregedését jelenti, viszont a 2012-es adatok alapján némi javulás figyelhető meg, mivel a 2011-es adatokhoz viszonyítva a 0-14 éves korú állandó lakosok száma növekedést, míg a 65 év feletti állandó lakosok száma viszont csökkenést mutat.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	Állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	Egyenleg
2008	116	276	-160
2009	67	210	-143
2010	66	205	-139
2011	107	252	-145
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

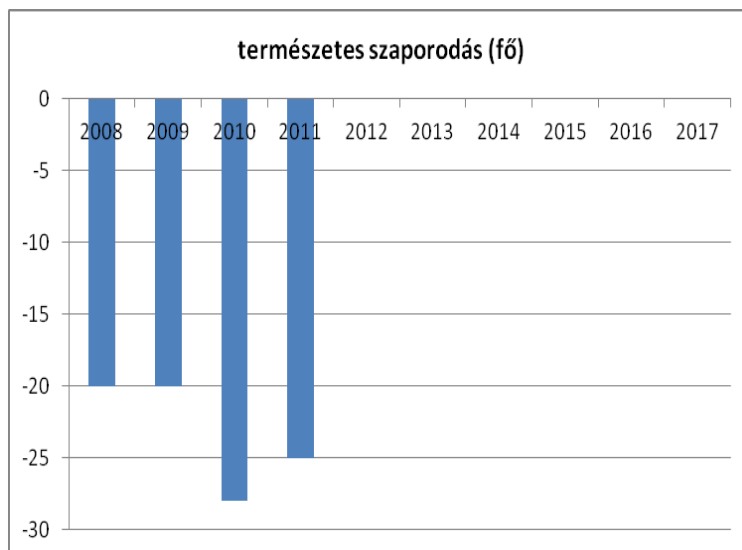
Az állandó elvándorlások száma a vizsgált évek mindegyikében meghaladja az állandó odavándorlások számát. A települést a negatív vándorlási egyenleg jellemzi. Az elvándorlások száma a vizsgált években több mint kétszer annyi, mint az odavándorlásoké.

A természetes szaporodás a vizsgált évek mindegyikében negatív előjelű, ami azt jelenti, hogy az élve születések száma kevesebb, mint az elhalálozások száma.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	33	53	-20
2009	43	63	-20
2010	29	57	-28
2011	34	59	-25
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A születések és halálozások számának alakulását összehasonlítva a népesség lassú előregedése figyelhető meg. Ezért fontos, hogy a gyermekek, és fiatalok mellett egyre nagyobb figyelmet fordítson az önkormányzat az egyedül élő, magukra maradt idős emberekre.

Helyzetelemzés

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

- Magyarország Alaptörvénye XV. cikk
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény
- 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról
- Az emberi erőforrások minisztere 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelete a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól
- 31/2007. (II. 28.) Korm. rendelet a területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés szabályairól

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Biharkeresztes Város Önkormányzatának Képviselő-testület 2013. április 30. napján fogadta el a 13/2013. (V. 02.) önkormányzati rendeletét a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról. A törvényi előírásokon túl, a rendelet célja, hogy településen olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a

hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgálják. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal felülvizsgálják.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

2.1.1 Biharkeresztes Város Önkormányzatának Gazdasági Programja a 2010-2014-es periódusra 2010-ben készült, melynek készítését az Ötv. 91. § (1) bekezdése írja elő. A program az esélyegyenlőségi elveket is figyelembe véve, az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozóan az alábbi célokat fogalmazza meg:

- A program kiemelten kezelni a rászoruló, különösen a veszélyeztetett kiskorú és az időskorú lakosság szociális problémáit.
- A közoktatásban súlyozottan szerepet helyez a roma kisebbségi program megvalósítása, a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésére, oktatására.
- Felnőttképzéssel a munkavállalás esélyeinek növelése.
- A 60+ városi nyugdíjas kártya bevezetése.
- Meg kell teremteni a fizioterápiás kezelések helyben történő ellátásának személyi, és tárgyi feltételeit.
- Az egészségügyi alapellátási rendszeren belül meg kell oldani az elavult rendelők felújítását, a várók zsúfoltságának megszüntetését.
- Meg kell teremteni az orvos beteg négy szemközti találkozásához szükséges feltételeket.
- Prevenációs tevékenység szélesítése, egészségmegőrző és rekreációs szolgáltatások fejlesztése.
- El kell érni, hogy a lakosság minél nagyobb arányban vegyen részt a rendszeressé váló szűrővizsgálatokon.

2.1.2 Az Integrált Városfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: IVS) megfogalmazza Biharkeresztes város hosszú távú jövőképét és ahhoz kapcsolódó átfogó célokat, középtávú tematikus célokat, városrészi célokat.

Olyan kérdésekre is választ ad, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai.

Az IVS megállapításai a következők:

- Funkcionálisan a településközpontban indokolt a helyi és térségi közösségi- és humán közszolgáltatások befogadása, szükség van az egyéni és a közösségi közlekedést segítő fejlesztésekre.
- A város különböző részein eltérő közösségi jellegű fejlesztésekre van szükség.
- A szegregációban érintett területen a szociális gondoskodás és humán szolgáltatás fokozására, és a társadalmi, illetve munkaerő-piaci integráció ösztönzésére, illetve lakókörnyezet fejlesztésekre kell hangsúlyt helyezni.
- A zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése a településközpontban és a lakóövezetekben a meglévő parkok megújításával valósítható meg.
- Kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztéseket egyfelől a településközpontba, másfelől a lakóövezetben is célszerű fejleszteni. Ezek jellege azonban alapvetően különbözik egymástól: a településközpontban a városi lakosság mellett a településre érkező látutazók, turisták kiszolgálását biztosító kisebb, egyedi arculattal rendelkező üzleteknek kell teret biztosítani, míg a lakóövezetben az érintett utcákban élő lakosok számára a mindennapi megélhetéshez szükséges árucikkek árusításával foglalkozó helyi kiskereskedőknek kell teret engedni.
- Az ipari jellegű területek esetében cél az elérhetőség javítása, a meglévő területek intenzívebb hasznosítása, szükség esetén új területek bevonása, kiemelt figyelmet fordítva arra, hogy a lakóövezetektől távol helyezkedjenek el.

Jövőkép:

„A mikrotérségi szerepkörrel rendelkező Biharkeresztes kihasználja a határ közelsége és a fő közúti és vasúti közlekedési főútvonalak révén fokozatosan felértékelődő térszerkezeti helyzetét. A város nemzeti szinten is versenyképes gazdasági és logisztikai centrummá fejlődik. A fejlődés hatására kialakuló esztétikus és egészséges környezet, a biztonságos társadalmi háttér és megélhetési viszonyok, a fejlett egészségügyi-, kereskedelmi- és közszolgáltatások a minőségi élet alapját jelentik a város és térsége lakosai számára.”

Átfogó cél:

„Biharkeresztes saját értékeinek erősítésével és hangsúlyozásával, a körülvevő hazai és határmenti térséggel összehangoltan, kölcsönös előnyökön alapuló fejlesztések hatására növeli a versenyképességét és népesség megtartó erejét, ezáltal elősegíti a jobb, harmonikusabb és igazságosabb életkörülmények kialakítását.”

Középtávú, tematikus célok:

- A közszolgáltatások minőségének javítása;
- Az egészségügyi és szociális szolgáltatások kiemelt minőségi fejlesztése (életkilátások javítása);
- A gazdaság élénkítése, a hosszú távú fenntartható fejlődés biztosítása (munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés);
- A közlekedési infrastruktúra fejlesztése és a közösségi közlekedés szolgáltatás javítása;
- A szabadidős (rekreációs) tevékenységekhez kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése;
- Az épített és természeti környezet állapotának megóvása, fejlesztése;
- Komplex városi terület rehabilitációs programok végrehajtása;
- Speciális turisztikai fejlesztések megvalósítása;
- Határmenti kapcsolatok fejlesztése;
- A térségi- és társadalmi kohézió erősítése.

2.1.3 Biharkeresztes Város Középtávú Sportkonceptiója a 2011-2015. közötti időszakra szól. A koncepció alapelve az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, hogy a sportnak rendszeresen és folyamatosan szükséges figyelemmel kísérnie és támogatnia a kiemelkedő tehetségek bekapcsolódását a sport rendszerébe (pl. ösztöndíjrendszer), különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra (hátrányos helyzetű településeken élő gyerekek és fiatalok, fogyatékosokkal élő emberek, nők, romák). Ezt főképpen az egyesületekkel, önkormányzatokkal, kistérségekkel együttműködve lehet és kell végezni. A sport képes a szabadidő-gazdaság, a szabadidősport-gazdaság, a sportgazdaság támogatásával a területi egyenlőtlenségek kiegyenlítésében is szerepet játszani.

Különös figyelmet kell fordítani a sportolási lehetőségek földrajzi, anyagi és szociális egyenlőtlenségének csökkentésére. Kedvezmények biztosításával, új szervezési megoldások kidolgozásával kell segíteni az e körbe tartozók bekapcsolódását a sportba.

Az esélyegyenlőség jegyében a rendelkezésre álló sportcélú költségvetési források elosztása során is kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a fogyatékosok sportjában a támogatások elosztásának célja a fogyatékosok sportjának integrációja.

A település halmozottan hátrányos helyzetű kistérségi szerepére tekintettel különös figyelmet és gondot kell fordítani a sportban is az esélyegyenlőség biztosítására.

2.1.4 Biharkeresztes Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója 2004-ben készült, mely készítését a szociális szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 1993. évi III. törvény 92. § (3) bekezdése írja elő. A koncepció a szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatokat határozza meg.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

2.2.1 A **Biharkeresztesi Közoktatási Intézményi Társulás** 2008-ban készítette el a Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervet, melynek legfőbb célja a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülése.

Az intézkedési terv kiemelt feladatai között szerepel a kompetencia eredmények javulása, az évismétlők arányának csökkenése, a magántanulók számának visszaszorítása, a középfokú oktatási intézményekben továbbtanulók arányának növekedése és a hiányzások számának leszorítása érdekében.

2.2.2 A **Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása** szintén 2008-ban készítette el a Berettyóújfalui Kistérség Közoktatási Intézkedési Tervét, mely a kistérség területére készült, és 2008. szeptember 1-jétől 2013. augusztus 31-ig, 5 év időtartamra szól.

Az együttműködés célja a folyamatos, kiegyensúlyozott térségi fejlesztés elősegítése a közoktatási feladatellátásban, melynek egyik eszköze a közös tervezés.

Az együttműködés alapelvei:

- Az együttműködés a kistérség településein élők számára tegye elérhetővé a minőségi közoktatási szolgáltatásokat, mérséklődjenek az egyenlőtlenségek;
- Térségi tanulmányi, kulturális és sportversenyek rendszerbe foglalt szervezésével a tehetséggondozást szolgálja;
- A kistérségben folyamatosan szervezett továbbképzések, tanfolyamok szolgálják a pedagógusok, egyéb szakdolgozók felkészítését a közoktatási új feladatok minél magasabb színvonalú ellátása érdekében;
- Kiemelt feladat legyen az EU csatlakozásból adódó feladatokra való felkészítés (pl. kistérségi pályázatírás), az erőforrások fejlesztését uniós pályázati források kiaknázásával is segíteni kell;
- Segítse a települések tanügy-igazgatási tevékenységének törvényes végzését;
- Tegye hatékonyabbá, gazdaságosabbá a közoktatási feladatok végzését, a közoktatási szolgáltatások színvonala gazdaságossági szempontok érvényesítésével lényeges helyi többletforrás nélkül javuljon;
- A kistérségi együttműködésben megoldott feladatok legyenek összhangban a települési és megyei fejlesztési tervekkel.

Az együttműködés céljai:

- A közoktatási feladatok tervszerű ellátása a településfejlesztés/térségfejlesztés nélkülözhetetlen eleme.

- A tankötelezettség teljesítéséhez kapcsolódó igazgatási, szervezési, szakmai feladatok és szolgáltatások többsége csak kistérségi szinten finanszírozható.
- Az óvodai nevelés teljes körű biztosítása alapozza meg az esélyegyenlőtlenségek csökkentését.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása megyei- kistérségi- települési-intézményi feladat, ezért csak rugalmas szervezési és együttműködési keretek között látható el eredményesen, hatékonyan.
- A középfokú nevelés – oktatás - képzés térségi szintű tervezése a humánerőforrás-fejlesztés helyi rendszerének alapjait jelenti.
- A művészeti nevelés a tehetséggondozáson túl a civil társadalom kulturális értékeit, kapcsolatrendszerét erősíti, gyarapítja.
- A felnőttoktatás a térség lakosságmegetartó képességét növelheti.
- A kistérségben élő román és roma kisebbség egymástól teljesen eltérő, de egyaránt sajátos, összehangolandó közoktatás-szolgáltatási feladatot jelent.
- A felzárkóztatás intézményi és intézményközi formái egyaránt megkerülhetetlen feladatot jelentenek, melyek térségi együttműködés mellett is a legnehezebb teendők egyikét jelentik.
- A kistérségi pedagógiai szolgáltatások rendszere az alapja a nevelő-oktató munka színvonal-emelkedésének, az innováció felgyorsulásának.
- A nem önkormányzati fenntartású intézmények működését is célszerű figyelembe venni a kistérség koncepcionális és operatív tervezésénél egyaránt.
- Iskolai közlekedési hálózat fenntartása.
- A testi fejlődést elősegítő sportcentrum közös működtetése.
- Koordináló iroda fenntartása.

Az együttműködés elvárt eredményei:

- a kistérség valamennyi településén összehangoltan, a törvényességi és szakmai segítséget elfogadva működik közoktatási szolgáltatás;
- a többcélú kistérségi társulás többletbevételre tesz szert:
 - költségvetési támogatásból,
 - pályázati forrásokból;
- hatékonyabbá válik a humán erőforrás gazdálkodás, (javul a szakos ellátottság, eredményesebbé válik a pedagógiai munka);
- ésszerűbb lesz a közoktatáshoz kapcsolódó ágazatok feladatellátása, (közművelődés, gyermekjóléti szolgálat, könyvtári ellátás stb.);
- bővül a közoktatási szolgáltatások köre (pl. tanügyigazgatás);
- optimális osztály- és csoportlétszámokat lehet elérni;

- a kistérségi szintű együttműködésben vállalt feladatellátás legyen összhangban a megyei és a települési fejlesztési tervekkel,
- biztosítsa az Európai Unió csatlakozásából adódó, a kistérségi preferenciákat szolgáló források elérhetőségét,
- segítse elő a települések tanügy-igazgatási tevékenységének jogkövető megvalósítását és koordinációját,
- járuljon hozzá a közoktatási feladatellátás költséghatékonyabb teljesítéséhez,
- biztosítsa a kistérség közoktatásában foglalkoztatottak szakmai együttműködését és képzését, továbbképzését,
- segítse elő az egyéni képességek és adottságok figyelembe vételén alapuló fejlesztés (tehetséggondozás, sajátos nevelési igények kielégítése) gyakorlati megvalósítását,
- a kistérség munkaerő piaci folyamatainak követésével, a helyi szakmai kompetenciák bővítésével járuljon hozzá a hatékony felnőttképzéshez.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a Központi Statisztikai Hivatal, a VÁTI Nonprofit Kft. (VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.), TEIR – Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, TÁKISZ, a helyi Önkormányzat adatbázisa, valamint helyi adatgyűjtés szolgálta. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs, ott a 2001. évi népszámlálás adataiból indultunk ki, mivel a 2011. évi népszámlálási adatok településre vonatkozóan még nem érhetőek el a TEIR adatbázisban.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

2011. évi felmérések szerint hazánkban 1,2 millió felett van a szegény emberek száma. Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé is.

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. Biharkeresztesen a 2001-es népszámlálás adatai alapján 173 fő roma nemzetiségű ember élt, mely az akkori lakosságszám 4,1%-át jelentette. A 2011-es népszámlálás adatai alapján 361 fő roma nemzetiségű ember él a településen, ez a lakosságszám 9,1 %-a. Természetesen ezeket az adatokat fenntartásokkal kell venni. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának. A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piaczgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, a kereseti lehetőségek alakulása. Annak megítélése, behatárolása, hogy mekkora jövedelemből lehet megélni egy-egy településen, országtól függően más és más. A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak.

A lakossági jövedelmekre és átlagkeresetekre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésünkre.

Biharkeresztes egyike a bihari térség gazdaságilag, társadalmilag hátrányos helyzetű településeinek. Hátrányos helyzete a lakosság összetételéből, a kulturáltság, iskolai- szakmai végzettség alacsony

színvonalából, a nagymértékű munkanélküliségből adódik. A lakosok szerény, de elfogadható körülmények között élnek. Otthonaik fenntartása azonban ma már egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség. Sok az alacsony bevételeiből élő hátrányos helyzetű család. A településen az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

A település gazdaságilag aktív lakosainak mintegy 12 %-a (2012-ben 337 fő) regisztrált munkanélküli. A regisztrált álláskereső többségének a munkanélküli és szociális ellátások, valamint a közfoglalkoztatás keretében történő alkalmazás idejére biztosított közfoglalkoztatási bér jelent állandó jövedelmet.

A Nemzeti Adó és Vámhivatal adatai alapján a településen 2011-ben az aktív lakosságból az adófizetők száma 1604 fő volt. Ugyanezen évben a településen a KSH adatai alapján 733 fő öregségi nyugdíjban, 221 fő rokkantsági és rehabilitációs ellátásban, 99 fő hozzátartozói nyugdíjban, 105 fő életkoron alapuló ellátásban részesült.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A térség munkaerő-piaci helyzetére a tartós munkanélküli állapot jellemző. Ezt a több mint tíz éve tartó állapotot, szinte csak a másodlagos munkaerőpiac befolyásolja. A munkáltatók száma alacsony, csak kis és középvállalkozások működnek, ahol a foglalkoztatottak létszáma fokozatosan csökken, létszámbővítéssel járó beruházás nem várható. A munkanélküliség stagnáló állapotot mutat.

Románia EU-s csatlakozása miatt az Ártándi határátkelőn lévő expedíciók szinte teljes mértékben megszűntek, a VÁM és Pénzügyőrség létszáma is jelentősen csökkent. Elmondható hogy a településen az Önkormányzat a legjelentősebb foglalkoztató, mivel ipari tevékenység nincs a városban. Jellemző a munkanélküli és szociális ellátásokból biztosított megélhetés.

Mivel a településre vonatkozóan a 2011. évi népszámlálási adatok még nem állnak rendelkezésre, a 2001. évi népszámlálás adatai alapján Biharkeresztesen a foglalkoztatottak száma 1370 fő volt, mely a teljes lakosság 32,39 %-a.

A népesség gazdasági aktivitását a foglalkoztatottak, valamint a foglalkoztatottak és a munkanélküliek együttes arányával lehet mérni. Utóbbi csoport a gazdaságilag aktív népesség, azaz akik munkaerő-kínálatukkal megjelennek a munkaerő-piacon. A népesség gazdasági aktivitás szerinti vizsgálata során a foglalkoztatottakon és a munkanélkülieken túl a statisztikai adatgyűjtés módszertana további két kategóriát definiál. Inaktív keresőknek minősülnek a nyugdíjból, GYES-ből, GYED-ből, a vagyonuk kamataiból, vagy pl. az ingatlanjuk bérbeadásából élők. Ide tartoznak azok a munkanélküli-ellátásban részesülők is, akik nem keresnek munkát. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Az eltartottak csoportját a tanulók, az egyetemi hallgatók, a háztartásbeliek alkotják.

Az alábbi táblázat a város gazdasági aktivitásra vonatkozó adatait hasonlítja össze a kistérségi, megyei és országos területi szintekkel.

A lakosság gazdasági aktivitása, 2001

Terület	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív		Eltartott	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Biharkeresztes	1370	32,39	253	5,98	1418	33,52	1189	28,11
Berettyóújfalui kistérség	17907	27,10	4233	6,41	23959	36,25	19988	30,24
Hajdú-Bihar megye	17479	31,61	31467	5,69	17605	31,84	170684	30,87
Magyarország	36902	36,19	416210	4,08	330554	32,41	2786295	27,32

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2001

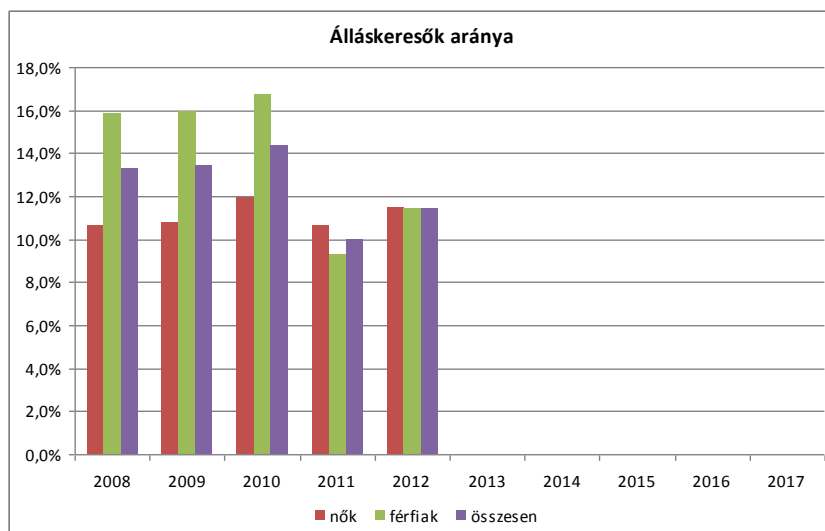
Kitűnik, hogy valamennyi mutató esetében a város értékei negatív irányban elmaradnak az országos értékektől. A Hajdú-Bihar megyei értékekhez képest a foglalkoztatottak és az eltartottak tekintetében pozitív irányú eltérés figyelhető meg, hiszen a foglalkoztatottak aránya meghaladja, az eltartottak aránya viszont nem éri el a megyei szintet. A kistérségi értékekhez képest, pedig minden esetben kedvezőbb helyzet jellemzi, tehát magasabb a foglalkoztatottak aránya, és alacsonyabb a munkanélküliek, inaktívak és eltartottak aránya. A gazdaságilag inaktív lakosok aránya 61,6 %, mely alacsonyabb a kistérségi és a megyei szinthez képest, de magasabb az országos értéknél.

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján a népesség 61,6%-a gazdaságilag inaktív, míg a gazdaságilag aktív népesség 15,6 %-a munkanélküli. Biharkeresztes aktív korú népességéből a népszámlálás évében 32,39%-ot ért el a foglalkoztatottak aránya. A kedvezőtlen értékek oka a lakosság országos összehasonlításban alacsony iskolai végzettsége.

6. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	Férfi	összesen	Nő		Férfi		Összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2008	1417	1463	2880	151	10,7	232	15,9	383	13,3
2009	1397	1468	2865	151	10,8	235	16,0	386	13,5
2010	1396	1482	2878	167	12,0	248	16,7	415	14,4
2011	1407	1478	2885	150	10,7	137	9,3	287	9,9
2012	1436	1504	2940	165	11,5	172	11,4	337	11,5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Biharkeresztesen a 15-64 éves lakónépességhez képest milyen arányú a **nyilvántartott álláskeresők** száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. A nyilvántartott álláskeresők száma a 2008-2012. közötti időszakban csak kismértékű ingadozást mutat. A nyilvántartott álláskeresők többségét a férfiak alkotják. Megfigyelhető, hogy míg 2011-ben a nyilvántartott férfi álláskeresők száma a 2010. évi adatokhoz viszonyítva csaknem felére visszaesett, addig a nyilvántartott női álláskeresők száma az előző évekhez viszonyítva állandó.

7. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	383	386	415	287	337
20 éves és fiatalabb	fő	26	23	21	20	18
	%	6,8	6,0	5,1	7,0	5,2
21-25 év	fő	47	60	64	44	55
	%	12,3	15,5	15,4	15,3	16,3
26-30 év	fő	49	44	44	40	44
	%	12,8	11,4	10,6	13,9	13,1
31-35 év	fő	56	55	66	34	44
	%	14,6	14,2	15,9	11,9	13,1
36-40 év	fő	41	36	42	34	41
	%	10,7	9,3	10,1	11,8	12,2
41-45 év	fő	45	44	47	26	30
	%	11,8	11,4	11,3	9,1	8,9
46-50 év	fő	51	46	47	22	26
	%	13,3	11,9	11,3	7,7	7,7
51-55 év	fő	46	55	46	36	42
	%	12,0	14,3	11,1	12,5	12,5
56-60 év	fő	22	23	35	28	34
	%	5,7	6,0	8,5	9,8	10,1
61 év felett	fő	0	0	3	3	3
	%	0	0	0,7	1,0	0,9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik. Biharkeresztesen viszonylag magas a 25 év alatti álláskeresők (73 fő – összes álláskereső 21,7 %-a), valamint az 50 éven felüli álláskeresők (79 fő – összes álláskereső 23,4 %-a) aránya. Ahogyan az ország más részeire is jellemző, a pályakezdő, illetve az idősebb (50 év feletti) korosztály nehezen talál munkát.

8. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma és aránya nemenként

	Nyilvántartott/regisztrált munkanélküli összesen			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	Fő			Fő			%		
	Nő	Férfi	Összesen	nő	Férfi	összesen	Nő	férfi	Összesen
2008	151	232	383	101	170	271	66,9	73,3	70,8
2009	151	235	386	100	140	240	66,2	59,6	62,2
2010	167	248	415	47	60	107	28,1	24,2	25,8
2011	150	137	287	61	48	109	40,7	35,0	38,0
2012	165	172	337	n.a.	n.a.	144	n.a.	n.a.	42,7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

A táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

A településen a regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek száma 2008-ban volt a legmagasabb, majd az ezt követően 2010-re mintegy harmadára csökkent, 2011-től ismét emelkedés figyelhető meg. A munkanélküliek csoportján belül meglehetősen magas a tartósan munka nélkül lévők aránya (2012-ben 337 fő regisztrált személyből 144 fő tartósan munkanélküli: 42,7%). A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek közül a nők aránya magasabb.

A településen jelenleg nem tapasztalhatók olyan gazdasági folyamatok, amelyek az állástalanok számát csökkenthetnék. Az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató, ezért a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők számára kiemelt jelentőséggel bír az önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatás**. 2012. évben a hatékony és értékteremtő közfoglalkoztatási programok kiemelkedő befolyással bírtak az érintettek számára. Az önkormányzat a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak szinte 100%-át foglalkoztatta. 2012. évben a rövid időtartamú 4 órás közfoglalkoztatás helyett a hangsúly a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásra tevődött át.

2012. évben a közfoglalkoztatás az alábbi területeken valósult meg:

- Az önkormányzat által szervezett *hagyományos közfoglalkoztatás* keretében a foglalkoztatottak településtudásügyi, közterületek rendezése, intézmények karbantartási, belterületi vízrendezési, szociális és oktatási intézményi kisegítői feladatokat láttak el.

- *Startmunka mintaprogram*

Biharkeresztes Város Önkormányzata négy másik település (Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told) bevonásával részt vesz a startmunka-programban. A településen élő álláskeresőket jelentős része ezen foglalkoztatási jogviszony keretei között visszakerült a munka világába, a munkájuk eredményeképpen rendszeres jövedelemhez jutottak, ez által javult megélhetési lehetőségük.

A startmunka programon belül:

- mezőgazdasági projektben,
- mezőgazdasági földutak rendbetétele projektben,
- kazánprogramban vettek részt az önkormányzatok.

A projekt mezőgazdasági programeleme lehetőséget biztosít a mezőgazdasági növénytermesztés alapjainak az elsajátítására és ezen keresztül a résztvevők önfenntartó képességének javítására. A program kizárólag elsődleges mezőgazdasági termékek előállítását teszi lehetővé, mely feldolgozatlanul kerül eladásra. A program önfenntartó képességének hosszú távú biztosítása érdekében az önkormányzat tartósító üzem létrehozásával másodlagos feldolgozottsági szintű mezőgazdasági termékeket vagy termékcsoportokat szeretne előállítani. A tevékenységek a startmunka-programban előállított termények tisztítására, darabolására, csomagolására és savanyítására terjednek majd ki.

A „Mezőgazdasági Projekt” keretébe bevont közfoglalkoztatottak közül Biharkeresztesen 51 fő vett részt a programhoz kapcsolódó, Türr István Képző és Kutató Intézet által szervezett „Háztáji növénytermesztés és tartósítás” elnevezésű **képzés**en. A program keretében foglalkoztatottak a képzés során elsajátították a mezőgazdasági növénytermesztés, a tartósítás alapjait. A fejlesztési cél illeszkedik a város településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott kitörési pontokhoz, melyben egy kereskedelmi, termelő létesítmények feldolgozó és raktározó, elosztó bázis kialakítását tűzték ki célul, továbbá nagy hangsúlyt fektettek a helyben és a vonzáskörzetben élő potenciális munkavállalók munkaerő-piaci átképzésére. A gyakorlati ismeret átadásával a közfoglalkoztatásban résztvevők önfenntartó képességének hosszú távú fenntarthatósága lesz biztosítható.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal II. Járási Munkaügyi Kirendeltségének a 2012. évre vonatkozó tájékoztatója szerint Biharkeresztesen 2012-ben 101 fő hosszabb idejű közfoglalkoztatásban, 70 fő mezőgazdasági földutak rendbetétele projektben, 63 fő mezőgazdasági programban, 20 fő szociális földprogramban, 33 fő belvíz-elvezetési programban, 3 fő bio- és megújuló

energia projektben, 23 fő országos közfoglalkoztatási programban vett részt. 2012-ben a településen összesen 313 fő vett részt rövidebb, vagy hosszabb ideig közfoglalkoztatásban.

9. számú táblázat - Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma nemeként

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Nő	férfi	összesen	Nő		Férfi		Összesen	
	Fő	Fő	fő	Fő	%	fő	%	fő	%
2008	324	355	679	22	6,8	31	8,7	53	7,8
2009	319	351	670	23	7,2	23	6,6	46	6,9
2010	313	339	652	13	4,2	21	6,2	34	5,2
2011	292	338	630	22	7,5	13	3,8	35	5,6
2012	291	336	627	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	42	6,7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdő álláskeresők aránya a 18-29 éves korosztályban, a vizsgált években csak kismértékű ingadozást mutat, a nemek aránya is évente változó.

Az Első munkahely garancia program keretében, amelynek célja a 25 év alatti pályakezdő fiatal álláskeresők munkaerő-piaci helyzetének javítása egy fő foglalkoztatására került sor az önkormányzatnál. Ezzel a támogatással az érintett munkatapasztalatot, gyakorlatot szerzett, megismerkedett a munka világával.

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

10. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			Általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	Összesen	nő	Férfi	Összesen	nő	férfi	Összesen		nő		Férfi	
	Fő	fő	Fő	Fő	fő	fő	fő	%	fő	%	Fő	%
2001	3450	1835	1615	2860	1441	1419	590	17,1	394	21,5	196	12,1
2011	3593	1853	1740	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, Önkormányzati adatgyűjtés

(A HEP készítésének időszakában a 2011. évi népszámlálási adatok még nem álltak rendelkezésre.)

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a 15 évesnél idősebb lakosságból az alacsony iskolai végzettségűek aránya 17,1 %. Az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők magas száma összefügghet azzal is, hogy 2001-ben az idősebb korosztályból sokan éltek még, akik 6 elemi, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeztek.

11. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint	
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség	8 általános végzettség
	Fő	Fő	Fő
2008	383	25	177
2009	386	26	155
2010	415	32	183
2011	287	15	93
2012	337	21	124

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők közül a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya magas (2012-ben 145 fő), de ennek ellenére Biharkeresztes város esetében az álláskeresők többsége középfokú végzettséggel rendelkezik (2012-ben 180 fő), a felsőfokú végzettségű álláskeresők száma (2012-ben 12 fő) alacsony.

A településen a Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat igény esetén biztosítja az **általános iskolai felnőttképzést** a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek számára.

A Városi Művelődési Ház és Könyvtár, valamint külső szervek különböző **képzéseket, tanfolyamokat** biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők, pályakezdők, 50 év felettek, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők segítésére a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében. Az elmúlt években megújuló- energia gazdálkodási szakember képzést, kulcskompetenciára épülő alapkészség fejlesztő programot (a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők számára), valamint digitális írástudás fejlesztő képzést indított a Városi Művelődési Ház és Könyvtár.

Külső szervek által szervezett képzések keretében román nyelvtanfolyam, építésvakoló kőműves, épületfalazó kőműves, építési kisgépszerelő képzés pénzügyi-számviteli ügyintéző tanfolyam, háztáji növénytermesztés és tartósítás képzés volt a településen biztosított.

12. számú táblázat - Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók létszáma és a 8. évfolyamot eredményesen végzettek

év	Általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma	8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
		Fő	%
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

13. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	Fő	fő	%	fő	%	fő	%
2009	0	0	0	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0	0
2012	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az elmúlt években többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról szóló 13/2013. (V. 02.) önkormányzati rendeletébe épített be.

A Szt. 2. §-a alapján „A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

A Szt. 25. §-a alapján a szociális ellátás formái:

„25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

(2)

(3) Szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) a települési önkormányzat jegyzője az e törvényben meghatározott feltételek szerint

aa) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,

ab) rendszeres szociális segélyt,

ac) lakásfenntartási támogatást;

b) a települési önkormányzat képviselő-testülete az e törvényben, illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint

ba) a 43/B. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat,

bb) átmeneti segélyt,

bc) temetési segélyt;

c) a járási hivatal az e törvényben meghatározott feltételek szerint

ca) időskorúak járadékát,

cb) a 41. § (1) bekezdésében és a 43/A. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzügyi ellátások).”

A Szt. 47. § (1) bekezdése alapján természetben nyújtható szociális ellátások:

„47. § (1) A szociális rászorultságtól függő pénzügyi ellátások közül természetbeni szociális ellátás formájában

a) a rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás,

b) a lakásfenntartási támogatás,

c) az átmeneti segély és

d) a temetési segély nyújtható.”

Az álláskereső részére **álláskeresői ellátásként** álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerő-piaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a minimálbér 100 %-a (98.000 forint).

14. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

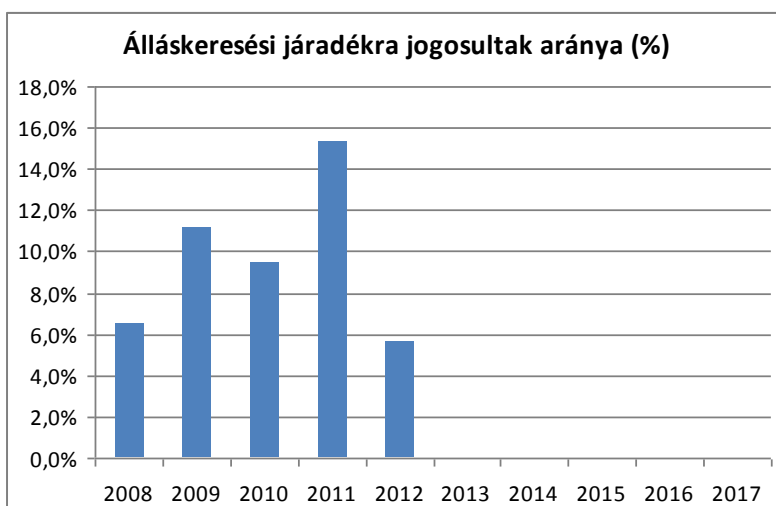
	Nyilvántartott álláskeresői száma	Segélyben részesülők fő	Segélyben részesülők %
2008. 1. negyedév	400	16	4
2008. 2. negyedév	364	9	2
2008. 3. negyedév	391	14	4
2008. 4. negyedév	377	16	4
2008. átlag	383	14	4
2009. 1. negyedév	394	28	7
2009. 2. negyedév	406	13	3
2009. 3. negyedév	446	7	2
2009. 4. negyedév	388	17	4
2009. átlag	409	16	4
2010. 1. negyedév	360	53	15
2010. 2. negyedév	231	16	7
2010. 3. negyedév	222	25	11
2010. 4. negyedév	368	92	25
2010. átlag	295	47	16
2011. 1. negyedév	480	54	15
2011. 2. negyedév	359	12	3
2011. 3. negyedév	379	25	7
2011. 4. negyedév	380	5	1
2011. átlag	400	24	6
2012. 1. negyedév	418	2	0,4
2012. 2. negyedév	314	2	0,6
2012. 3. negyedév	316	2	0,6
2012. 4. negyedév	312	1	0,3
2012. átlag	340	2	0,6

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

15. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

	Nyilvántartott álláskeresők száma	Álláskeresési járadékra jogosultak	
	Fő	fő	%
2008	383	25	6,5
2009	386	43	11,1
2010	415	39	9,4
2011	287	44	15,3
2012	337	19	5,6

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

Az adatokat összevetve a munkanélküliségi adatokkal, látható, hogy a rendszeres jövedelem nélkül élők alacsony számban jutnak a támogatásokhoz.

Biharkeresztes szociális helyzetének állapotáról az önkormányzati segélyezés ad bemutatást.

Rendszeres szociális segélyt az az aktív korú személy kaphat az önkormányzattól, aki nem munkavállaló, vagy egészségkárosodott, vagy támogatott álláskereső, vagyis olyan hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, aktív korú személyek részére nyújtott támogatás, akik nem rendelkeznek rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel.

A **foglalkoztatást helyettesítő támogatást** csak álláskereső személy veheti igénybe. 2011. január 1-től bérpótló juttatásra (BJP), illetve 2011. szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosult, aki korábban rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesült, ám a jogosultságot évente felül kell vizsgálni. 2012-től csak annak folyósítható az ellátás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy a munkaerőpiacon. Amennyiben a feltételeknek nem tud eleget tenni, mert számára nem tudtak közfoglalkoztatás körébe tartozó munkát felajánlani, illetve a 30 nap munkavégzést egyéb módon sem tudta teljesíteni, akkor a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. Közfoglalkoztatásban csak a Munkaügyi Központ kirendeltsége által közvetített álláskeresők, elsősorban a foglalkoztatást helyettesíthető támogatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott

munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevétel nélkül kötelesek elfogadni. A BJP/FHT összege a mindenkori öregségi minimálnyugdíjhoz igazítva, több mint négy évig változatlanul 28 500 forint volt, majd ez lecsökkent 22.500 forintra.

Az önkormányzat rendeletben előírja, hogy a juttatásban részesülő lakókörnyezetét köteles rendben tartani.

Az aktívkorúak ellátásában részülőknek továbbra is előírás a munkaügyi központtal való együttműködés, míg az egészségkárosodott személyek kivételével a rendszeres szociális segélyre jogosultak az arra kijelölt szervvel, a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézményekkel kötelesek együttműködni. A megállapodás elsődleges célja olyan szolgáltatások biztosítása, amely a munkaerőpiacra történő visszahelyezést segíti. A beilleszkedést elősegítő program a munkanélküliség káros hatásait segített enyhíteni. Az anyagi helyzet romlásának következményeként a munkanélküli emberek kapcsolatai beszűkülhetnek, megváltozott énképük és életvitelükben is izolálódhat. Az anyagi nehézségek konfliktusokat idézhetnek elő a munkanélküliek családjában.

16. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

	Rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	264	9,17	0	0	n.a.	0
2009	300	10,47	0	0	n.a.	0
2010	255	8,86	0	0	n.a.	0
2011	48	1,66	186	64,8	5	0
2012	40	1,36	n.a.	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, helyi adat

Megállapítható, hogy a szociális segély, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakosságának körében, magas a szociális támogatásban részesülők száma. Az adatokból kitűnik, hogy önkormányzatra nagy terheket ró a lakosok megélhetését biztosító ellátások folyósítása.

Az anyagi támogatásokkal kapcsolatos ügyekben a Biharkeresztesi Közös Önkormányzati Hivatal látja el a teendőket.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A város infrastrukturális feltételei – a néhány földes utcát leszámítva - kedvezőek. Az ivóvíz, gáz, szennyvíz-hálózat a község teljes területén kiépített. A beépült utcák aszfaltozására az önkormányzat által megnyert pályázatok útján kerül sor.

A lakásállomány, leginkább annak minősége, illetve az újonnan épült lakások aránya jól mutatja egy város jövedelmi viszonyait, fejlettségi szintjét, dinamikáját.

Biharkeresztes „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a város településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A biharkeresztesi lakások 2001-es számbavétele alapján a lakásállományban 17% az 1945 előtt épült lakások aránya, mely magasnak mondható. Az építkezések dinamikáját tekintve megállapítható, hogy 1979-ig nőtt, majd csökkent az új lakások száma. A 2001-ben összeírt lakásállománynak 24,5%-a (407 db lakás) 1970 és 1979 között épült. Összességében megállapítható, hogy a 20 évnél régebbi épületek 71,6%-os részarányukkal Biharkeresztest „idős” várossá teszik.

Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire.

Biharkeresztesen a lakásállomány 2001 és 2011 között állandó tendenciát mutat. A lakások komfortfokozata magasnak tekinthető. A 2001-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 41,6%-a összkomfortos, és 33,5%-a komfortosnak tekinthető. 2007-ben a 1652 lakás 94,1%-a kapcsolódott a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatra.

A 2001-es Népszámlálás adatai alapján a lakásállomány 9%-a egyszobás, 45,6%-a kétszobás, 34,2%-a háromszobás, míg 11,2%-a négy és többszobás lakás volt. A lakások tulajdonviszonyait tekintve 96,5%-a természetes személyek tulajdonában, míg az önkormányzat tulajdonában a lakások 2%-a volt.

A lakások komfortfokozata kisvárosi szinten viszonylag kedvezőnek tekinthető, habár az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a városban közel 25%, melyen belül a szükséglakások száma 2001-ben 65 db volt.

Lakások és lakott üdülők komfortossága

	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség-és egyéb lakás	Összesen
Biharkeresztes	690	555	145	204	65	1659
Lakásállomány %-ában	41,6%	33,5%	8,7%	12,3%	3,9%	100%

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001

17. számú táblázat - Lakás állomány

db	Összes lakásállomány		Bérlakás állomány		Szociális lakásállomány		Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	1655	n.a.	14	0	0	0	0	0
2009	1657	n.a.	14	0	0	0	0	0
2010	1662	n.a.	14	0	0	0	0	0
2011	1669	n.a.	14	0	0	0	0	0
2012	n.a.	n.a.	21	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településen 1669 db lakás van, a lakások száma az elmúlt években folyamatos, kismértékű növekedést mutat. Egy-egy lakásban átlag 2,54 fő él. A lakott házak állaga változó.

Biharkeresztesen az önkormányzat tulajdonában jelenleg 21 bérlakás van. A bérlakások az átmeneti lakásproblémával küzdő családok elhelyezését is szolgálják. A településen hajléktalanság nincs.

Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában megfelelőnek mondható. A településen egyházi fenntartásban bentlakásos idősok otthona működik.

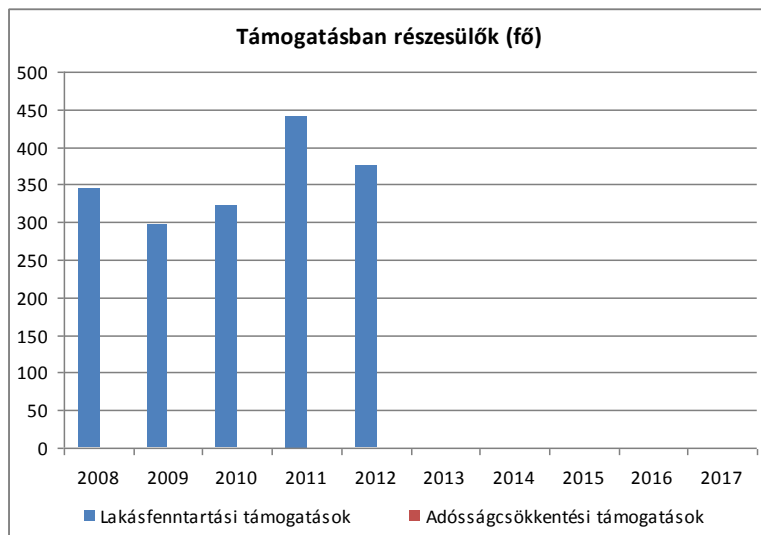
A településen működő intézmények épületeinek állapota jó, azok felújítása folyamatosan megtörtént, és történik.

Az önkormányzat lakásfenntartási támogatással segíti a rászorulókat. A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt. A lakásfenntartási támogatás alanyi jogon, normatív alapon állapítható meg.

18. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők

	Lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	Adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	345	0
2009	296	0
2010	322	0
2011	441	0
2012	374	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

Adósságcsökkentő támogatásról nem alkotott rendelet az önkormányzat.

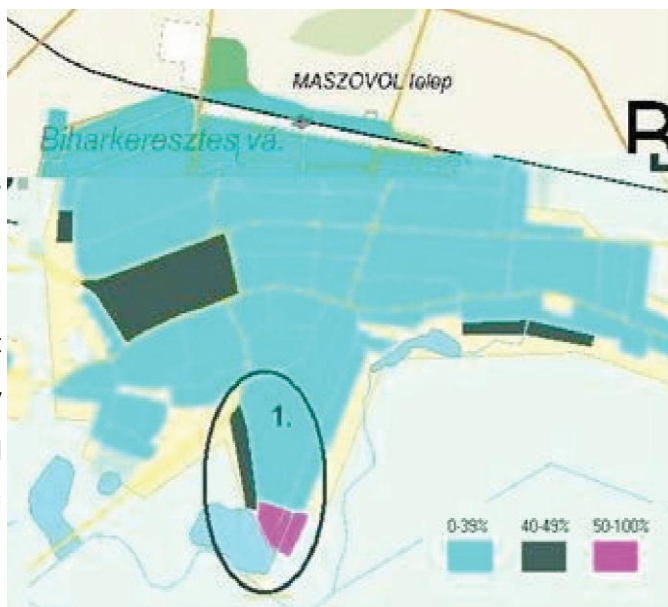
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A fejezet Biharkeresztes Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (továbbiakban: IVS) Antiszegregációs helyzetelemzés alapján került kifejtésre, mivel ezek az adatok tendenciaszerűen továbbra is fennállnak.

„Biharkeresztes a szegregátum létét mind a 2001-es népszámlálási adatokon alapuló, mind a segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató alátámasztja.

1. térkép A város szegregációs térképe

Biharkeresztes város területén egyetlen szegregált terület található, mely a város déli lakóövezetében, annak is a legdélebbi részén, a Deák Ferenc, Kazinczy, Akác, Harmat és Zöldmező utcák és a településhatár által lehatárolt területen azonosítható be a KSH adatai alapján. Habár a körülhatárolt területen két különböző tömb található – egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület -, de egymás melletti fekvésük miatt együtt kezelendők.

A városban korábban, a népszámlálást jóval megelőzően, a rendszerváltás idején,

telepfelszámolás valósult meg, mely a Dankó-telep néven ismert területet érintette. Ez a terület a szegregátum közvetlen közelében található.

A segélyezési adatokon alapuló szegregációs mutató azt a területet nevezi szegregátumnak, ahol a rendszeres szociális támogatásoknak a lakossághoz/lakások számához viszonyított aránya eléri a városi átlag kétszeresét. Biharkeresztes ezen területe esetében a rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva 29,2%, mely a városi átlag több mint két és félszerese; az LFT-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva 30,45% (városi átlag 2,2-szerese); a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményekben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva 28,1% (a városi átlag két és félszerese). A legfrissebb Népszámlálás nyilvántartási adatok alapján az érintett utcákban a lakosság szám 279 fő. Ezen legfrissebb segélyezési mutatók és a lakosság szám alapján a 2001-ben lehatárolt terület továbbra is szegregátumnak minősül.

A KSH által megjelölt szegregációval veszélyeztetett terület található a Kolozsvári utcában (a város keleti részén), a Bessenyei utcában (a város nyugati részén), valamint a Széchenyi, Ady Endre, Hősök tere és Damjanich utcák által határolt területen. A rendelkezésre álló adatok alapján ezek a területek továbbra sem minősülnek szegregátumnak.

Várostervezési elhelyezkedés

A szegregátum területe jóllehet periférikus fekvést mutat, de Biharkeresztes város központjának közelében, attól mindössze 1-1,5km távolságra fekszik. A központ legkönnyebben a Kazinczy és Deák Ferenc utcákon keresztül érhető el, ahol valamennyi közszolgáltatás biztosított.

A környező csatorna-rendszereknek köszönhetően ez a terület a város déli nyúlványának tekinthető, de ettől függetlenül a várostestbe, városszövetbe beékelődött területről van szó, mely a területrendezési terv alapján falusias, kertvárosias területnek minősül.

A tömegközlekedési lehetőségek korlátozottak, hiszen helyi tömegközlekedés nincs, a távolsági járatok megállóhelyei pedig nincsenek a közelben. Ettől függetlenül a különféle intézmények, úgymint óvoda, iskola, orvosi rendelő, családsegítő elérhető távolságban, de nem a szegregátum területén vannak, mely nem jár szegregációt erősítő hatással.

Szegregátum kialakulásához és fennmaradásához vezető okok

A szegregátum kialakulását hosszú évek kedvezőtlen hatásai eredményezték. Ezen a területen helyezkedett el a Dankó-telep, melyet a rendszerváltás idején számoltak fel. Hátterében feltehetően a város többi részéhez képesti olcsóbb telekárak álltak, mely terület magához vonzotta Biharkeresztes hátrányosabb helyzetű lakosait. A szegregátum területén a lakosság szám 2001 és 2009 között 194 főről 279 főre emelkedett, a lakóingatlanok száma pedig 46 darabról 65 darabra. Az önkormányzatnak nem állnak

birtokában olyan információk, melyek alapján egyértelműen meg lehetne mondani, hogy a létszám növekedés hátterében inkább a beköltözések, vagy a kedvező gyermekvállalási kedv áll.

A városon belüli fejlesztési folyamatoknak nem volt szegregációt erősítő hatása.

Demográfiai és szociális helyzet

A lakosainak száma 2001-ben 194 fő volt, mely a város teljes lakosságának 5%-a. Az önkormányzat adatai alapján jelenleg 279 fő él itt, mely a teljes városi lakosság 6,7%-a. Tehát a területen élők száma közel 10 év leforgása alatt 1,4-szeresére nőtt. A városrészen és a városon belüli arányuk is növekedett. A becslések alapján a körülhatárolt területen a roma lakosok aránya 23%, mely a város egészére vetített értéket tíz százalékponttal haladja meg.

A lakónépesség korszerkezetében a 14 év alatti korosztály aránya 36,1%, mely a városi átlag közel kétszerese. A 60 évnél idősebbek aránya pedig 3,6%, mely a városi átlag hatoda.

A területen tehát fiatal korszerkezet jellemző, melynek hátterében az alacsony státuszú lakosság gyermekvállalási hajlandósága állhat.

A lakosok iskolai végzettségét tekintve jelentős elmaradás figyelhető meg a városi átlaghoz képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 75,2%, mely a városi átlag több mint kétszerese. Felsőfokú végzettséggel egyetlen lakos sem rendelkezik.

A szegregátumban élők foglalkoztatási helyzetét legjobban a foglalkoztatottak aránya (15-64 éves népességben belül) mutatja. A mindössze 27,7%-os foglalkoztatási arány több mint 20 százalékponttal marad el a városi átlagtól. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 50,9%, azaz minden második háztartás kenyérkereső nélküli. Tovább súlyosbítja a helyzetet, hogy az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya 87,9%. A foglalkoztatási helyzet további romlását a gazdasági válság is tetőzte: az eddig főként építőiparban dolgozók is munkanélkülivé váltak, hiszen évente 1-2 építkezés történik a városban. A romák többsége alkalmi, főleg mezőgazdasági munkákból próbálja fenntartani családját.

A területen élők munkaerő-piaci helyzetének nehézségét mutatja, hogy munkanélküliek aránya 45,9%, míg a tartós munkanélküliek aránya 18%. Ilyen magas munkanélküliségi érték kialakulásához jelentős mértékben hozzájárult a már korábban említett alacsony képzettségi, illetve foglalkoztatottsági szint is. Az alacsony gazdasági aktivitás a társadalom jövedelmi helyzetét is jelentősen befolyásolja.

A lakosok jövedelmi viszonyait az alábbi mutatók tükrözik: a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 71,8%, míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 57,3%. A

rendkívül rossz foglalkoztatási helyzet a segélyezésre is kihat: azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt meghaladja a 27%-ot. A segélyezési mutatók nemcsak a definíció szerinti, szegregátum „minősítéshez” szükséges városi átlag kétszeresét érik el, hanem annak háromszorosát is meghaladják. Tehát rendkívül magas az lakásfenntartási támogatásban, a rendszeres szociális segélyben, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya.

Az Egyesített Szociális Intézmény vezetőjének tájékoztatása szerint a szegregátum területén élő lakók többnyire a létminimum alatt élő, többszörösen hátrányos helyzetben lévő, nagycsaládos emberek.

A legtöbb esetben a családsegítő szolgálatot nehéz anyagi helyzetük miatt keresik fel, s ezen problémájukra keresnek megoldást. Az anyagi problémák közül a legfőbbek közé tartozik, hogy közüzemi számláikat nem tudják rendszeresen kifizetni. A következménye legtöbbször az, hogy az elmaradások felgyülemlenek, s ezek rendezésére még inkább nem lesz esélyük. Több családnál már kikapcsolták az áramot, s a visszaköttetésre szinte alig van esélyük. Többen kérték a védendő fogyasztóvá való nyilvántartásba vételüket. Családon belüli problémáikkal csak elenyésző esetben fordulnak az intézményhez.

A gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolatuk, mind a szülő, mind a gyerek tekintetében gyakoribb, mivel ezen szolgáltatás igénybevétele gyakran nem önkéntes számukra. Sajnos egyes családok gyermekeiről elég sok problémajelző adatlap érkezik az általános és a középiskolából. A legtöbb esetben iskolai hiányzás és magatartási probléma jellemzi őket.

A családgondozó a szülővel együtt közösen próbálja megoldani a problémát.

Mindkét szolgáltatás felé bizalommal fordulnak, tanácsokat, segítő szándékokat pozitívan fogadják.

Lakáskörülmények

A szegregátumban egy telken általában egy családi ház található, melyek kb. 15-20%-a tekinthető kifejezetten rossz állapotúnak. A kijelölt terület nem tekinthető zsúfoltnak, a hagyományos kertvárosi-falusi hangulatot tükrözi.

A népszámlálás idején 46 lakást regisztráltak itt, melynek több mint fele alacsony komfortfokozatú volt. Az egy lakásra jutó személyek száma (4,22 fő) jóval magasabb a városi átlagnál (2,55 fő). Problémát jelent, hogy a lakások 11,1%-a mindössze egyetlen szobával rendelkezik. Az önkormányzati nyilvántartási adatok alapján jelenleg ezen a területen 65 lakás áll, azaz közel másfélszeresére nőtt az ingatlanok száma. Az egy lakásra jutó személyek száma (4,3 fő) stagnál, de továbbra is meghaladja a városi átlagot (2,45 fő).

Az érintett utcák közül az Akác utcában 145 fő lakik és 26 lakás található, azaz az egy lakásra jutó személyek száma 5,6 (legkiugróbb érték 13 fő egy lakásban). Míg a Zöldmező utcában 7 fő lakik 3 lakásban.

Az ugyan szegregációval veszélyeztetett, de a szegregátummal együtt kezelendő Kazinczy utcában 127 fő él összesen 36 lakásban. Az egy lakásra jutó személyek száma 3,5.

A szegregátumban lévő utcák közül a fentiek alapján az Akác utcában élők helyzete tűnik a legrosszabbnak.

A város más részein szegregációval veszélyeztetett területeken a lakásállománnyal kapcsolatban az alábbi megállapítások tehetők:

A Kolozsvári utcában 36 lakás található, a lakosok száma 143 fő. Az egy lakásra jutó személyek száma 3,97 fő. A Bessenyei utca érintett részén 14 lakás található, a lakosok száma 51 fő. Az egy lakásra jutó személyek száma 3,6 fő. A Széchényi, Ady Endre, Hősök tere és Damjanich utcák által határolt részen 43 lakás található, a lakosok száma 142 fő. Az egy lakásra jutó személyek száma 3,3 fő. Ez a terület a településközpontban található, többek között közvetlen szomszédságban a Közös Önkormányzati Hivatallal, Bocskai István Gimnáziummal, Művelődési Házzal. Valamint az Ady Endre utcában található a város bérlakásai.

Az infrastruktúra kiépítésében semmiféle diszkrimináció nem játszott szerepet. A városnak ebben a részében, ugyanúgy, mint máshol kiépített az ivóvíz-, a gáz- és szennyvízcsatornahálózat, illetve a közvilágítás. A közlekedési infrastruktúra esetében a szegregátum területén egyedül a Zöldmező utca nem rendelkezik szilárd útburkolattal. 2003-ban a Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Tanács támogatásával valósult meg a Kazinczy és Akác utcák szilárd burkolattal való ellátása.

Ezen jellemzőknek köszönhetően a közszolgáltatásokhoz minden itt és a város más részében lakó egyenlő esélyekkel fér hozzá.

Egészségre ártalmas tevékenység a Kazinczy és Akác utcák kereszteződésében lévő illegális hulladéklerakó volt, melyet 2008-ban nyertes pályázat eredményeként felszámoltak és játszótérrel alakítottak ki.

Biharkeresztes területén – ahogyan a helyzetelemzés keretében bemutattuk – egy, 279 fős lakosságszámmal rendelkező, a város átlagához képest rosszabb szociális és lakhatási körülményeket biztosító, hátrányos helyzetű családok által lakott szegregátum azonosítható, ahol a gazdasági és társadalmi problémák egymást erősítő komplex rendszere van jelen. Ettől függetlenül településszerkezeti szempontból a város szerves részét képezik. Kiindulásként fontos megemlíteni, hogy az önkormányzat már korábban felismerte a szegregáció kialakulásának veszélyét és annak a város életére nézve káros következményeit, így a következő konkrét intézkedéseket hozta:

- csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez a felsőoktatásban továbbtanuló biharkeresztesiek támogatása céljából;
- szintén a felsőoktatásban tanuló hátrányos helyzetűek támogatását célozza meg a Járai Antal Tanulmányi Ösztöndíj Alapítvány Kuratóriuma által kiírt pályázat;

- biharkeresztesi székhellyel jött létre a Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatások Társulása, mely széleskörű és magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt a szociálisan hátrányos helyzetű lakosoknak és a gyerekeknek;
- kidolgozásra került a Biharkeresztes város, valamint a társulásban résztvevő települések Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Intézkedési Terve
- kidolgozásra került a Bocskai István Általános Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Fejlesztő Programja;
- közművelődési megállapodás született Biharkeresztes Város Önkormányzata és a Bihari Szabadművelődési és Népfőiskola Egyesület között, melyben rögzítették, hogy a településen milyen szakmai, általános célú és nyelvi képzéseket valósítanak meg a helyi szervezetekkel közösen.

Az anti-szegregációs program alapvető célja a szegregátum szegregációs fokának csökkentése, azaz az alacsony státuszú lakosok arányának csökkentése, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek további szegregálódásának megakadályozása. Biharkeresztes Anti-szegregációs programjának hosszútávú célja a szegregátum területén élő lakosok életminőségének javítása.

Ezt az átfogó célt négy konkrét cél megvalósításával kívánja elérni Biharkeresztes:

1. A szegregátumban élők lakókörülményeinek javítása;
2. A szegregátumban élők munkaerő-piaci aktivitásának növelése;
3. A szegregátumban élők képzettségi szintjének növelése;
4. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok nagyobb mértékű integrálása a település közösségi életébe;

Az Önkormányzat kötelezettséget vállal, hogy

- a fennhatósága alatt álló szervek és intézmények vonatkozásában kötelezővé teszi a kialakult területi/oktatási/etnikai szegregációs folyamatok megfordítására való törekvést, új szegregációs folyamatok kialakulásának a megakadályozását,
- saját pályázati mechanizmusain keresztül a lakossági, vállalkozói és civil szférában az antiszegregációs elvek képviselőit és azok gyakorlati alkalmazását is ösztönzi,
- keresi azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek az esélyegyenlőségi és antiszegregációs programok megvalósítását elősegítik vagy gyorsítják,
- csak olyan beruházásokat, fejlesztéseket tervez, és fog tervezni, mely nem jár a meglévő szegregátum térbeli és népességbeli növekedésével.

Biharkeresztes Város Önkormányzata a kijelölt területen nem tervez mobilizációs, településfelmérési vagy lakosságcsere program megvalósítását sem rövid, sem hosszútávon.

A tervezett beavatkozások területei csak kis mértékben infrastrukturális, jóval inkább „humán befektetési” jellegűek. Ebből kifolyólag az önkormányzat által tervezett tevékenységek leginkább az alacsony státuszú lakosság státusz emelkedését hivatott elérni.

Mobilizációs program

A mobilizációs program célja az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának oldása a szegregátum területén.

Biharkeresztes Város Önkormányzata ugyan nem tervez telepfelszámolási programot, de a térbeli mobilizáció érdekében kötelezettséget vállal, hogy megakadályozza a szegregátum területi növekedését azáltal, hogy a szegregátum területén, illetve közvetlen környezetében nem kerül sor újonnan építési telkek kijelölésére.

Az önkormányzat tervei között szerepel bérlakások kialakítása a város integrált lakókörnyezetében, az északi lakóövezet városrészben. Az önkormányzat vállalja, hogy amennyiben a szegregátum területén élők közül igény jelentkezik a bérlakásba való átköltözésre, úgy ezen személyek prioritást élveznek az elbírálás során.

A szegregátum területén élők státuszának emelése érdekében az önkormányzat vállalja, hogy lehetőséget biztosít többek között a szegregátumban élők számára a hiányzó általános iskolai osztályok befejezésére.

Az általános iskolai végzettséggel rendelkezők számára szakmaoktatás valósul meg a Bihari Népőiskola, Biharkeresztes Város Önkormányzata és a biharkeresztesi Városi Művelődési Ház és Könyvtár közreműködésével. A beiskoláznál különös figyelmet fordítanak az alacsony státuszú lakosokra, hogy eljussanak a képzésekre és benn is maradjanak, ezáltal alacsony lemorzsolódási arányt érjenek el.

Foglalkoztatási helyzet javítása, munkaerő-piaci integráció

A szegregátum munkaerő-piaci aktivitását az alacsony foglalkoztatási szint és az ezzel párhuzamos magas munkanélküliségi ráta jellemzi. Ennek leküzdése érdekében szükség van a már korábban említett képzettségi szint javítására, valamint a munkalehetőségekről és a képzési, átképzési lehetőségekről szóló folyamatos tájékoztatásra, illetve a közfoglalkoztatási programokra is.

Annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetűeket, elsősorban romákat érintő intézkedések elérjék céljukat, szükség van a települési önkormányzat és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat hatékony együttműködésére.”

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Magyarország helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások kötelezően

ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A születések száma alacsony és csökkenőtendenciát mutat. A lakosság keveset törődik egészségével, keveset mozog, helytelenül táplálkozik, magas a dohányosok és alkoholfogyasztók aránya stb.

Az egészségi állapotot jól tükrözi a születéskor várható átlagos élettartam mérőszáma, vagyis az az életkor, amelyet átlagosan megélhet egy ma született nő vagy férfi. Az Európai Unió országainak átlagában a nők 81-82 év, a férfiak 75 év körüli élettartamra számíthatnak. Magyarországon ez az élettartam a nők körében átlagosan 76 év, a férfiaknál 68 év (2001. évi adatok).

A települési önkormányzat az alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

19. számú táblázat – Orvosi ellátás

	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	3	0	0
2009	3	0	0
2010	3	0	0
2011	3	0	0
2012	3	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A város egészségügyi ellátását 3 felnőtt **háziorvos** biztosítja. A településen összesen három rendelő található, melyek 1995. óta vállalkozásban működnek. A rendelőkből vegyes praxis zajlik. 1987-től 1994-ig gyermekorvosi praxis is működött, a megszűnte után a családorvosok látják el a beteg gyermekeket is.

A háziorvosi ellátásban megjelentek és meglátogatottak száma összesen 2011-ben 42 748 eset volt. Az egy háziorvosra jutó lakosok száma 1351 fő. A rendelők kapacitása ezen betegszám mellett kielégítőnek mondható, azonban fontos megvalósítani az orvosi rendelő akadálymentesítését, melyet a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából fontos megvizsgálni.

Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Körösszegapáti, Mezőpeterd, Nagykereki, Told és Váncsod települések területén az alapellátási **orvosi ügyeletet** Biharkeresztesi központtal központi orvosi ügyelet formájában feladatellátóként külső szolgáltató, a debreceni székhelyű Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. az érintett Önkormányzatokkal kötött szerződés alapján biztosítja.

Az Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. hétköznapokon éjszaka, és hétvégén, valamint ünnepeken biztosítja a betegek sürgősségi ellátását. A településen mentőállomás is működik, mely az egykori gyermekorvosi rendelő helyén került kialakításra.

Biharkeresztesen három védőnői körzet van körzetenként 1-1 védőnővel, akik közelről ismerik az általuk ellátott családokat. **A területi védőnői ellátás** a védőnők illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket valamint az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket, fiatalokat érinteti.

Az **iskolavédőnői tevékenység** a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, melynek során a 6-18 évesek egészségének megőrzése, fejlesztése, az ahhoz kapcsolódó problémák megelőzése, korai felismerése, kiküszöbölése és gyógyítása történik. A megelőző ellátás a hatályos jogszabályok, irányelvek, módszertani levelek alapján történik. A preventív tevékenység módszere a gondozás, amelynek során felkutatják, értékelik, nyilvántartják, és folyamatosan nyomon követik a tanulók fejlődését, szűkebb és tágabb környezetének alakulását, annak érdekében, hogy kedvező módon befolyásolják az életmódjukat. Az iskolát ellátó védőnő egyeztetett munkatervet készít minden tanévben, a munkaterv tartalmazza évfolyamonként az egész évi feladatokat havi bontásban:

- egészségfejlesztő tevékenység,
- szűrővizsgálatok rendje,
- védőoltások rendje,
- személyi és környezeti higiénés ellenőrzések menete
- fogadóórák rendszere.

Negyedik éve csatlakozik a védőnői szolgálat a Bihar-Bihar Expo rendezvénysorozatához, az itt működtetett egészségügyi pavilonban végeznek lakossági szűrést, és életmód tanácsadást. Az évente megrendezésre kerülő Molnár György sportnapon is ugyanilyen tevékenységet nyújtanak. Itt vehetnek igénybe a látogatók ingyenes vércukorszint mérést, vérnyomásmérést, testzsír ellenőrzést. Az itt mért adatokat egyéni szűrőlapon rögzítik és az érintett beleegyezésével a szűrési adatok bekerülhetnek egy közös adatbázisba.

A szűrővizsgálati protokollt módszertani útmutatók, szakmai irányelvek, jogszabályok döntik el. Ennek során figyelembe veszik a gyerekek anamnézisének, aktuális egészségi állapotát, testi és mentális fejlettségét. Teljes iskolaorvosi szűrésre 2 évente kerül sor. Az iskolavédőnök a hozzá tartozó oktatási intézményekben végzett egészségfejlesztő tevékenysége életkornak megfelelő témában, kiscsoportban, illetve osztályfőnöki és biológia órákon, egészségnapokon, tanfolyamok keretében történik.

A gyógyszereket és segédeszközöket a város egyetlen **gyógyszertára** biztosítja, mely éjszakai ügyelet is tart. A gyógyszertár az orvosi rendelőkkel egy épületben található, így ennek az akadálymentesítése sem megoldott még.

A **fogorvosi ellátást** Biharkeresztesen működő fogszakorvosi rendelő biztosítja, mely további 7 településre (Váncsod, Told, Bedő, Bojt, Nagykereki, Ártánd, Mezőpeterd) kiterjedően látja el a feladatot. Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a fogorvos végez az oktatási intézményekkel történt megállapodások alapján. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

Járó- és fekvőbeteg ellátás csak a kistérségi központban, Berettyóújfaluban a Gróf Tisza István Kórházban működik. A szakorvosi ellátást igénylő betegeket ezért a háziorvos a berettyóújfalui, illetve debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja.

Igen fontos az egészségügyi ellátás keretében végzett felvilágosító tevékenység. 2012-ben a „Meghosszabbítható kockázatmentesebb életért” projekt keretében megrendezett „Városi EgészségHét” elnevezésű program során 11 szakorvos tartott interaktív előadást, majd tanácsadást különböző témákban az érdeklődők részére.

A lakosság egészségügyi és szociális állapotának javításához a helyben biztosítható tárgyi és intézményi feltételeket, az egészségügyi és szociális szolgáltatások színvonala és a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés biztosítása teremti meg az életkilátások javulását.

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem – különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a szűrővizsgálatokon való részvételi arány emelése, különösen a középkorú lakosság körében. Az egészségfejlesztési nevelőtevékenység beépülése a közoktatási programokba is jelentősen hozzájárulhat az egészségtudatosság erősödéséhez. A lakossági szűrések között kiemelt helyet foglal el a mammográfiai szűrések szervezése.

A **közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők** száma szintén az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója, amely esélyegyenlőségi szempontból jelentős. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére -

egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: 1. alanyi joga, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon.

20. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	210
2009	211
2010	199
2011	207
2012	189

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

Az **ápolási díj** a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

21. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

	Ápolási díjban részesítettek száma
2008	41
2009	34
2010	33
2011	36
2012	45

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

Biharkeresztesen a **szociális ellátást** a társulások formájában működő Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el. Az intézmény fenntartója a Szociális és Gyermekegészségügyi Társulás. A gesztortelepülés mellett Berekböszörményben és Bojton található telephely. Ezen kívül minden társult településen, összesen 8 helyen várják az ügyfeleket. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások köre teljes, minősége megfelelő.

Az intézmény alaptevékenységei közé a következők tartoznak:

- *Nappali szociális ellátás:* ez az ellátás elsősorban a saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló önmaguk ellátására részben képes személyek, 18. életévüket betöltött fekvőbeteggyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek napközbeni gondozására szolgál.

Biharkeresztesen 2012-ben az ellátottak száma 41 fő volt, akiknek ellátását 2 fő végezte.

- *Szociális étkeztetés:* Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorulóknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését biztosítják, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A szociális étkeztetés társulások formájában történő megvalósítását a Sörpark Kft biztosítja. A szociális étkeztetés, ahol lehet, szorosan kapcsolódik a nappali szociális ellátáshoz. Ártánd, Bedő, Nagykereki, Told községekben a házi segítségnyújtáshoz, a falu- és tanyagondnoki szolgáltatáshoz kapcsolódik.

Biharkeresztesen az étkeztetést 2012-ben 60 fő vette igénybe.

- *Házi segítségnyújtás:* A házi segítségnyújtás a szociálisan rászorult ellátást igénybe vevő részére segítséget nyújt saját otthonában és lakókörnyezetében önálló életvitele fenntartásában, valamint egészségi állapotából, mentális állapotából vagy más okból származó problémák megoldásában.

A házi segítségnyújtás keretében gondoskodnak azokról a személyekről, akik:

- időskorúak és otthonukban önmaguk ellátására saját erejükből részben vagy teljesen képtelenek és róluk nem gondoskodnak,
- olyan rászoruló személyek, akik egészségi állapotuk miatt igénylik ezt az ellátási formát.

Házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésének, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

A házi segítségnyújtás keretében tartozó gondozási tevékenység különösen:

- az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása,
- az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatok ellátása,
- közreműködés a személyi és lakókörnyezeti higiéniá megtartásában,
- közreműködés az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében (különösen bevásárlás, takarítás, mosás, meleg étel biztosítása),
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőt érintő veszélyhelyzet kialakulásának megelőzésében, a kialakult veszélyhelyzet elhárításában,
- részvétel az egyéni és csoportos szabadidős, foglalkoztató és rehabilitációs programok szervezésében,
- az ellátást igénybe vevő segítése a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban,

- az előgondozást végző személlyel való együttműködés,
- szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítése.

A házi segítségnyújtásban dolgozó szociális gondozó együttműködik az ellátás során az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozók feladatai közé tartozik a bevásárlás, gyógyszerkiváltás, adagolás, testi, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén hivatalos ügyek intézése. A gondozási tevékenységet szociális gondozó végzi. A napi gondozási tevékenységről a külön jogszabály szerinti gondozási naplót vezeti. Az ellátotti létszám 2012-ben Biharkeresztesen 37 fő, a gondozók száma 2 fő volt.

- *Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:* A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.
- *Családsegítő Szolgáltatás:* A családsegítő szolgáltatás célja a települési önkormányzatok működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. Az igénybevevők száma 2012-ben Biharkeresztesen 475 fő volt. Családgondozás során az egyre romló szociális helyzet megoldása jelenti a legtöbb problémát. Az intézmény tapasztalata alapján a kliensek túlnyomó része tartós munkanélküli.
- *Gyermekjóléti szolgáltatás:* Feladatai közé tartozik többek között a gyermekek testi-lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése, családtervezési, pszichológiai, nevelési és mentálhigiéniai tanácsadás, alternatív napközbeni ellátás keretében, szabadidős programok szervezése.

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítsanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

Az önkormányzat természetbeni juttatásokkal is segíti a rászorulókat ruhaosztással, segélycsomagokkal, vagy gyermekek nyári étkeztetésének megszervezésével.

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben, bölcsődében és idősek klubjában megszervezi a **közétkeztetést**, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

A **szabadidősport** szervezésének, az emberek mozgósításának a megvalósításban kiemelt szerepe van az önkormányzatnak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, a szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek. A sportnak jelentős szerepe van az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásban, a közösségi magatartás kialakítása területén. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. A város lakossága számára az önkormányzat biztosítja létesítményeiben a szabadidős, rekreációs (aktív sporttal elért testi-szellemi felfrissülés, kikapcsolódás) sporttevékenység feltételeit.

Sportolási lehetőséget a Városi Sportcsarnok biztosít, melyet napközben az általános és középiskolás diákok használnak, a fennmaradó időben pedig a lakosság igényeit szolgálja. Emellett a városban szabadtéri sportpályák is rendelkezésre állnak: 1 darab nagypálya és 3 darab aszfaltborítású kispálya. A nagypályán küzd a város megyei másodosztályú labdarúgó csapata.

A labdarúgás szenvedélyének hódolók spontán szerveződés alapján létrejött csapatai heti rendszerességgel veszik igénybe a csarnokot, jó idő esetén a városi sportpályán kialakított füves kispályát. A Biharkeresztesi Városi Sportegyesület kezeli a városi sportpályát és annak kiszolgáló helyiségeit.

Biharkeresztesen jelenleg egy nagy és két kisebb sportegyesületben van lehetőség a versenyszerű sportolásra amatőr szinten. Az egyesületek folyamatos működését a város önkormányzata, az egyesületek vezetői, szponzorai biztosítják, támogatás hiányában a működtetésük veszélybe kerülhet, mely megakadályozná a versenyeken való részvétel feltételeinek megteremtését.

Egyéni és eseti jelleggel hódolhatnak az asztalitenisznek, a kerékpározásnak és a futásnak, kocogásnak az arra igényt tartók. A horgászok számára a város közelében található horgásztó biztosít kikapcsolódási lehetőséget.

Egyénileg és eseti jelleggel folynak városunkban a következő sportversenyek és testedzési formák:

- kispályás labdarúgás
- kosárlabda
- kézilabda
- kondicionálóterem
- női torna

A rekreációs tevékenység legfontosabb eleme a folyamatosság és a rendszeresség, mely egyaránt elérhető szervezett és egyéni formában is.

Évente megrendezésre kerül a Molnár György Sportnap rendezvény, mely lehetőséget biztosít a településen és a térségben élők számára különböző sporttevékenységek bemutatására és kipróbálására is.

Szervezett keretek között végzett szabadidős tevékenységek az „Alizetics” testszépítő és egészségmegőrző női torna, mely az egészségükért tenni akaró hölgyek számára teremt mozgási alkalmat. Sok felnőtt férfi és nő él a sportcsarnok, a bitumenpálya és a sportpálya által biztosított lehetőséggel is.

Törekedni kell komplex - a testedzés mellett a kultúra egyéb területeit is magába foglaló - a szabadidő programok népszerűsítésére. A rendezvények jellegét, helyszínét és időpontját a lakosság érdeklődéséhez kell igazítani. A programok, rendezvények, események szervezésénél jobban kell építeni a családokra, mert a gyermekek és a szülők együtt eredményesebben motiválhatók, mint külön-külön.

A város sporteseményeiről, sportéletéről szóló információk rendszeres biztosítása fontos feladat. Folyamatosan tájékoztatást kell adni a város lakosságának az elért eredményekről, másrészt a sportrendezvények helyének, idejének közzétételével fel kell kelteni az érdeklődést. A Biharkeresztesi Híreken, valamint városunk honlapján (www.biharkeresztes.hu) keresztül az önkormányzat és az egyesületek folyamatosan szolgáltatják a sporttal kapcsolatos információkat. Törekedni kell olyan kiadványok megjelentetésére is, amelyek minden korosztályban felkeltik az érdeklődést a sport, az egészséges és a környezettudatos életmód iránt.

Összességében megállapítható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A közművelődési szervezetek rendezvényeinek kulturális sokszínűsége a hagyományápolásra és új értékek teremtésére épül. A programok szervezésével, valamint közösségek létrehozásával cél a helyi társadalom kapcsolatrendszerének építése, civil szervezetek és egyéni kezdeményezések fogadása, támogatása és az együttműködés révén az információ áramlásának biztosítása.

Biharkeresztes nem rendelkezik közművelődési Konceptióval, csak rendelettel. Biharkeresztes Város Képviselő Testülete 29/2004. (XI. 25.) BVKt rendelete Biharkeresztes Város kötelező önkormányzati közművelődési feladatainak, formáiról, ellátásának módjáról és mértékéről szól.

A város gazdag kulturális értékekben, fontos feladatának tartja a kultúra és a kulturális értékek ápolását, fejlesztését. A települési stratégia alapvető célja: a nemzeti és az európai – és ebben a helyi, települési - értékek megőrzése. A megőrzésnél a szakszerű védelem és a felelevenítés mellett az elérhetőség, a megtalálás elősegítése is egyre fontosabb, ide értve a digitális hozzáférés lehetőségeit is, illeszkedve a magyar kulturális stratégiához.

Céljaink:

- esélyteremtés,
- hagyomány- és értékőrzés,
- új értékek létrehozása,
- közösségteremtés erősítése.

A településen végzett közművelődési tevékenység elvégzéséhez adott a Városi Művelődési Ház, a Városi Sportcsarnok és a Bihar Közösségi Ház épülete, a Helytörténeti Gyűjtemény, külső helyszínként pedig az Európa Liget. A közgyűjteményi feladatellátást a Városi Könyvtár biztosítja.

A művelődési és kulturális élet szervezője a **Városi Művelődési Ház és Könyvtár**. Ez az integrált intézmény közművelődési feladatokat és nyilvános könyvtári szolgáltatásokat lát el. Célja, hogy a fenntartó önkormányzattal összhangban, olyan korszerű könyvtárat és információs központot működtessen, amely szolgáltatásaival magas szinten látja el a város lakóit. Feladata, hogy használói számára biztosítsa a magyar és az egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való szabad hozzáférést.

Folyamatos tevékenységük meghatározó elemei:

- információközvetítés
- képzések szervezése
- amatőr művészeti tevékenység menedzselése
- műsorszolgáltatás
- civil szervezetek - egyesületek, alapítványok - tevékenységének segítése.

Ha a rendezvények látogatottságát nézzük, mind az igény, mind az aktivitás kiszámíthatatlan. A „Kalandozás a könyvtárban” című projekt által megvalósított rendezvények lehetőséget jelentenek minden korosztály számára, hogy aktívan részt vegyen olyan ingyenes programokon, amelyek változatos kulturális életet teremtenek városunkba. A Művelődési Ház a legkülönbözőbb rendezvények megtartására kínál lehetőséget.

A Városi Könyvtár a napjainkban sokat emlegetett információs társadalom egyik alapintézménye, a tudás, az ismeret és a kultúra szabad hozzáférhetőségét biztosítja mindenki számára. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb záloga. A könyvtár fő feladata az információ szolgáltatása. Az információ napjainkban keresett áru, mert egyre nagyobb szükség van rá a mindennapi élet és az élethosszig tartó tanulás során. Az információ adatokból áll, de sokkal több annál, mert az adathoz képest hozzáadott többlettel rendelkezik. Ezt a többletet adja a könyvtár, mert az kiválogatja, beszerzi, feldolgozza, rendszerezi, megőrzi és szolgáltatja az információt a felhasználó felé.

A könyvtári gyűjteményt úgy kell fejleszteni, hogy az képes legyen az új ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítésére. Ennek a törekvésnek a meglévő állomány jó alapot jelent, rendelkezik a könyvtár a gyűjtőkörének megfelelő alap- és kiegészítő művekkel.

A könyvtári alapszolgáltatások folyamatos biztosítása:

- Könyvkölcsönzés, olvasótermi helyben használat
- Folyóirat olvasás
- Helyismereti információk és dokumentumok gyűjtése
- Tájékoztatás, magas színvonalú kiszolgálás
- Fénymásolás, faxolás, szkennelés
- Internet-használat

A könyvtári állományt folyamatosan honosítják, raktári katalógusépítését –a kurrens anyaggal együtt– folyamatosan végzik. Nagyon népszerű és elterjedt az olvasók körében a könyvtárközi kölcsönzés, így azokat a dokumentumokat is biztosítani tudják az olvasóknak, amelyek a városi könyvtár állományában nem találhatóak meg. A kölcsönzésben résztvevő könyvtárosok a munka minden területén készségesen állnak az olvasók, látogatók rendelkezésére.

A Bihari Filmszínház funkcióváltással, az épület bővítésével, felújításával a biharkeresztesi és a környező települések lakosai számára újra közösségi színterré vált Bihari Közösségi Ház elnevezéssel.

A Művelődési Ház, a Bihari Közösségi Ház és a Könyvtár épülete felújításra, átalakításra került, az épületek teljes körű akadálymentesítése megoldott.

A lakosság információkkal való ellátása, a városban történt események publikálása a **Keresztesi Hírek** című újságban történik, mely évente több alkalommal jelenik meg.

Hagyományok ápolása, természeti, művészeti értékek kihasználása, a közművelődési és kulturális ellátások hozzáférhetőségének további biztosítása, támogatása a jövőben is fontos feladat.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat (RomaNÖ) elnöke részt vesz a képviselő-testület ülésein. A RomaNÖ-t együttműködési megállapodás köti Biharkeresztes Város Önkormányzatához, illetve a helyi Munkaügyi Központhoz. Az elnöke heti rendszerességgel egyeztetéseket folytat a polgármesterrel, illetve a Munkaügyi Központ vezetőjével. A legnagyobb mértékű összefogás és együttműködés a közfoglalkoztatás esetében figyelhető meg, hiszen a RomaNÖ-nak javaslattevése joga van. Emellett jó kapcsolat jellemzi az óvodával és

az általános iskolával való együttműködést is. A helyi Roma Önkormányzat tagjai bekapcsolódnak társadalmi munkaakciókba, gyermekprogramok szervezésébe, megvalósításába.

3.9 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Jellemző-e a településre?	Igényel-e beavatkozást?
Van-e az önkormányzatnál/ társuláznál esélyegyenlőségi feladatokra kijelölt, és ezen a területen képzett munkatárs ?	nem	nem
A település szociális szolgáltatásszervezési koncepciójában tervezett-e a romák/mélyszegénységben élők esélyegyenlőségét elősegítő konkrét intézkedéseket?	részben	igen
A település területén fennáll-e lakhatási szegregáció ?	igen	igen
Az önkormányzat rendszeresen gyűjt-e és értékeli-e adatokat arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett közfoglalkoztatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű emberek számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat?	nem	igen
Szerepet vállal-e az önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában?	részben	igen

3.10 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<i>a településen kiemelkedően magas a nyilvántartott álláskeresők között a tartós munkanélküliek aránya</i>	<i>a tartós munkanélküliek nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, közmunkaprogram további bővítése</i>	<i>tartós munkanélküliek közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>
	<i>a nyilvántartott álláskeresők között a pályakezdő álláskeresők aránya kiemelkedően magas</i>	<i>a pályakezdő álláskeresők nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, a közmunkaprogram további bővítése</i>	<i>pályakezdő álláskeresők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>

	<p>a település elsősorban hátrányos helyzetű lakossága az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesz részt</p>	<p>az önkormányzatnak és a helyi civil szervezeteknek, szociális és egészségügyi szakembereknek hasznos szerepet kell vállalniuk a különböző betegségek kialakulását megelőző szűrővizsgálatok népszerűsítésében, a helyi szűréseken elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak részvételét növelni kell, egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre, egészségtudatos életmódra nevelés</p>	<p>egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre</p>
	<p>Biharkeresztes város területén szegregált terület található</p>	<p>a szegregátum területén, illetve közvetlen környezetében nem kerül sor újonnan építési telkek kijelölésére</p>	<p>a szegregátum növekedésének megakadályozása</p>
	<p>a település rendelkezik Szociális Szolgáltatástervezési Konceptióval, de felülvizsgálata szükséges, valamint nem tartalmaz a romák, mélyszegénységben élők esélyegyenlőségét elősegítő konkrét intézkedéseket</p>	<p>a települési Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata és kiegészítése a romákkal kapcsolatos célzott intézkedésekkel</p>	<p>Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata és kiegészítése</p>
	<p>az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű emberek számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a</p>	<p>egy esélyegyenlőséggel kapcsolatos adatokat gyűjtő, elemző munkacsoport létrehozása releváns szakemberekből</p>	<p>adatgyűjtő, adatelemző esélyegyenlőségi munkacsoport létrehozása</p>

	<i>szolgáltatásokat</i>		
--	-------------------------	--	--

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Az állandó lakosság száma a 2012. december 31-i állapot szerint 4237 fő. Az összes állandó lakoshoz viszonyítva a 0-14 éves korúak száma 593 fő, arányát tekintve 13,9 %. A 15-18 éves fiatalok száma 189 fő, arányuk 4,5 %. A 0-18 éves korú gyermekek száma 782 fő, mely a lakónépesség mintegy 18,5 %-át adja.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogói felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a alapítványok, a munkaügyi hatóság.

A felsorolt intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb

más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A törvény által nevesített személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

Biharkeresztes Város Önkormányzata a gyermekvédelmi rendszer alábbi ellátásaival és intézkedéseivel tesz eleget a gyermekvédelmi törvényben foglalt ellátási kötelezettségeinek:

A gyermekvédelmi gondoskodás keretében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- óvodáztatási támogatás
- kiegészítő gyermekvédelmi támogatás

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás
- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása

Az alábbi *gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések* 2013. január 01. napjától a járási gyámhivatal feladatkörébe tartoznak:

- védelembe vétel, iskoláztatási támogatás szüneteltetése
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel

A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó intézkedések kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztetettség jellegét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek a törvényben meghatározott - saját családi környezetben történő - nevelkedéséhez fűződő jogát.

A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot értenek, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztetettség fogalmát és a mértékét is.

Ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de segítséggel a gyermek fejlődése a családban biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A gyámhatóság - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki. A családgondozó a védelembe vett gyermekekre vonatkozóan egyéni gondozási nevelési tervet készít, melyben megfogalmazásra kerülnek a családgondozó, a szülő és a gyermek azon feladatai, amelyek a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükségesek. A kirendelt családgondozó szükség szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.

22. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	18 év alattiak száma a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	764	14	n.a.	36
2009	747	19	n.a.	37
2010	727	23	n.a.	47
2011	719	27	n.a.	62
2012	732	23	4	74

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

A fenti táblázat adataiból látható, hogy a településen az elmúlt öt évben folyamatosan növekedett a védelembe vett, valamint a veszélyeztetett gyermekek száma. A védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma 2012. évben a 2008-as adatok csaknem kétszerese. A környezet és a szakemberek

odafigyelése, a jelzőrendszer azonnali, több lábon álló működésének szinten tartása, javítása elengedhetetlen.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.

Ennek formája:

- a) gyermekétkeztetés normatív kedvezmény
- b) pénzbeli támogatás (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll)
- c) külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmény.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult meghatározott kedvezmények igénybevételére.

23. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2008	310	n.a.	n.a.	n.a.	225
2009	360	n.a.	n.a.	n.a.	200
2010	370	n.a.	n.a.	n.a.	212
2011	398	n.a.	4	n.a.	29
2012	341	n.a.	7	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Biharkeresztes Város Önkormányzata 2012. évben 341 gyermek esetében állapított meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultságot. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma viszonylag állandó, a 18 év alattiak mintegy 50 %-a részesült a vizsgált években ebben az ellátásban. A kérelmezőkre jellemző hogy a szülők többnyire alacsony jövedelműek, illetve csak egyiküknek van jövedelme.

A rendszeres támogatás esetében elmondható, hogy a beérkezett kérelem elutasítására csak nagyon kevés esetben kerül sor, melynek oka minden esetben a család olyan anyagi, vagyoni helyzete, mely a támogatás

megállapítását kizárja. A támogatási formák konkrét kérelmezését megelőző személyes elbeszélgetések alkalmával részletes tájékoztatást kapnak a gyermeket nevelő családok a támogatások jogosultsági feltételeiről és így konkrét kérelem - amennyiben a kérelmező nem felel meg a feltételeknek - kevés esetben érkezik a Szociális Irodához.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a kiskorú gyermek tartására köteles és nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásban részesül. 2012. évben 7 esetben került sor ennek megállapítására.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás olyan gyermekek családnak adható, amely a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, illetve ha a család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd (pl. váratlan anyagi kiadás, iskolakezdés, hirtelen betegség, természeti csapás stb.). A 2008-2010. évben megfigyelhető nagyszámú rendkívüli gyermekvédelmi támogatásba részesülés oka az, hogy az önkormányzat iskolakezdési támogatást biztosított a rászoruló gyermekek számára ennek az ellátásnak a keretében.

A gyermekétkeztetés normatív kedvezménye rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, az 1-5. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-a, az ezen csoportokba nem tartozó gyermek és tanuló után az intézményi térítési díj 50%-a. A kedvezményben részesülő gyermek jogosult továbbá évi kétszeri alkalommal pénzbeli támogatásra július és november hónapban.

24. számú táblázat - Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	58	229	0	264	0	72
2009	67	153	6	274	31	n.a.
2010	80	193	16	271	39	76
2011	76	254	35	310	39	120
2012	73	231	38	306	36	97

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az óvodáztatási támogatás a halmozottan hátrányos helyzetű családok gyermekei részére kerül megállapításra, mely azt jelenti, hogy a 8 általános iskolai végzettséget, vagy ennél kevesebbet lehet figyelembe venni, melyről a szülők írásban nyilatkoznak.

2008. július 3. napjától az óvodáztatási támogatás rendelkezései hatályba léptek, viszont gyakorlati alkalmazására, ellátások megállapítására csak 2009. január 1. napja után került sor. Óvodáztatási

támogatásban, 2012. évben 36 gyermek részesült. Ez az ellátás egy évben két alkalommal kerül kifizetésre május és november hónapban.

A törvény által meghatározott tankönyvtámogatásban 2012-ben 306 gyermek, a tanulók 74 %-a részesült.

A gyermek- és fiatalok személyek védelme érdekében a Berettyóújfalui Városi Rendőrkapitányságon és a Biharkeresztesi Rendőrőrsön is hatékony munka folyik. A Rendőrőrs munkatársai folyamatos bűnmegelőzési ellenőrzéseket folytatnak a városban a fiatalok által gyakran látogatott szórakozóhelyeken. Az általános iskola, középiskola által történő felkéréseknek eleget tesznek, előadásokat tartanak és szemléltető eszközöket mutatnak be az alap- és középfokú oktatási intézményekben, tevékenységükbe a megelőzés és az utókezelés is beletartozik. Az iskolában működik az iskolarendőr program, az intézménnyel egy rendőr áll szinte napi kapcsolatban, aki részt vesz az osztályfőnöki órákon, feladata a közlekedésbiztonság és a bűnmegelőzés oktatása. Minden egyéb esetben (lopás, szándékos rongálás, fenyegetés stb.) is kéri a segítségét. Ebben az évben a felső tagozatosoknak közlekedésbiztonsági órát tartott.

A gyermekek biztonságos közlekedéséhez segítséget nyújt a Biharkeresztesi Polgárőrség is.

4.2 Óvodáskorú gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

Biharkeresztesen az **óvodai ellátást a Szivárvány Óvoda és Bölcsőde** 2007-től társulás keretében biztosítja, biharkeresztesi székhellyel, további 4 településen látja el a gyermekek nevelését. A Szivárvány Óvoda fenntartója az Óvodai Társulás. A biharkeresztesi óvodának a környező településeken – Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told – működnek tagóvodái. Ártándon és Toldon 1-1, Bojton és Nagykerekiben 2-2 csoporttal.

Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet, egyben az etnikumok jogainak érvényesítését, a fejlődésben lemaradottak és akadályozottak integrálódását, míg a lelkiismereti szabadsághoz való jog értelmében szülői kérésre biztosított a hitoktatás.

A városban az óvodai feladat-ellátási helyek száma 1, a férőhelyek száma pedig 125 fő.

Az igények felméréseivel különböző szolgáltatásokat biztosítanak a kicsik számára, melyek figyelembe veszik az óvodás gyermekek életkori sajátosságait. Ilyen szolgáltatások, foglalkozások például a berettyóújfalui székhelyű Igazgyöngy Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kihelyezett rajz tagozata, néptánc, balett, hittan.

Az óvodában bevezetésre került a kompetencia alapú nevelés. Felvállalják a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztését, integrációs nevelését. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

29. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma	4	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	125	
Óvodai csoportok száma	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6.30-17.00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	3 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	11	0
Gyógypedagógusok létszáma	1	0
Dajka/gondozónő	7	0
Kisegítő személyzet	2	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

30. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermek- csoportok száma	Óvodai férőhelyek száma		Óvodai feladat-ellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma		Óvodai gyógypedagógi ai csoportok száma
			Fér.	Eng.		Okt	Dec	
2008	122	5	150		1	135		0
2009	136	5	150		1	131		0
2010	118	5	125		1	126		0
2011	109	5	125		1	125		0
2012	110	5	125		1	113		0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodába beírt gyermekek száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, ugyanis míg 2008-ban az óvodások száma 135 fő volt, addig 2012-re 113 főre csökkent. A férőhely kihasználtság mértéke 90,4%-os. Az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma 10,2.

A közoktatási törvény 3. sz. melléklete szerint az óvodai csoport átlagléttszáma 20, maximális létszáma 25 fő. A minisztérium által kiadott Statisztikai Évkönyv szerint a 2009/2010. tanévben Magyarországon az egy óvodai csoportra jutó átlagléttszám 22,8 fő volt. Biharkeresztesen az óvodai csoportok átlagléttszáma a 2012/2013-es nevelési évben 22,6 fő.

Az óvodába járó hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma a 2012/2013-as nevelési évben 73 HH óvodás (64,6%), ebből 43 HHH gyermek (38,05%). Sajátos nevelési igényű (SNI) óvodás kettő van az óvodában.

A Szivárvány Óvoda Nevelési Programja alapján az óvónők mindennapos pedagógiai munkájának természetes része az **egészségnevelés**. Kirándulásokat, komplex mozgásfejlesztő rendezvényeket szerveznek, fontos szerepet kap tevékenységükben a séta, a szabad levegőn való tartózkodás. A Szivárvány Óvodában dolgozó óvodapedagógusok rendszeres testmozgáshoz szoktatják a gyerekeket, és azon fáradoznak, hogy kialakítsák bennük a sport, a testnevelés iránti igényt. Az óvónők, elhivatottságát jelzi, hogy az általuk szervezett rendezvényeken túl rendszeresen részt vesznek a város tömegsport jellegű rendezvényein.

4.3 Általános iskolások helyzete

Biharkeresztes Város Önkormányzata az általános iskolai nevelés-oktatás feladatait a Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat társulás keretében történő működtetésével oldotta meg 2012. december 31. napjáig.

2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról. A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló CLXXXVIII. törvény (továbbiakban: Törvény) az átadás-átvétel vonatkozásában a részletszabályokat állapítja meg. A települési önkormányzati társulás állami köznevelési alapfeladatot 2013. január 1-jétől nem láthat el.

Biharkeresztes Város Önkormányzatának Képviselő-testülete vállalta a Köznev. tv-ben foglaltaknak megfelelően, hogy 2013. január 1. napjától gondoskodik az illetékességi területén lévő, saját tulajdonában álló, Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által fenntartott köznevelési intézmény feladatainak ellátását szolgáló ingó- és ingatlan vagyon működtetéséről. A működtetés keretében a települési önkormányzat - a 76. § (3) bekezdésében foglaltak kivételével - saját forrásai terhére biztosítja a köznevelési feladat ellátásához szükséges tárgyi feltételeket, továbbá az ingó és ingatlan vagyon működtetésével összefüggő személyi feltételeket.

A **Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat** alapfokú oktatási feladatait Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told vonatkozásában; a Pedagógiai Szakszolgálat feladatait Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told, Bedő, Berekböszörmény településeken látja el. Két tagintézménye működik: Bojton és Nagykerekiben.

A 2012. évi októberi statisztikai adatok szerint a székhelyiskolába 295 tanuló járt. Az intézmény munkáját nagymértékben befolyásolja, hogy iskolái olyan településeken működnek, ahol nagy a munkanélküliség, a családok nehezen élnek, egyre több a hátrányos, a halmozottan hátrányos tanulók száma a velük való foglalkozás kiemelt jelentőségű feladatuk.

Oktatási feladataik közül kiemelkedett az alapozó ismeretek elsajátítása, tanulók haladásának reális értékelése. Mellette az egyéni fejlesztés, a tehetséggondozás, a tanulási időn belüli differenciálás, a kötelességvállalás- és teljesítés kialakítása, az önellenőrzés fontossága, az önismeret-önértékelés jelentősége. Az Intézmény kiemelt feladata az integrációs pedagógiai rendszer – IPR - működtetése.

Az intézmény térségi vonzását támasztja alá, hogy a tanulók több mint negyede a környező településekről (pl. Told, Ártánd, Bojt) naponta bejár Biharkeresztesre. A gyerekek utazását menetrend szerint közlekedő iskolabusz segíti.

Az iskolákban nem tanít szakképesítés nélküli pedagógus. Az áttanításoknak köszönhetően 100%-os a szakos ellátottság valamennyi intézményben.

A gyerekek számára biztosított a napközis ellátás, amit a HH/HHH gyermekek szülei magas arányban vesznek igénybe. Az iskolákban kiemelkedően magas a HH gyermekek aránya. Biharkeresztesen a Bocskai István Általános Iskolában 197 HH gyermek tanul, ez az iskolás gyereklétszám 66,7%-a, míg ebből a létszámból 134 a HHH gyermek, ez a tanulói létszám 45,4 %-a.

A biharkeresztesi intézményben a 2012/2013-as tanítási évben a sajátos nevelési igényű tanulók száma 16 fő, az iskolai tanulólétszám 5,4%-a.

A városban a 2009/2010-es tanévtől új általános iskola kezdte meg működését, a **Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény**. Az egyházi ingatlanok visszaadásával 1997-ben az intézmény zeneiskolaként kezdte meg működését. A tevékenységüket táncművészeti és képzőművészeti ággal bővítették 1999-ben, így alapfokú művészetoktatási intézménnyé alakult át. A 2009/2010-es tanévtől többcélúvá vált az intézmény. Az általános iskola 1-2. évfolyamán kezdték el a tanítást felmenő rendszerben. Jelenleg 5 évfolyammal, évfolyamonként 1 osztállyal működnek. A 2012/2013. tanévben 116 fő az iskola tanulói létszáma. Az iskolába Ártánd, Bojt, Told, Bedő, Berekböszörmény településekről 21 tanuló jár be, ez a tanulói létszám 18 %-a.

A tanulók közül 42 fő HH gyerek van (a tanulók 36 %-a), viszont HHH tanuló jelenleg nincs az iskolában. A sajátos nevelési igényű gyerekek száma 3 fő.

31/a. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma - Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat

	Általános iskola 1-4	Általános iskola 5-8	Általános	Napközis	
	évfolyamon tanulók száma	évfolyamon tanulók száma	iskolások száma	tanulók száma	
	Fő	Fő	fő	Fő	%
2010/2011	128	208	336	128	38
2011/2012	95	244	339	95	28
2012/2013	78	217	295	78	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

31/b. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma - Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény.

	Általános iskola 1-4	Általános iskola 5-8	Általános	Napközis	
	évfolyamon tanulók száma	évfolyamon tanulók száma	iskolások száma	tanulók száma	
	Fő	Fő	fő	Fő	%
2010/2011	73	0	73	73	100
2011/2012	88	0	88	88	100
2012/2013	98	18	116	112	97

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

A táblázat a Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és a Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény összesített adatait tartalmazza:

32. számú táblázat - Általános iskolák adatai

	Általános iskolai osztályok száma			Általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	Db
2010/2011	9	10	19	0	0	0	5
2011/2012	9	9	18	0	0	0	5
2012/2013	8	10	18	0	0	0	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

A tanulók továbbtanulásának, pályaválasztásának elősegítésére a Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat hagyományos pályaválasztási szülői értekezletet tart minden évben az általános iskolában, valamint a nyolcadikosok nyílt napokon vesznek részt.

Biharkeresztesről a 8. osztály tanulói 2012-ben az alábbi intézménytípusokba nyertek felvételt:

Gimnáziumban tanul tovább: 27 fő

Szakközépiskolában tanul tovább: 17 fő

Szakiskolában tanul tovább: 20 fő

Ebből a helyi középiskolában tanul tovább: 32 fő (50%)

A településen a vizsgált időszakban a 8. évfolyamot valamennyi tanuló eredményesen befejezte.

33. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban
	Fő / %
2010/2011	54/100
2011/2012	64/100
2012/2013	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Mindkét iskola Pedagógiai Programjaiban kiemelt feladatként szerepel a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység. A gyermekvédelmi felelőst a szülők gyakran felkeresik problémájukkal.

A gyermekvédelmi felelősök feladata volt:

- kapcsolattartás a Gyermekjóléti Szolgálattal, az osztályfőnökökkel, iskolarendőrrel, védőnővel,
- problémák összegyűjtése, jelzése,
- részvétel esetmegbeszéléseken, családlátogatásokon.

A jelzőrendszer megfelelően működik, az iskola kapcsolata jó a családsegítő intézettel, a gyermekjóléti szolgálattal és a védőnői hálózattal tartanak, szoros kapcsolatot tartanak. Folyamatos a kapcsolattartás a civil szervezetekkel és a roma nemzetiségi önkormányzattal is.

A Berettyóújfaluban működő **Igazgyöngy Alapfokú Művészetoktatási Intézmény** biharkeresztesi telephelyén művészeti ismeretek elsajátítására van lehetősége a gyerekeknek. A telephely a művészeti iskolák minősítési eljárása során „kiválóan megfelelt” minősítést kapott. Az intézményben tanuló diákok több neves nemzetközi, országos és megyei eredményt értek el.

4.4 Középkolás diákok esélyegyenlősége

Biharkeresztesen középfokú oktatás is biztosított a Bocskai István Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium révén. A 2011-es évben az eddig megyei fenntartású intézmény a város fenntartásába került, ettől az időponttól kezdve összevont intézményként működik az általános iskolával, Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat elnevezéssel.

Az intézmény 1992-ig gimnáziumként működött, de ekkor szakképzéssel bővítette profilját, illetve 1997-ben új kollégium épült, valamint 5 tanterem. Az általános gimnáziumi képzés mellett szakiskolai oktatás keretében két szakmát oktatnak, az informatika szakmacsoportba tartozó Számítógép-szerelő-, karbantartó, illetve a mezőgazdasági szakmacsoportba tartozó Dísznövénykertész szakmákat.

A dísznövény- és zöldségtermesztő képzés a vonzáskörzet mezőgazdaságból élő lakosságának szándékozik segítséget nyújtani. Az intenzív gazdálkodás ismereteivel azoknak nyújtanak segítséget, akik kis területen (néhány hektár) szeretnék megélni.

Szakközépiskolai képzés keretében rendvédelmi és kereskedelmi képzés biztosított. Az intézmény beiskolázási köorzete kiterjed az egész mikrotérségre.

Az intézmény tanulói létszáma a 2012/2013. tanévben 317 fő, ebből 98-an gimnáziumba, 101-en szakközépiskolába és 118-an szakiskolába járnak. Az iskola rendelkezik a kötelező feladatok ellátásához szükséges szakmai létszámkerettel.

Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében a középfokú oktatás a következő intézkedéseket valósítja meg:

- A 9. és 10. évfolyamos tanulók számára korrepetálásokat, felzárkóztató foglalkozásokat szerveznek magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból. A foglalkozások célja a kompetenciafejlesztés, 10. évfolyamra a kompetencia eredmények javítása.
- A 11. és 12. évfolyamos tanulóknak felkészítése – hogy a tanulók közül minél több hátrányos helyzetű tanuló legyen lehetősége - a középszintű, valamint emelt szintű érettségi vizsgára. A felkészítő foglalkozásokat magyar nyelv és irodalom, matematika és idegen nyelv (angol, német) tantárgyakból szervezik meg.
- Egységes mérés-értékelési rendszer kidolgozása és alkalmazása a folyamatos „visszacsatolás”, a további előrelépés érdekében. (Egyéni fejlesztési tervek korrekciója, készítése.)

Eredményt akkor lehet elérni, ha a tanulókat sikerélményhez jutnak. Ha tanulmányi téren ez kevésbé lehetséges, akkor az életkori sajátosságoknak megfelelően erősíteni kell bennük a rendszeres mozgás iránti igényt. A sport – az egészség megőrzésén túl – fejleszti a tanulóknál a szabályokhoz való alkalmazkodás készségét, levezeti a felgyülemlett energiát, erősíti a közösséghez tartozás érzését, sikerélményt ad, s mindezek pozitív hatása az iskolai élet egyéb területein is megmutatkozik majd. Iskolán kívüli sport- és szabadidős programok szervezésével nyújtanak segítséget a testnevelő tanárok és a szabadidő-szervező. A tanórán kívüli sporttevékenység szervesen kapcsolódik a gyermekek mindennapos testedzési programjához. A mindennapos mozgás fontos a tanulók egészséges testi, lelki fejlődéséhez. A csoportos mozgás élménye segít leküzdeni nehézségeiket, tudatosítani, hogy a rendszeres testmozgás az egészségmegőrzését és a későbbi betegségek megelőzését is szolgálja. Ezen cél elérése érdekében az iskola sportprogramokat szervez tanulóinak. Az iskola felszereltséget, lehetőségeit és a tanulók igényeit összeegyeztetve az alábbi szabadidős tevékenységeket valósítják meg:

Iskolán belüli sportprogram:

- osztályok közötti bajnokságok (kispályás labdarúgás, kosárlabda),
- lány kézilabda,
- alkalmasszerűen szerveződött mérkőzések (kézilabda, röplabda),
- délutáni, esti szervezett tevékenységek (utcai futás, kerékpározás, tollaslabda, asztalitenisz, kondicionáló termi erősítés egyéni program szerint, aerobik, fitt-ball, floorball),

- úszásórák szervezése osztályonként a berettyóújfalui uszodába,
- kondicionáló, testtartást javító torna.

Iskolán kívüli sportprogramok:

- más iskolák által szervezett versenyeken való részvétel: kispályás labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, röplabda, tájfutás,
- bekapcsolódás a városi sportrendezvényekbe,
- országos szervezetek által kiírt versenyeken való részvétel: futóversenyek, rendészeti versenyek, kalandtúrák, vízi- és kerékpáros túrák, sítúrák,
- az iskola által szervezett kirándulásokon, túrákon (gyalog, kerékpáros, vízi, sí) való részvétel.

A tanórán kívüli programok megvalósítására a délutáni, illetve az esti órákban van lehetőség a testnevelő tanárok és a kollégiumi nevelőtanárok irányításával. A programok úgy vannak szétosztva, hogy a tanulók minden nap tudjanak valamilyen sportmozgást végezni. Az iskolán kívüli programok sokszor hétvégén, vagy az iskolai szünetekben kerülnek megvalósításra.

4.5 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Biharkeresztesen a szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek oktatása, nevelése az óvodában és az iskolában is teljes mértékben integrált formában történik. Az iskolában a legfőbb cél a továbbtanulási arány javítása. Az egyik legfontosabb teendő e téren tudatosítani a szülőknél a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek további életében. Mindehhez szükséges a Szociális és Gyermekegészségügyi Társulással való szoros együttműködés is, hiszen leghamarabb ők kerülnek kapcsolatba a családokkal.

A tehetséges és ambiciózus hátrányos helyzetű gyerekek idejekorán való felismerése szintén lényeges feladat, az ő bevonásuk a tehetséggondozásba vagy korrepetálásba jelentősen növeli a továbbtanulási esélyeket. A különböző szakkörökben való részvétel, az egyéni érdeklődésnek megfelelő művészeti vagy sporttevékenységbe való bekapcsolódás ösztönzése is lényeges a sikeres szocializáció szempontjából és legalább olyan fontos tényező a gyerekek fejlődése szempontjából, mint a tanulmányi előmenetel.

A középiskolákban, a bejutott hátrányos helyzetű és roma tanulók lemorzsolódását kell megakadályozni, az érettségig adó képzéseken pedig a minél jobb tanulmányi eredmény elérését ösztönözni. A továbbtanulási motiváció fenntartása kiemelt feladat ebben a korban csakúgy, mint az ezzel járó anyagi terhek ösztöndíjakkal, támogatásokkal való enyhítése.

A roma fiatalok társadalmi integrációja a kulturális sajátosságok figyelembe vételével lehet a legeredményesebb. Ennek érdekében az iskolán kívüli tehetséggondozás, művészeti- és alkotótevékenység is jelentős szereppel bír.

4.6 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A város gyermekvédelmi jelzőrendszerének szerves részét képezi a bölcsődei szolgálaton, az óvodákon és a pedagógiai szakszolgálaton kívül a Biharkeresztesi **Védőnői Szolgálat**. Biharkeresztesen három védőnői körzet van körzetenként 1-1 védőnővel, akik közelről ismerik az általuk ellátott családokat. A három védőnő a városi körzethez csatolt környéki településeket (Ártánd, Bojt, Told) is ellátja heti egy-egy alkalommal. A tanácsadó egy teljesen felújított épületben van, belső terei is megváltoztak, új funkciót kaptak. Nyertes pályázat eredményeként korszerű fűtés, világítás, informatikai hálózat lett kialakítva az elmúlt évben. A szakmai eszközök maradéktalanul alkalmasak a védőnői feladatok ellátásához. Korszerű szűrőeszközökkel vannak ellátva, melyekkel a lakossági szűrések is elvégezhetőek. A három védőnő látja el az oktatási intézményekben az iskolavédőnői feladatokat is. A védőnői működés specifikuma, hogy munkájuk során a lakosság legszélesebb rétegeivel van kapcsolatuk. Családlátogatásaik során várandós kismamák, gyermekes anyukák problémáinak megoldásában segítenek. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

25. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

	Védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	3	52
2009	3	53
2010	3	45
2011	3	45
2012	3	51

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A házi gyermekorvosi teendőket a háziorvos látja el a településen, az önkormányzat házi gyermekorvosi praxist nem működtet (a táblázat nem csak a gyermekek ellátásának számát tartalmazza).

26. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

	Betöltetlen felnőtt háziiorvosi praxis/ok száma	Házi orvos által ellátott esetek száma	Gyermekorvos által ellátott esetek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott esetek száma
2008	0	45 045	0	0
2009	0	43 204	0	0
2010	0	42 598	0	0
2011	0	42 748	0	0
2012	0	n.a.	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A **gyermekek napközbeni ellátását** Biharkeresztes Város Önkormányzata a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napközben és a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézményekben biztosítja.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről szóló 259/2002.(XII.18.) Korm rendelet 6. §. (1) bekezdése és a 8.§ (10) bekezdése alapján 2009. szeptember 15 napjától Biharkeresztesen az Önkormányzat fenntartásában, a Szivárvány Óvoda intézményegységeként működik a bölcsőde, mely 3 éven aluli kisgyermekek számára biztosít szakszerű nappali rendszerű ellátást és gondozást. Bölcsőde korábban önálló intézményként már működött a településen, de 1995 – ben megszűnt. A jelentkező igények miatt indított az önkormányzat ismét Bölcsődét.

A bölcsődei nevelésben kiemelt fontosságú a személyre szóló bánásmód, mely a kisgyermekek egyéni sajátosságaihoz és igényeihez igazodó gondozást és nevelést jelent. A Bölcsőde férőhelye 12 fő. A feladatot 2 szakképzett gondozónő látja el. Az étkeztetést az óvoda konyhája biztosítja.

A bölcsődei felvételnél érvényesül az az alapelv, hogy előnyt élvez az a gyermek, akit egyedülálló (élettársal nem rendelkező hajadon, nőtlen, elvált vagy özvegy családi állapotú) szülője nevel; akivel együtt a családban nevelt kiskorú gyermekek száma a három főt meghaladja; aki családgondozásban részesül, és fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége; akinek szülője orvosilag igazolt betegsége miatt az ellátást biztosítani nem vagy csak részben tudja; akit – gyámhatósági határozat alapján – gyámként kirendelt időskorú (a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt elért) hozzátartozója nevel; akinek a szülője jövedelmi helyzete miatt (mert családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg) az ellátásáról nem vagy nehezen tud gondoskodni; akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsony.

27. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	0	0	0	0
2009	1	12	5	12
2010	1	12	5	12
2011	1	13	5	12
2012	1	13	5	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A településen a gyermekek napközbeni ellátására családi napközi nem működik.

28. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	Családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma	Családi napközeiben gondozott gyermekek száma
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi adatok

A településen működő **Gyermekjóléti Szolgálat** feladata olyan észlelő- és jelzőrendszer működtetése, amely lehetővé teszi a gyermekeket veszélyeztető okok feltárását. A munkatársak célja, hogy minél több, gyermekeket érintő problémát derítsenek fel városunkban, igénybe véve a lakosság, civil szervezetek, egyesületek segítségét is. Figyelemmel kísérik a településen élő gyermekek életkörülményeit és szociális helyzetét, a gyermekjóléti és egyéb szociális ellátások iránti szükségleteit, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét.

A szolgálat bármely gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzést fogad, s a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz. Fogadja a panaszával hozzá forduló gyermeket, és segíti őt problémája megoldásában.

A gyermekek veszélyeztetettségének okai sajnos változatlanok. Településünk gazdasági-, demográfiai- és szociális helyzetéből adódóan a problémák egyre gyakoribbá válnak.

A szakmai munka csak akkor vezet eredményre, ha a kliens együttműködő, és képes aktívan részt venni a probléma megoldásában. A Gyermekjóléti Szolgálat kliense elsősorban a gyermek; az ő jogait, érdekeit kell szem előtt tartani.

A Gyermekjóléti Szolgálat közreműködik a gyámhatósággal a védelembe vételi eljárás során. A családgondozó javaslatot tehet ezen hatósági intézkedés elrendelésére. Az elrendelést, illetve a védelembe vétel fenntartását követően a családgondozó egyéni gondozási-nevelési tervet készít a szülővel és a gyermekkel közösen, mely tartalmazza a szülő, a gyermek, a családgondozó feladatait, melyek a kívánt cél eléréséhez szükségesek. A védelembe vétel elrendelésére szülői elhanyagolás, szenvedélybetegség (alkoholproblémák), többszöri igazolatlan mulasztás, szabálysértési ügyek, lopások, életvezetési-, higiénés problémák, együttműködés hiánya alapellátás keretein belül, csavargás, iskolai magatartásproblémák, öngyilkossági kísérlet, családon belüli konfliktusok miatt kerül sor.

Azonban, ha bizonyos esetekben a szülő nem képes, vagy nem akar aktívan tenni az esetkezelés során feltárt hiányosságok és problémák (anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő; szülő vagy a család életvitele; családon belüli bántalmazás /fizikai, lelki, szexuális/, gyermeknevelési, családi konfliktusok) felszámolásáért, eredményezheti a gyermek családból való kiemelését. A gondozási tevékenység a családdal ebben az esetben sem szűnik meg, mert a cél a gyermek családba való visszagondozása; addig is segítenek a gyermek és a szülő kapcsolatának fenntartásában.

2012. évben átmeneti nevelésben 12 gyermek volt, közülük 5 gyermek nevelőszülőknél, és 7 gyermekotthonban van elhelyezve. A gyermekek gondozási helyével és a vérszerinti szülőkkal a Szolgálat rendszeres kapcsolatot tart.

A Gyermekjóléti Szolgálat jelzőrendszere jól működik. Az oktatási intézmények tagjai időben jeleznek, kapcsolattartásuk folyamatos a hathatós segítségnyújtás érdekében. Az esetek többségében magatartás és teljesítményzavarról valamint iskolai hiányzásról érkezett írásbeli feljegyzés az általános iskola és a környék középiskolái részéről. A jelzés beérkezése után felveszik a kapcsolatot a diákkal és a szülőkkal családlátogatás formájában. Az esetek többségében a középiskolás diák iskolai hiányzásairól a szülőnek nincs tudomása. A család szocio-kulturális háttere meghatározza az ilyen esetekben végzett munka eredményességét. 2012. évben a jelzőrendszer más tagjaitól is érkeztek jelzések megkönnyítve ezzel az információáramlást.

A Gyermekjóléti Szolgálat szoros kapcsolatban áll és dolgozik együtt a Családsegítő Szolgálattal, közös

programokat szerveznek klienseik részére megállapodási szerződés keretein belül. Az egészségügyi szolgáltatók is felveszik a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal, ha problémás esetet tapasztalnak és ebben gyermek is érintett. Jeleznek, valamint közreműködnek az eset kezelésében, ezzel gördülékenyebbé vált az eddigi nehézkes ügyintézés.

A Gyvt 39.§ (2) d) pontja szerint a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a **szabadidős programok** szervezése. Különböző helyszíneken népszerűsítik szabadidős tevékenységeiket (általános iskola, óvoda, könyvtár, művelődési ház). A vakáció kezdetétől folyamatosan programokat biztosítanak az érdeklődő gyermekek részére. 2012. évben programukat továbbfejlesztették egyhetes táborrá, együttműködésben a Bihariak Biharért Közhasznú Egyesülettel. A program megvalósításába sikeresen bevonták a helyi civil szférát, ők biztosították a főétkezéseket, valamint a kerékpártúránál a felügyeletet.

Céljuk lehetőséget biztosítani a gyerekeknek közösséggé szerveződni, egymás másságát elfogadni, tolerálni, csapatban együttműködni, összetartani. Nyári játszóházat rendeznek gyermekek számára változatos programokkal (biciklitúrák, horgászás, számháború, homokvárépítő verseny, bográcsfőzés stb.), úszásoktatást szerveznek Berettyóújfaluba.

A településen lévő alapítványok, egyesületek, és a vállalkozók mindig segítőkészek a gyermekprogramok megszervezésében, támogatásában, lebonyolításában.

A gyermekek étkeztetését Biharkeresztes Város Önkormányzata a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben biztosítja. A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az **egészséges étkezés**. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os támogatást kapnak. Ehhez csatlakozik az önkormányzati támogatás. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermekétkezési lehetősége biztosított volt. 2012. évben a Nyári gyermekétkeztetés keretében napi egyszeri meleg étel került kiadásra 97 gyermek számára 54 napon keresztül.

A gyermekek **egészségügyi szűrése** biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. A bölcsődékben, óvodákban, általános és középiskoláinkban zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki. A közoktatási intézményekben a tanórán kívüli tevékenységek jelentős része az egészség megőrzését, a betegségek megelőzését célozta. Pl.: Föld napja, tömegsport, Iskolai egészség hét, Óvodai egészség nap, stb.

4.7 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4.§ 13. pont alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása a szülő által önkéntesen benyújtott nyilatkozat alapján történik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

A településen élő gyermekek számára életkoruknak megfelelően elérhető a bölcsődei és az óvodai ellátás, az általános iskolai, valamint a középiskolai oktatás. Az általános iskolában tanulók bekapcsolódhatnak a művészetoktatásba, illetve többféle szakkör közül választhatnak. A helyi sportegyesület az utánpótlás nevelés keretében kiemelkedően fontos szerepet játszik a gyermekek és fiatalok szabadidejének hasznos és egészséges eltöltésében, lehetőséget adva minden gyermeknek bármilyen jellegű megkülönböztetés nélkül.

Önkormányzatunk fontos céljának tekinti, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Biharkeresztesen az óvodában és az iskolában is teljes mértékben integrált nevelés, oktatás folyik. A továbbiakban a legfőbb cél a továbbtanulási arány javítása. Az egyik legfontosabb teendő e téren tudatosítani a szülőknél a tanulás fontosságát és szerepét a gyermekek további életében.

A tehetséges és ambiciózus hátrányos helyzetű gyerekek idejekorán való felismerése szintén lényeges feladat, az ő bevonásuk a tehetséggondozásba vagy korrepetálásba jelentősen növeli a továbbtanulási esélyeket. A különböző szakkörökben való részvétel, az egyéni érdeklődésnek megfelelő művészeti vagy sporttevékenységbe való bekapcsolódás ösztönzése is lényeges a sikeres szocializáció szempontjából és legalább olyan fontos tényező a gyerekek fejlődése szempontjából, mint a tanulmányi előmenetel.

A Bocskai Általános Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat 2007-ben dolgozta ki a **Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Nevelési Programját**. Tanulók a tanórákon kívül a törvény által biztosított keretek között egyéni fejlesztési terv alapján egyéni és kiscsoportos szervezeti formákban pedagógiai célú rehabilitációs, felzárkóztató, képesség-kibontakoztató, képességfejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. A fejlesztés napköziben és szabadidős tevékenységekben is megjelenik. A rehabilitációs tevékenység órai differenciált foglalkozásból, komplex képességfejlesztésből, logopédiai terápiából, pszichoterápiából, gyógytestnevelésből, valamint a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztési terv szerinti pedagógiai célú rehabilitációs fejlesztő foglalkozásokból áll. Külön fejlesztő program került kidolgozásra a látássérült tanulók, a beszéd fogyatékos, a testi fogyatékos, az enyhén értelmi fogyatékos, valamint a pszichés fejlődés zavarai miatt nevelési-tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyerekek számára.

Az iskola a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítést szervez, melynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása a fejlődésének elősegítése, tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése, tehetségének kibontakoztatása történik. A felkészítésben résztvevő tanulók nevelése és oktatása a többi tanulóval együtt azonos osztályban, csoportban folyik. Az integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítésben a tanuló a szülő írásban adott egyetértő nyilatkozata alapján vehet részt. A tanulók haladását, fejlődését az ezeket hátráltató okokat a pedagógusok 3 havonta szóvegesen értékelik. Az értékelést meg kell beszélni a szülővel is. Az általános iskola és középiskola elkötelezett abban, hogy a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességének érdekében az egyenlő bánásmód elvén alapuló, az esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai és támogató programokat működtet az oktatás minden szintjén, amelyek segítik a diákok tanórai felkészülését, csökkentik a szegénységből vagy egyéb okokból eredő hátrányaikat, és elősegítik tehetségük kibontakozását. Ezen esélyteremtő programok közé tartozik az **Útravaló Ösztöndíjprogramban** történő részvétel, amely biztosítani kívánja a

mélyszegénységben élő, tartós munkanélküli, gazdaságilag versenyképtelen társadalmi réteg gyermekei számára az oktatási rendszeren keresztül a társadalmi és gazdasági életben való sikeres integrációt.

Az *Út a középiskolába ösztöndíj* alprogramban, amelynek célja a részt vevő tanulók felkészítése az érettségit adó középiskolában való továbbtanulásra, az általános iskola 22 pedagógusa és 36 tanulója vesz részt.

A középiskola 2 alprogramban vesz részt:

- *Út az érettségihez ösztöndíj alprogram* célja a részt vevő tanulók támogatása a középiskola sikeres befejezése céljából. Az alprogramban 56 tanuló és 19 mentor vesz részt továbbfutó ösztöndíjasként, ebben a tanévben pedig 25 tanuló és 12 mentor nyert támogatást.
- *Út a szakmához ösztöndíj* célja a részt vevő tanulók esetében megteremteni a kapcsolatot a munkaerőpiac igényei és a beiskolázás között, különös tekintettel a hiányszakmákra. Az alprogramban 8 tanuló és 5 mentor vesz részt továbbfutó ösztöndíjasként, ebben a tanévben pedig 4 tanuló és 4 mentor nyert támogatást.

A Bocskai István Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat a gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő intézmények körébe tartozik. A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem SNI tanulókkal együtt történő integrált oktatása.

Az SNI tanulók oktatásának irányelve:

- sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintik,
- személyre szabott pedagógiai eljárásokat, eszközöket, módszereket alkalmaznak,
- a tananyag feldolgozásánál figyelembe veszik a tantárgyi tartalmak egyes SNI tanulók csoportjaira jellemző módosulásait,
- egyéni fejlesztési tervet készítenek,
- egyéni haladási ütemet biztosítanak,
- együttműködnek a szakszolgálat szakembereivel,
- negyedévente személyre szabott szóveges értékelés keretében összegezik az adott időszak eredményeit,
- Nagykerekiben fejlesztő pedagógus és utazó gyógypedagógus segít a fejlesztésben meghatározott időkeretben.

A fogyatékoság típusa alapján a következő SNI tanulók nevelésével-oktatásával kapcsolatos feladatokat látják el:

- testi fogyatékkal élő,
- látássérült,
- enyhén értelmi fogyatékos,
- középsúlyos értelmi fogyatékos,
- beszéd fogyatékos,

- o a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési-tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók.

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – a korai fejlesztés és gondozás, a fejlesztő felkészítés, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében van megszervezve.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását minden köznevelési intézmény vállalja. Minden intézményben vannak sajátos nevelési igényű gyerekek. Az általános iskolában a 2012/2013. tanévben a sajátos nevelési igényű tanulók száma 16 fő (5,4 %), az óvodába 2 fő (1,77 %).

A segítő szakmák jelenléte a gyermekvédelmi munka eredményességét erősíti az intézményekben. Prevenációs céllal, és a feltárt esetek enyhítésére működnek a köznevelési és gyermekjóléti intézményekben a segítő szakemberek: intézményi pszichológus, védőnő, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi felelős. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök fontos feladatot látnak el a köznevelési intézményekben a veszélyeztető körülmények feltárása, ezek megszüntetése, kialakulásuk megelőzése területén éppúgy, mint a drogprevenációt, egészségnevelést illetően.

Iskolapszichológus munkájára a gyermekekkel való egyéni beszélgetés mellett a pedagógusoknak is nagy igényük van a gyermek személyiségfejlesztése során. Folyamatosan nő a pszichológus által tartott osztályfőnöki órák száma és a köznevelési intézményekben tartott a pszichológus a szülők részére foglalkozást.

Az oktatási intézmény hálózat kiépítettsége az egyéni, családi és lakóhelyi szellemi tőkét jeleníti meg. Ennek megléte vagy hiányossága - mely elmondható a kultúrára és a közművelődésre is - az életminőségünkre nagy hatással van. Esélyegyenlőség érdekében továbbra is minden gyermek számára biztosítani kell az oktatás, a közművelődés által biztosított lehetőségek széleskörű kihasználását.

2012-ben Biharkeresztesen összesen 177-en (43-an óvodások, 134-en általános iskolások) nyilatkoztak arról, hogy halmozottan hátrányos helyzetűek, mely összhangban van a magas munkanélküliséggel, és a szociális támogatásban részesültek arányával. Ez arra enged következtetni, hogy a HHH-s célcsoportok, illetve az önkormányzatok közötti kapcsolat, a kommunikáció elég hatékony.

Az óvoda és az iskola bevezette az IPR-t, mely a HHH-s gyermekek felzárkóztatására és kompetenciáinak a fejlesztésére fókuszál.

4.8 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Jellemző-e a településre?	Igényel-e beavatkozást?
Biztosított-e a településen a HH és HHH gyermekek, tanulók nyilvántartása?	igen	nem
Biztosított-e a településen (társulás területén) minden halmozottan hátrányos helyzetű gyerek számára, hogy óvodába járjon?	igen	nem
A település (társulás) alapfokú közoktatási intézményeiben fennáll-e szegregáció?	nem	nem
Biztosítottak, illetve (egyenlő mértékben) elérhetők-e gyermekjóléti alapellátások a településen (társulásban) élők számára?	igen	nem
Biztosítottak, illetve (egyenlő mértékben) elérhetők-e a településen (társulásban) élők számára a közoktatási szakszolgálati és szakmai szolgáltatási feladatok?	igen	nem

4.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
A gyermekek helyzete	<i>a családok helyzetének drasztikus romlása miatt az elszegényedés jelei tapasztalhatóak a gyerekeknél</i>	<i>óvodai, iskolai odafigyelés, jelzések továbbítása a segítséget nyújtani tudó szervek felé, ruhagyűjtés, adományozások megszervezése</i>	<i>a HH és HHH gyermekek fokozott figyelemmel kísérése</i>
	<i>a mélyszegénységben élő, roma gyermekek nagy részének a szünidőben történő étkeztetése nem megfelelően biztosított</i>	<i>EU-s élelmiszer segélycsomagokra pályázás, segélycsomagok osztása, ingyenes nyári gyermekétkeztetés biztosítása pályázat útján</i>	<i>gyermekek nyári étkeztetése</i>
	<i>a település elsősorban szegregált területén, mélyszegénységben élő gyermekek számára nem biztosított egy komplex,</i>	<i>„Közösségi szolgáltató ház” program, mint új szolgáltatási forma létrehozása a településen</i>	<i>„Közösségi szolgáltató ház” bevezetése</i>

	<i>többfunkciós szolgáltatás lehetősége</i>		
	<i>a hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány erősödése tapasztalható</i>	<i>a hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány csökkentése, gyerekek táboroztatása</i>	<i>pályázatok táboroztatás témakörében</i>
	<i>HHH gyerekek teljes körű óvodáztatása nem megoldott, az óvodáskorú gyermekek gyermekek szociokulturális hátrányai egyre növekvő tendenciát mutatnak</i>	<i>a Biztos Kezdet Gyerekház program, mint új szolgáltatási forma bevezetése a településen</i>	<i>Biztos Kezdet Gyerekház bevezetése</i>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A lakosság nemek szerinti összetétele a megyei és országos mutatókhoz hasonlóan alakul Biharkeresztesen is, a 2012. évi adatok alapján a nők aránya magasabb, mint a férfiaké, 51%. A 18 év alatti lakosság esetében a nemek összetételében a férfiak magasabb aránya a jellemző, ez az eltérés azonban csekély. Jelentős eltérés a következő életszakaszokban sem mutatkozik, a férfiak aránya azonban kismértékben tovább növekszik. A 60 év felettiekénél azonban szignifikáns a változás, a nők aránya jóval magasabb lesz a város

közösségében, ami a nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt tapasztalható.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

34. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	1463	1417	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2009	1468	1397	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	1482	1396	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2011	1478	1407	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2012	1504	1436	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A nők gazdasági szerepére azért is tekintettel kell lenni, mert az egyszülős családok jelentős részében a nők a családfenntartók. Abban az esetben, ha a nők álláskereső, a család helyzete is megrendülhet, a család segítségre szorul.

Az Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy Biharkeresztesen a közszférában – közoktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátás –lényegesen magasabb a nők aránya, mint a férfiaké:

Az Önkormányzat intézményeiben foglalkoztatottak száma nemek szerinti bontásban

Intézmény neve	Foglalkoztatott nők száma	Foglalkoztatott férfiak száma	Nők aránya
<i>Biharkeresztési Közös Önkormányzati Hivatal</i>	27	6	81,8 %
<i>Városi Művelődési Ház és Könyvtár</i>	6	0	100 %
<i>Szivárvány Óvoda és Bölcsőde</i>	38	0	100 %
<i>Biharkeresztési Egyesített Szociális Intézmények</i>	24	2	92,3 %
<i>Biharkeresztés Város Önkormányzata</i>	5	4	55,5 %

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A Hivatal középvezetőinek 100 %-a nő. Ha az önkormányzati intézményhálózat felső vezetését vizsgáljuk, akkor 100 % a nők aránya. A nők bérezésével kapcsolatos információink nincsenek, de az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

Megállapítható, hogy városunkban nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen. A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése.

A településen nem működik családi napközi, viszont biztosított a bölcsődei ellátást, ami előremutató önkormányzati intézkedés volt. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Városunkban a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma az igényeket kielégíti, várólista nincs. 12 férőhelyen várják elsősorban a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit.

A napközi otthonos óvoda férőhelyeinek száma 125. Az óvodába beíratott gyermekek száma 113 fő. Minden harmadik életévét betöltött gyermek számára biztosított az elhelyezés és még van üres férőhely is. A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen.

A településen nincs olyan kezdeményezés, ami a családbarát munkahelyek kialakítását, a nők alternatív foglalkoztatását segítő, a családi kötelezettségeknek való megfelelést segítő vállalkozásokat elismerné, ösztönözné.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A család- és nővédelmi gondozás célja, hogy a gyermekvállalás optimális biológiai és pszichés körülményeit elősegítse a fogamzás előtti gondozás és a genetikai tanácsadás, valamint a termékenységi ciklus alatti gondozás alapján (a várandós anya gondozása, a magzat születés előtti gondozása, a gyermekágyas és szoptató anya gondozása). A városban dolgozó védőnők segítik ezt a fajta gondozást. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

35. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

	Védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	3	157	52
2009	3	159	53
2010	3	134	45
2011	3	136	45
2012	3	153	51

Forrás: TelR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derülhet fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

Nőikkel kapcsolatos erőszakos cselekedetről, családon belüli erőszakról az önkormányzatnak nincs tudomása. Nagyon nehéz sok esetben feltárni az ilyen jellegű problémákat, akár család, akár párkapcsolat esetében. Épp a nők azok, akik a lehető legtovább próbálnak úgy tenni, mintha mi sem történné, ezzel nehezítve a probléma megoldását.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A település önállóan ilyen szolgáltatást nem nyújt, szükség esetén az itt élők a Megyei Intézményfenntartó Központ által működtetett intézményeket veheti igénybe.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi civil szervezetekhez kapcsolódóan a nők aktívan részt vesznek a helyi közéletben, a település közösségi programjainak szervezésében, a sportéletben. Önkormányzati képviselők körében 1 nő található.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

5.8 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Jellemző-e a településre?	Igényel-e beavatkozást?
Van-e nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzat által felügyelt minden szakterületen?	nem	igen
Van-e a településen célzottan a nők elleni erőszak áldozataival foglalkozó ellátás?	nem releváns	nem
Biztosított-e a gyermeküket egyedül nevelő nők rugalmas munkavégzése az önkormányzati intézményekben?	igen	nem
Alkalmazkodnak-e az önkormányzat által fenntartott nevelési, oktatási, szociális intézmények a nők foglalkoztatási igényeihez?	igen	nem
Biztosított-e a nők részvétele a helyi döntéshozatalban?	igen	nem

5.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
	<i>az önkormányzat nem rendelkezik nemekre érzékeny adatokkal az önkormányzat által felügyelt szakterületekre</i>	<i>nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés, értékelés</i>	<i>nemekre érzékeny adatbázis elkészítése</i>
Nők helyzete	<i>a családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások elérhetősége nem jellemző a településre</i>	<i>a város közművelődési intézményei és a szociális rendszer munkatársai, valamint a civil szervezetek összefogásával rendszeres családbarát programok és rendezvények szervezése</i>	<i>a családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások bővítése</i>
	<i>a gyermeküket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család szegénysége</i>	<i>a problémával érintettek beazonosítása, a szociális ellátás lehetőségeiről tájékoztatás, a gyermekek ingyenes étkeztetése az intézményekben, időszakos gyűjtések szervezése, gyermekek rendezvényekre való eljutásának biztosítása</i>	<i>a gyermeküket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő álláskereső szülők gazdasági kiszolgáltatottságának enyhítése</i>
	<i>nagyarányú munkanélküliség, magas a tartós munkanélküliek között a nők aránya</i>	<i>közfoglalkoztatás szervezése tartós munkanélküli nők számára</i>	<i>nők, elsősorban a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges

az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

- saját jogú nyugdíj
 - öregségi nyugdíj
 - rehabilitációs járadék
- hozzátartozói nyugdíj
 - özvegyi
 - árvaellátás
 - szülői
 - baleseti hozzátartozói nyugellátás
 - özvegyi járadék

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

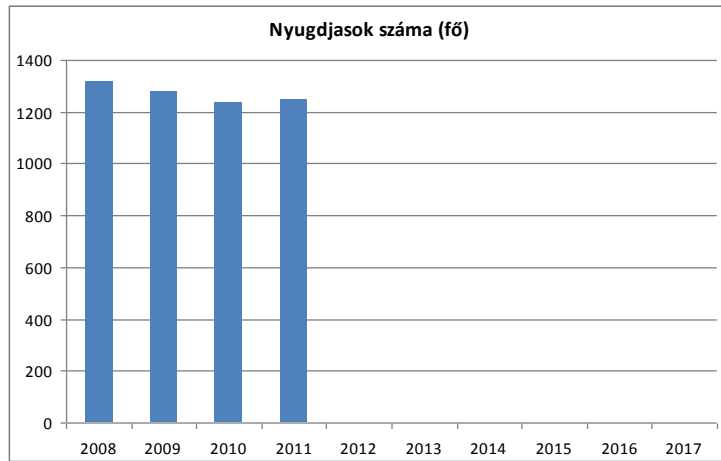
Településünk a 2012. évi népességi statisztikai adatok alapján a 60 éven felüliek száma 1009 fő. Ebből a nők száma 602 fő, a férfiak száma 407 fő, a magyarországi helyzethez hasonlóan másfélszer több a nő, mint a férfi. A városban a 60 év felettiek aránya az összlakosság közel 24 %-a.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják.

36. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

	Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2008	549	771	1320
2009	530	751	1281
2010	521	717	1238
2011	529	718	1247
2012	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idős korosztály (jellemzően az 50 év felettek) foglalkoztatási mutatói a településen igen alacsonyak. A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2012. évben 337 fő volt, ebből az 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők száma 79 fő. Arányuk igen magas, a nyilvántartott álláskeresők 23,44 %-a 50 év feletti. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye alacsony.

A városban élő nyugdíjasok további foglalkoztatásáról nincsenek adataink. A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztenek, kisállatokat tenyésztenek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősök, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat továbbviszik így biztosítva az aktív időskort.

Az idősök nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. Az idősök, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel ha speciális tudással rendelkezik.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény. A szociális étkeztetés keretében az idősöknek igény szerint házhoz szállítja az önkormányzat az ebédet.

Biharkeresztesen 2007-től két **idősök nappali intézménye működik**. Az egyik önkormányzati fenntartású, míg a másik egyházi fenntartású intézmény. Az intézményekben összesen 75 férőhely áll rendelkezésre. Az

önkormányzati intézmény esetében a férőhelyek száma 45, az egyházi intézmény esetében a férőhelyek száma 30.

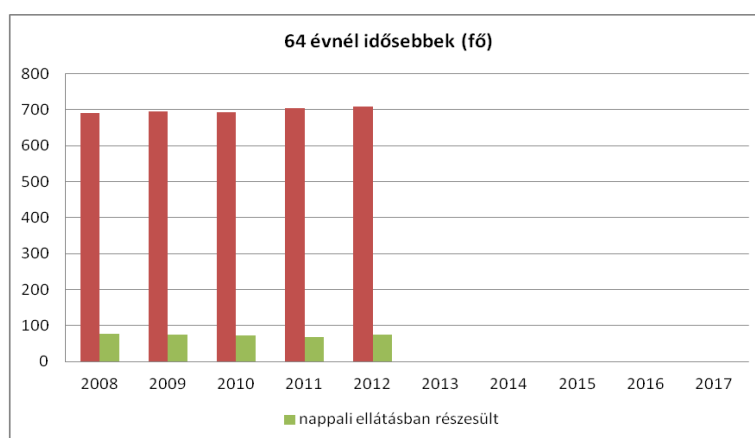
A Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények, mint nappali ellátást is nyújtó intézmény, lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a hajléktalan személyek és a saját otthonukban élő, következőkben felsorolt személyek részére:

- a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- b) tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
- c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek. Igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését is.

37. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

	64 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	Fő	Fő	%
2008	690	77	11,16
2009	694	76	10,95
2010	693	72	10,38
2011	708	68	9,6
2012	708	75	9,92

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

Az idősek nappali ellátását a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében működő Idősek Klubja , valamint az egyházi fenntartású Gondviselés Háza Református Idősek Otthona 2012-ben 75 fő

időskorú számára nyújtott lehetőséget. Biztosította a szabadidő hasznos eltöltésére, a mindennapi teendőkkel kapcsolatos segítségnyújtást.

A nappali ellátást biztosító intézmény feladata:

- az ellátást igénybe vevők részére szociális, egészségi, mentális állapotuknak megfelelő napi életritmust biztosító szolgáltatást nyújt,
- a helyi igényeknek megfelelő közösségi programokat szervez, valamint helyet biztosít a közösségi szervezésű programoknak, csoportoknak,
- biztosítja, hogy a szolgáltatás nyitott formában, az ellátotti kör és a lakosság által egyaránt elérhető módon működjön.

A szabadidő hasznos és tartalmas eltöltését szolgálják a szervezett foglalkoztatási és kulturális programok. A programok sokszínűsége biztosítja a szolgáltatást igénybevevők minél szélesebb körének aktivitását:

- élménybeszámolók,
- egyházi jellegű rendezvények,
- ünnepi megemlékezések műsorok,
- kirándulások,
- kulturális rendezvények megtekintése,
- termékbemutatók,
- felolvasások,
- könyvtári látogatás,
- társasjátékok,
- közös névnapok, illetve születésnapok megünneplése,
- intézmények közötti tréfás vetélkedő,
- intézményen belüli tréfás vetélkedő,
- heti egy alkalommal a gyakorló lelkész felkeresi az intézményt.

A városban egy időskorúak otthona működik, mely egyben a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény is. A Magyarországi Református Egyház fenntartásában működik a **Gondviselés Háza Református Idősek Otthona**. A szolgáltatások között szerepel étkeztetés, házi segítségnyújtás, valamint a már korábban említett az idősek klubja és az Idősek Otthona. A bentlakók és a nappali ellátottak számára folyamatosan biztosítják a foglalkoztatást. Heti és havi ismétlődésben, valamint alkalmi jelleggel szerveznek programokat, foglalkozásokat: az istentiszteleti alkalmakon, a memóriajátékokon, tóparti főzéseken, kertészkedésen, gyógyfürdőzésen, buszkirándulásokon, intézménylátogatásokon, koncerteken, irodalmi

esteken át a debreceni és nagyváradai színházlátogatásokig nagyon sokféle lehetőség közül választhatnak ellátottaik.

Az idősek ellátását segíti az **időskorúak járadéka**, mely a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti azt

- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át,
- az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át,
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

38. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

	Időskorúak járadékában részesülők száma
2008	8
2009	8
2010	7
2011	6
2012	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatgyűjtés

Biharkeresztesen ebben az ellátásban 2012-ben 7 fő részesült.

A statisztikai adatok alapján az utóbbi években erősödni látszik az a tendencia, hogy az idős emberek ameddig csak el tudják látni magukat, még a megözvegyülés után sem költöznek össze gyermekeikkel, unokáikkal, hanem megpróbálnak önállóan élni. Ennek ellenére a családi kapcsolatoknak nagy jelentősége van az idős emberek életében. A feleslegesség tudata, a bizonytalanságérzet akkor is fizikai-lelki hanyatlást idézhet elő, ha az idős emberek viszonylag kiegyensúlyozott anyagi lehetőségek között is élnek. Ezért az idősek életmódját javító társadalmi programok, civil szervezetek tevékenységét az élet e területére, az intenzív családi kapcsolatokból kirekesztődő idős emberek aktivitásának erősítésére célszerű kiterjeszteni.

A közszolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítése csak részben megoldott. Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, ahol a települést érintő friss hírek, információk is elérhetők. A honlapon működik e-ügyintézés is, amelynek keretében elérhetők és letölthetők az ügyintézéshez szükséges dokumentumok. A honlap akadálymentesítése részben már megoldott, de további fejlesztések szükségesek. Az idősek

informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az önkormányzat minden évben hagyományosan megrendezi az **idősek hetét**. Biharkeresztes Város Önkormányzata és a Városi Művelődési Ház és Könyvtár közös szervezésében minden év őszén kerül megszervezésre az Őszi Nyugdíjas Napok elnevezésű program. A város idős, nyugdíjas lakói vehetnek részt a többnapos szórakoztató,- ismeretterjesztő,- és kulturális programokon. A rendezvény alatt évek óta több mint 400 fő részére tudnak biztosítani színvonalas szórakozási lehetőséget.

Az idős emberek kéréseihez igazodva próbálnak egy olyan programsorozatot összeállítani, amely az igényes kikapcsolódáson túl hasznos információkkal is segíti a résztvevőket. Emiatt vált például hagyománnyá a helyi háziorvosok részvétele a rendezvényen. A beszélgetések folyamán egy betegségek kört járnak körbe, amelyhez bátran feltehetik kérdéseiket. Fontos szerepet kap a testi bajok orvoslása mellett a lélek gyógyítása is. Ilyenkor az időseink vércukorszint és vérnyomásmérésen vehetnek részt. Az egészséges táplálkozásról szóló előadás mellett gyógynövény, biotermék és táplálkozási kiegészítő bemutató és vásár várja az érdeklődőket.

A rendezvényre a helyi óvodások és kisiskolások is nagy szeretettel készülnek.

A régi idők felidézése, a múltba merengés igazán jó alkalom ezen a rendezvényen. A népművészet, néphagyomány a helyi hímzők, szövők, keramikusok, kosárfonók alkotásaiban jelenik meg, amelyekből kiállítást és vásárt rendeznek. Emellett a régi hangulatok visszavarázslására is törekednek, ezért az esemény zárónapján népdalkörök, pávakörök, néptáncsoportok fellépésével biztosítják a kellemes hangulatot. A fellépő együttesek nemcsak nótacsokkal érkeznek, hanem jeleneteket is előadnak a régi idők hagyományaiból, hétköznapjaiból. Az időseket a változatos program mellett ezen a napon vendégül látják egy ebédre.

A városban **Nyugdíjas Klub** is működik, mely tagjainak száma 25-30 fő. Heti rendszerességgel találkoznak, a Biharkeresztes Egyesített Szociális Intézmény biztosít helyet foglalkozásaikhoz.

6.5 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Jellemző-e a településre?	Igényel-e beavatkozást?
Biztosított-e a településen az egészségügyi és szociális szolgáltatások összehangolása az idősedők és az idősek szükségleteinek és érdekeinek figyelembe vételével?	igen	nem
Biztosított-e a településen az idősek élethosszig való tanulásának	részben	igen

támogatása, a digitális tananyagok hozzáférhetőségének biztosításával?		
Biztosított-e a településen az idősek társadalmi, kulturális, civil életben való aktív részvétele?	részben	igen
Meghaladja-e a településen az 50 év felettiak körében a regisztrált munkanélküliek számaránya a 10 százalékot?	igen	igen
Biztosított-e az idősek részvétele a helyi döntéshozatalban?	igen	nem

6.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Idősek helyzete	<i>kiugróan magas a településen az 50 év felettiak körében a regisztrált munkanélküliek számaránya</i>	<i>az 50 év feletti regisztrált munka-nélküliek számára közfoglalkoztatás szervezés</i>	<i>az 50 év feletti regisztrált munka-nélküliek szám-arányának csökkentése</i>
	<i>az idősek a bűnelkövetés során a leginkább veszélyeztetett csoport, korosztály</i>	<i>idősek védelmét szolgáló intézkedések, programok, tájékoztatás, Polgárőrség fokozott járőrözése</i>	<i>az idős emberek biztonságának támogatása</i>
	<i>a településen élők körében magas az egyedül élők aránya</i>	<i>közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez</i>	<i>Generációs programok</i>
	<i>kevés az időskorúak számára új ismeretek megszerzésére indított program</i>	<i>az aktív időskor fenntartását segítő, nyugdíjasok igényei alapján tervezett program pl. internethasználat</i>	<i>az élethosszig tartó tanulás feltételeit a nyugdíjasok számára is biztosító helyi programok tervezése.</i>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember volt Magyarországon, a népesség 5,7%-a. Az 1990. évi népszámláláshoz képest a fogyatékkal élők létszáma és aránya jelentősen emelkedett. A létszámnövekedés azzal is összefügghet, hogy 2001-ben a fogyatékkal élő emberek – többek között a jól előkészített és végrehajtott kommunikáció eredményeképpen – többen vállalták fogyatékoságukat, mint 1990-ben. Ugyanakkor az is elképzelhető, hogy a fogyatékoság mind pontosabb meghatározása következtében többen vannak tisztában egészségi állapotuk fogyatékosággal kapcsolatos jellegével.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. Kivételt képeznek ez alól a tanköteles korú fogyatékkal élő gyermekek, hiszen a sajátos nevelési igényű gyermekekről pontos adataink vannak, ők integrált oktatásban vesznek részt.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A településen élő megváltozott munkaképességű személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal. A fogyatékkal élők saját lakókörnyezetükben élnek. Foglalkoztatási helyzetükről sincsenek pontos információi a település önkormányzatának.

39. számú táblázat - Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	Egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	132	n.a.
2009	126	n.a.
2010	115	n.a.
2011	n.a.	n.a.
2012	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

A Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesületének helyi szervezete működik Biharkeresztesen, melyet az önkormányzat a költségvetéséből a lehetőségéhez mérten támogat.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű rokkantsági nyugdíj, járadék, segély.

A fogyatékkal élők pénzbeli, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékkal élő személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékkal élő személyek is. Nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők (2012. évben 189 fő), az időskorúak járadékában (2012. évben 7 fő), súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában (2012. évben 137 fő), súlyos fogyatékos hozzátartozó ápolása címén (2012. évben 32 fő) részesülőkre vonatkozóan rendelkezik az önkormányzat.

A házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is olyan ellátás, amire a fogyatékkal élő személyek is jogosultak lehetnek. Bejelentett igényük szerint biztosítjuk a lakókörnyezetben történő ellátásukat, szem előtt tartva életvitelük önállóságának megőrzését.

Feltételezhetően vannak fogyatékkal élő személyekkel együtt élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt évben, vagy gyermekeik számára gyermekvédelmi kedvezményt utal az önkormányzat.

A Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények alapellátás keretében biztosítja a **fogyatékosok nappali ellátását:**

A szolgáltatás által alkalom adódik az ellátottaknak önálló életre, nagyobb életviteli szabadságra, szakszerű, személyre szabott ellátásra és szabadidő eltöltésére. Családtagjai számára lehetőség nyílik a fizikai és lelki terhek csökkentésére, esetleges munkába állásra. Az intézménynél dolgozó szociális szakembereknek új szakmai kihívást jelent a nappali ellátás beindítása, és egyszerre lehetőség is, hogy kialakuljon egy olyan szociális alapszolgáltatás, amely a speciális szükségletekre épül.

A fogyatékosok nappali intézménye önkiszolgálásra részben képes értelmi, látás, hallás és mozgásszervi fogyatékosok napközbeni gondozására, foglalkoztatására és nevelésére szolgáló a közoktatás körébe nem tartozó ellátási forma.

40. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	Egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	0	n.a.	0
2009	0	n.a.	0
2010	7	n.a.	0
2011	7	n.a.	0
2012	8	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adat

A szolgáltatás a fogyatékkal élők számára biztosítja:

- napi kétszeri étkezést,
- mindennapi életvitelhez szükséges ismeretek elsajátítását,
- közösségi tevékenységük szervezését,
- egészségi állapotuknak megfelelő terápiás jellegű foglalkoztatás feltételeinek megteremtését (gyógytorna, pszichológus által vezetett foglalkozás, terápiás jellegű kézműves foglalkozás)

Az ellátott betegsége, távol maradása esetén, az intézmény vezetője, dolgozója kapcsolatot tart az ellátottal és a hozzátartozójával, gondnokával.

Nappali ellátás keretében gondoskodnak azokról a személyekről,

- akik elsősorban a saját otthonukban élő tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szorulnak,
- akik önmaguk ellátására részben képesek,
- akiknek a szabadidő hasznos eltöltését a klub által szervezett programokon való részvétellel biztosítja.

Siketek és nagyothallók: Akiknek hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes és halláskárosodása mellett a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad. (hallási fogyatékos)

Vakok és gyengén látók: Akiknek segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy alig látóként minimális látás maradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló életmód folytatására képes. (látási fogyatékos)

Értelmi fogyatékos: Akiknek értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizenegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt közép-súlyos vagy annál nagyobb mértékű.

Mozgásszervi fogyatékosok: Akiknél a mozgásrendszer károsodása, illetőleg funkciózavara miatt helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy a külön jogszabály szerint mozgásszervi betegsége miatt állapota segédeszközzel eredményesen nem befolyásolható.

Autisták: IQ értéktől függetlenül autistának kell tekinteni azt a személyt, aki a fejlődés átható (pervazív) zavarában szenved, és az autonómia – tesztek alapján állapota súlyos vagy közepsúlyos.

A nappali ellátás keretébe tartozó gondozási tevékenység különösen:

- az igény szerint meleg étel biztosítása,
- az ellátást igénybe vevővel segítő kapcsolat kialakítása és fenntartása,
- szükség szerint az egészségügyi alapellátás megszervezése, a szakellátásokhoz való hozzájutás megszervezése,
- hivatalos ügyek intézésének segítése,
- szükség esetén segítségnyújtás a higiénia megtartásában, napközbeni pihenés biztosítása,
- segítségnyújtás az ellátást igénybe vevőnek a környezetével való kapcsolattartásában, társas kapcsolatok alakításának segítése,
- részvétel az egyéni és csoportos szabadidős, foglalkoztató és fejlesztő jellegű programokban, azok szervezésében,
- az ellátást igénybe vevő segítése a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban, szükség esetén más szociális szolgáltatás igénybe vételének segítése,
- speciális önszerveződő csoportok támogatása, működésének, szervezésének segítése,
- szabadidős programok szervezése (sajtótermékek, könyvek, kártya, társasjátékok),
- tömegkommunikációs eszközök biztosítása, rendezvények szervezése,
- az egészségügyi ellátás körébe felvilágosító előadások szervezése, tanácsadás az egészséges életmódról, gyógytorna lehetőségének biztosítása, mentális gondozás.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését

jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek (hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.). A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

Az akadálymentesítés követelménye beépítésre került a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző közszolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékkal élő emberek. A fentiekén túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedtté váljon az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége.

Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszere. Ennek lényege, hogy a használati tárgytól az épületeken át egészen a közszolgáltatásig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttékor, eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy ezért ne kelljen – jelentős idő, energia és pénz ráfordításával – utólag akadálymentesíteni.

A mozgásukban akadályozottak, az idősek, nők- és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk, hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

A közintézményekbe való akadálymentes bejutás mindenhol biztosított, de az épületen belüli akadálymentesítés még több esetben megoldásra vár. Az ügyintézők, dolgozók azonban minden esetben biztosítják számukra a szolgáltatások elérését ott is, ahol fizikailag ez nehézségekbe ütközik.

A városban az egészségügyi ellátást biztosító épületek közül az egészségház, a művelődési ház és könyvtár, közösségi ház, iskola, a közös önkormányzati hivatal földszinti részének akadálymentesítése teljes körű, de az akadálymentes bejutás minden közintézménynél biztosított.

A szakellátások Berettyóújfaluban, vagy Debrecenben vannak, az ide történő eljutás feltételezhetően a fogyatékos személyek számára problémát jelent.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodik az önkormányzat a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Biharkeresztes Város Önkormányzata a „Biharkeresztes Városi Művelődési Ház és Könyvtár infrastruktúra fejlesztése” című projekt keretében a formális, nem formális és informális tanulást támogató tartalmakhoz és információkhoz történő hozzáférés kiterjesztése érdekében a könyvtár információs és kommunikációs infrastruktúrájának fejlesztését valósította meg. Emellett a Biharkeresztesen élők hagyományos és online könyvtári ellátásának javítását tűzte ki feladatul. Növelni kívánta a fogyatékkal élők esélyegyenlőségi lehetőségeit a hagyományos és online könyvtári szolgáltatások igénybevétele tekintetében. Online könyvtári szolgáltatás kialakításához szükséges eszközbeszerzések mellett, munkaállomások és használói számítógépek, valamint a fogyatékkal élők számára biztosítandó speciális könyvtári szolgáltatásokhoz kapcsolódó eszközök beszerzése valósult meg.

7.4 Kulcsproblémák összegzése

Kulcsproblémák	Jellemző-e a településre?	Igényel-e beavatkozást?
A községében arányuknak megfelelő mértékben dolgoznak-e fogyatékkal élő munkavállalók a településen?	részben	nem
Az önkormányzat által fenntartott tömegközlekedési rendszerek megfelelnek-e az egyenlő hozzáférés követelményeinek?	nem releváns	nem
Biztosított-e az akadálymentesítés az önkormányzati intézményekben?	részben	igen
A szociális alapellátás szolgáltatásai hozzáférhetőek és elérhetőek-e a fogyatékkal élő emberek számára?	igen	nem
A szociális szakellátás szolgáltatásai segítik-e a fogyatékkal élő emberek rehabilitációját?	nem releváns	nem

7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Fogyatékkal élők helyzete	<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoz-</i>	<i>adatgyűjtés módjának, adattartalmának, résztvevőinek meghatározása</i>	<i>a településen fogyatékkal élők számának, korának, iskolai végzettségének, foglalkoztatottságának</i>

	<i>tatottságáról</i>		<i>meghatározása</i>
	<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű</i>	<i>az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez</i>	<i>a középületek teljes körű akadálymentesítése</i>
	<i>az önkormányzat honlapja részben akadálymentesített</i>	<i>honlap fejlesztés</i>	<i>az önkormányzat honlapjának teljes akadálymentesítése</i>

8. Helyi partnerség

A 3-7. pontban szereplő célcsoportok élethelyzetének javításával kapcsolatban együttműködő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések bemutatása:

Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
Biharkeresztes Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata	komplex	mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek	együttműködési megállapodás alapján, folyamatos
Biharkeresztes Város Román Nemzetiségi Önkormányzata	komplex	mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek	együttműködési megállapodás alapján, folyamatos
Biharkeresztes Egyesített Szociális Intézmények	komplex	idősek, mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, fogyatékkal élők	folyamatos
Gondviselés Háza Református Idősek Otthona	közösségi élet	idősek	program szintű
Szivárvány Óvoda és Bölcsőde	óvodai nevelés, szabadidő szervezés	gyermekek	folyamatos
Bocskai István Bocskai István Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Kollégium és	általános iskolai, középiskolai oktatás, nevelés	gyermekek	folyamatos

Egységes Pedagógiai Szakszolgálat			
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal II. Járási Munkaügyi Kirendeltsége	foglalkoztatás	mélyszegénységben élők és romák, nők	rendszeres
Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	általános iskolai oktatás, nevelés, szabadidő szervezése	gyermekek	folyamatos
Városi Művelődési Ház és Könyvtár	komplex	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	folyamatos
Védőnői Szolgálat	komplex	gyermekek, nők	folyamatos
Háziorvosi Szolgálat	komplex	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	folyamatos
Bihariak Biharért Közhasznú Egyesület	közösségi élet szervezése	gyermekek	időszakos
Biharkeresztesi Városi Sportegyesület	sport	gyermekek	rendszeres
Biharkeresztesi Polgárőrség	biztonság	idősek, gyermekek	folyamatos
Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete	komplex	fogyatékkal élők	folyamatos

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek.

A Települési Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges.

Biharkeresztes Város Önkormányzat Képviselő-testülete a településen működő szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési intézmények, civilszervezetek, valamint a lakosság meghívása mellett, nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A honlapon az elfogadott dokumentum is hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

Intézkedési terv

1. A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések		
	Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek meghatározása	Kapcsolódó intézkedés címe
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	a településen kiemelkedően magas a nyilvántartott álláskeresők között a tartós munkanélküliek aránya	a tartós munkanélküliek nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, közmunkaprogram további bővítése	tartós munkanélküliek közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása
	a nyilvántartott álláskeresők között a pályakezdő álláskeresők aránya kiemelkedően magas	a pályakezdő álláskeresők nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, a közmunkaprogram további bővítése	pályakezdő álláskeresők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása
	a település elsősorban hátrányos helyzetű lakossága az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesz részt	az önkormányzatnak és a helyi civil szervezeteknek, szociális és egészségügyi szakembereknek hasznos szerepet kell vállalniuk a különböző betegségek kialakulását megelőző szűrővizsgálatok népszerűsítésében, a helyi szűréseken elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak részvételét növelni kell, egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre, egészségtudatos életmódra nevelés	egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre
	Biharkeresztes város területén szegregált terület	a szegregátum területén, illetve közvetlen környezetében nem kerül sor újonnan építési telkek	a szegregátum növekedésének

	található	kijelölésére	megakadályozása
	a település rendelkezik Szociális Szolgáltatástervezési Konceptióval, de felülvizsgálata szükséges, valamint nem tartalmaz a romák, mélyszegénységben élők esélyegyenlőségét elősegítő konkrét intézkedéseket	a települési Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata és kiegészítése a romákkal kapcsolatos célzott intézkedésekkel	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata és kiegészítése
	az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű emberek számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatásokat	egy esélyegyenlőséggel kapcsolatos adatokat gyűjtő, elemző munkacsoport létrehozása releváns szakemberekből	adatgyűjtő, adatelemző esélyegyenlőségi munkacsoport létrehozása
Gyermekek	a családok helyzetének drasztikus romlása miatt az elszegényedés jelei tapasztalhatóak a gyerekeknél	óvodai, iskolai odafigyelés, jelzések továbbítása a segítséget nyújtani tudó szervek felé, ruhagyűjtés, adományozások megszervezése	a HH és HHH gyermekek fokozott figyelemmel kísérése
	a mélyszegénységben élő, roma gyermekek nagy részének a szünidőben történő étkeztetése nem megfelelően biztosított	EU-s élelmiszer segély-csomagokra pályázás, segélycsomagok osztása, ingyenes nyári gyermek-étkeztetés biztosítása pályázat útján	gyermekek nyári étkeztetése
	a település elsősorban szegregált területén, mélyszegénységben élő gyermekek számára nem biztosított egy komplex, többfunkciós szolgáltatás lehetősége	„Közösségi szolgáltató ház” program, mint új szolgáltatási forma létrehozása a településen	„Közösségi szolgáltató ház” bevezetése

	<i>a hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány erősödése tapasztalható</i>	<i>a hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány csökkentése, gyerekek táboroztatása</i>	<i>pályázatok táboroztatás témakörében</i>
	<i>HHH gyerekek teljes körű óvodáztatása nem megoldott, az óvodáskorú gyermekek gyermekek szociokulturális hátrányai egyre növekvő tendenciát mutatnak</i>	<i>a Biztos Kezdet Gyerekház program, mint új szolgáltatási forma bevezetése a településen</i>	<i>Biztos Kezdet Gyerekház bevezetése</i>
Idősek	<i>kiugróan magas a településen az 50 év feletti körében a regisztrált munkanélküliek számaránya</i>	<i>az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek számára közfoglalkoztatás szervezés</i>	<i>az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek számának csökkentése</i>
	<i>az idősek a bűnelkövetés során a leginkább veszélyeztetett csoport, korosztály</i>	<i>idősek védelmét szolgáló intézkedések, programok, tájékoztatás, Polgárőrség fokozott járőrözése</i>	<i>az idős emberek biztonságának támogatása</i>
	<i>a településen élők körében magas az egyedül élők aránya</i>	<i>közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez</i>	<i>Generációs programok</i>
	<i>kevés az időskorúak számára új ismeretek megszerzésére indított program</i>	<i>az aktív időskor fenntartását segítő, nyugdíjasok igényei alapján tervezett program pl. internethasználat</i>	<i>az élethosszig tartó tanulás feltételeit a nyugdíjasok számára is biztosító helyi programok tervezése.</i>
	<i>az önkormányzat nem rendelkezik nemekre érzékeny adatokkal az önkormányzat által felügyelt szakterületekre</i>	<i>nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés, értékelés</i>	<i>nemekre érzékeny adatbázis elkészítése</i>
Nők	<i>a családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások elérhetősége nem jellemző</i>	<i>a város közművelődési intézményei és a szociális rendszer munkatársai, valamint a civil szervezetek összefogásával rendszeres</i>	<i>a családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások bővítése</i>

	<i>a településre</i>	<i>családbarát programok és rendezvények szervezése</i>	
	<i>a gyermeküket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család szegénysége</i>	<i>a problémával érintettek beazonosítása, a szociális ellátás lehetőségeiről tájékoztatás, a gyermekek ingyenes étkeztetése az intézményekben, időszakos gyűjtések szervezése, gyermekek rendezvényekre való eljutásának biztosítása</i>	<i>a gyermeküket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő álláskereső szülők gazdasági kiszolgáltatottságának enyhítése</i>
	<i>nagyarányú munkanélküliség, magas a tartós munkanélküliek között a nők aránya</i>	<i>közfoglalkoztatás szervezése tartós munkanélküli nők számára</i>	<i>nők, elsősorban a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>
Fogyatékkal élők	<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>adatgyűjtés módjának, adattartalmának, résztvevőinek meghatározása</i>	<i>a településen fogyatékkal élők számának, korának, iskolai végzettségének, foglalkoztatottságának meghatározása</i>
	<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű</i>	<i>az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez</i>	<i>a középületek teljes körű akadálymentesítése</i>
	<i>az önkormányzat honlapja részben akadálymentesített</i>	<i>honlap fejlesztés</i>	<i>az önkormányzat honlapjának teljes akadálymentesítése</i>

2. Az intézkedési területek részletes kifejtése

Az intézkedés címe		Tartós munkanélküliek közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők és a romák
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nyilvántartott álláskeresők 42,7%-a
	Célérték	nyilvántartott álláskeresők 38 %-a
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		a tartós munkanélküliek nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, közmunkaprogram további bővítése
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		bevonott tartós munkanélküliek aránya
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Pályakezdő álláskeresők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők és a romák
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nyilvántartott álláskeresők 12,5 % pályakezdő álláskereső
	Célérték	nyilvántartott álláskeresők kevesebb, mint 10,0 %-a pályakezdő álláskereső
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		a pályakezdő álláskeresők nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, a közmunkaprogram további bővítése
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		bevont pályakezdő munkanélküliek aránya
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők, romák
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs
	Célérték	évente 50 fő
Célérték elérésének dátuma		2018.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		Egészségterv
Az intézkedés tartalma		az önkormányzatnak és a helyi civil szervezeteknek, szociális és egészségügyi szakembereknek hasznos szerepet kell vállalniuk a különböző betegségek kialakulását megelőző szűrővizsgálatok népszerűsítésében, a helyi szűréseken elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok tagjainak részvételét növelni kell, egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre, egészségtudatos életmódrá nevelés
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		szűrésen résztvevők száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		a szűrésen résztvevő helyi egészségügyi dolgozók munkaideje
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható

Az intézkedés címe		<i>A szegregátum növekedésének megakadályozása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők, romák
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	65 db lakóingatlan
	Célérték	65 db vagy kevesebb lakóingatlan
Célérték elérésének dátuma		folyamatos
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		Integrált Városfejlesztési Stratégia
Az intézkedés tartalma		a szegregátum területén, illetve közvetlen környezetében nem kerül sor újonnan építési telkek kijelölésére
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		szegregátum területének nagysága
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		folyamatos

Az intézkedés címe		<i>Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepció felülvizsgálata és kiegészítése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők, romák
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	felülvizsgálatra szoruló
	Célérték	aktualizált
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció
Az intézkedés tartalma		a települési Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata és kiegészítése a romákkal kapcsolatos célzott intézkedésekkel
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		a romák esélyegyenlőségét biztosító konkrét intézkedéseket tartalmaz a város szolgáltatás szervezési koncepciója
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		folyamatos 2 évenkénti felülvizsgálatokkal

Az intézkedés címe		<i>Adatgyűjtő, adatelemző esélyegyenlőségi munkacsoport létrehozása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		mélyszegénységben élők, romák
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	munkacsoport nincs
	Célérték	munkacsoport létrejött
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		az önkormányzat által működtetett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítására, igénybevitelére vonatkozó adatok gyűjtéséhez, elemzéséhez egy esélyegyenlőségi munkacsoport létrehozása releváns szakemberekből
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		adatállomány létrejött
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		fenntartás frissítéssel

Az intézkedés címe		<i>A HH és HHH gyermekek fokozott figyelemmel kísérése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		gyermekek
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nem releváns
	Célérték	nem releváns
Célérték elérésének dátuma		folyamatos
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		óvodai, iskolai odafigyelés, jelzések továbbítása a segítséget nyújtani tudó szervezetek felé, ruhagyűjtés, adományozások megszervezése
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		intézkedések száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		folyamatosan fenntartható

Az intézkedés címe		<i>Gyermekek nyári étkeztetése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		gyermekek
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	139 gyermek részesül
	Célérték	160 gyermek részesül
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		óvoda pedagógiai programja
Az intézkedés tartalma		EU-s élelmiszer segély-csomagokra pályázás, segélycsomagok osztása, ingyenes nyári gyermek-étkeztetés biztosítása pályázat útján
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		étkeztetésben részesülő gyermekek száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		szervezési feladat, pályázat benyújtás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függően

Az intézkedés címe		„Közösségi szolgáltató ház” bevezetése
Az intézkedés pontos célcsoportja		gyermekek
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs
	Célérték	„Közösségi szolgáltató ház” bevezetése
Célérték elérésének dátuma		2016.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		„Közösségi szolgáltató ház” program, mint új szolgáltatási forma létrehozása a településen
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		szülői nyilatkozatok száma, naprakész nyilvántartás
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás, infrastruktúra
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Pályázatok táboroztatás témakörében</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		gyermek
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	turnusonként 8
	Célérték	turnusonként 12
Célérték elérésének dátuma		2015
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		a hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány csökkentése, gyerekek táboroztatása
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		részvevő gyermekek száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás pályázat elkészítéséhez
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Biztos Kezdet Gyerekház bevezetése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		gyermekek
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs
	Célérték	Biztos Kezdet Gyerekház bevezetése
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		a Biztos Kezdet Gyerekház program, mint új szolgáltatási forma bevezetése a településen
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		résztevő gyermekek száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás, infrastruktúra
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Nemekre érzékeny adatbázis elkészítése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		nők
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs adatbázis
	Célérték	adatbázis létrejött
Célérték elérésének dátuma		adatállomány létrehozására 2015.06.30, majd évente frissítve
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		adatgyűjtés módjának, adattartalmának, résztvevőinek meghatározása
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		adatállomány létrejött
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		fenntartás frissítéssel

Az intézkedés címe		<i>A családi feladatok összeegyeztethetőségét támogató szolgáltatások bővítése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		nők
Az intézkedés-szel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	évente 1 program
	Célérték	évente legalább 2 program
Célérték elérésének dátuma		2016.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		programok száma, résztvevők száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		szakemberek munkaideje, pénzügyi, technikai feltételek biztosítása pályázással
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		a pályázatok által elvárt fenntarthatósági szempontok alapján

Az intézkedés címe		A gyermeküket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő álláskereső szülők gazdasági kiszolgáltatottságának enyhítése
Az intézkedés pontos célcsoportja		nők
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nem releváns
	Célérték	nem releváns
Célérték elérésének dátuma		folyamatos
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		a problémával érintettek beazonosítása, a szociális ellátás lehetőségeiről tájékoztatás, a gyermekek ingyenes étkeztetése az intézményekben , időszakos gyűjtések szervezése, gyermekek rendezvényekre való eljuttatásának biztosítása
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		támogatásban, kedvezményben részesülő gyermekek száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		pénzügyi, tárgyi és személyi feltételek
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		önkormányzat, közoktatási intézmény koncepciójába beépülve fenntartható

Az intézkedés címe		<i>Nők, elsősorban a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		nők
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	a nyilvántartott álláskereső nők 40,7 %-a tartós munkanélküli
	Célérték	a nyilvántartott álláskereső nők kevesebb, mint 35,0 %-a tartós munkanélküli
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		közfoglalkoztatás szervezése tartós munkanélküli nők számára
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		bevont tartós munkanélküli nők aránya
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek számarányának csökkentése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		idősek
Az intézkedés-szel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	a nyilvántartott álláskeresők 23,4 %-a 50 év feletti
	Célérték	a nyilvántartott álláskeresők kevesebb, mint 20 %-a 50 év feletti
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		az 50 év feletti regisztrált munka-nélküliek számára közfoglalkoztatás szervezés
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		bevont 50 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Az idős emberek biztonságának támogatása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		idősek
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs ilyen program, tájékoztatás
	Célérték	évente legalább egy program, tájékoztatás
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		idősek védelmét szolgáló intézkedések, programok, tájékoztatás, Polgárőrség fokozott járőrözése
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		programok száma, résztvevők száma, tájékoztatás formája
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán, pályázati források kihasználása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		Polgárőrséggel, rendőrséggel együttműködve folyamatos, pályázattól függő

Az intézkedés címe		<i>Generációs programok</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		idősek
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	nincs ilyen program
	Célérték	évente legalább egy közösségi program, legalább 40 fő részvétele
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		programokon résztvevők száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		Önkormányzat koncepciójába beépülve fenntartható

Az intézkedés címe		<i>Az élethosszig tartó tanulás feltételeit a nyugdíjasok számára is biztosító helyi programok tervezése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		idősek
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	jelenleg nincs ilyen program
	Célérték	évente legalább egy közösségi program
Célérték elérésének dátuma		folyamatos
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		az aktív időskor fenntartását segítő, nyugdíjasok igényei alapján tervezett programok pl. internethasználat
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		résztevő nyugdíjasok száma
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		előadó, képző díja
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		pályázati feltételekkel biztosítható

Az intézkedés címe		<i>A településen fogyatékkal élők számának, korának, iskolai végzettségének, foglalkoztatottságának meghatározása</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		fogyatékkal élők
Az intézkedés-elérni kívánt cél	Kiinduló érték	adatokkal nem rendelkezik az önkormányzat
	Célérték	adatbázis létrejötte
Célérték elérésének dátuma		2015.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		adatgyűjtés módjának, adattartalmának, résztvevőinek meghatározása
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		adatállomány létrejötte
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		humán erőforrás
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatos intézkedések

Az intézkedés címe		A középületek teljes körű akadálymentesítése
Az intézkedés pontos célcsoportja		fogyatékkal élők
Az intézkedés-sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	vannak nem akadálymentesített középületek
	Célérték	minden középület akadálymentesített
Célérték elérésének dátuma		2018.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		Integrált Városfejlesztési Stratégia
Az intézkedés tartalma		az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		akadálymentesített középületek száma, utak aránya
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		Önkormányzat, intézmények koncepciójába beépülve fenntartható

Az intézkedés címe		<i>Az önkormányzat honlapjának teljes akadálymentesítése</i>
Az intézkedés pontos célcsoportja		fogyatékkal élők
Az intézkedés- sel elérni kívánt cél	Kiinduló érték	az önkormányzat honlapjának akadálymentesítése részben megoldott
	Célérték	az önkormányzat honlapja teljesen akadálymentesített
Célérték elérésének dátuma		2018.06.30.
A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal		nem releváns
Az intézkedés tartalma		honlap fejlesztés
Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)		akadálymentes honlap
Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások		pénzügyi: a beruházás értéke
Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága		fenntartás szükség esetén frissítéssel

3. Összegző táblázat - Intézkedési Terv

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés és következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Tartós munkanélküliek közfoglalkoztatásában történő fokozott bevonása.	A településen kiemelkedően magas a nyilvántartott álláskeresők között a tartós munkanélküliek aránya.	Tartós munkanélküliek arányának csökkentése.		A tartós munkanélküliek nagyobb arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, közmunkaprogram további bővítése.	Polgármester	Pályázat kiírásához kapcsolódó.	180 napnál régebben regisztráltak munkanélküliek arányának csökkenése.	Humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása.	Pályázattól függő.
2	Pályakezdő álláskeresők közfoglalkoztatás	A nyilvántartott álláskeresők	Pályakezdő álláskeresők arányának		A pályakezdő álláskeresők nagyobb	Polgármester	Pályázat kiírásához	Pályakezdő munkanélküliek arányának	Humán erőforrás: tervezés	Pályázattól függő

	ba történő fokozott bevonása.	között a pályakezdő álláskeresők aránya kiemelkedően magas.	a csökkentése.		arányú bevonása a közfoglalkoztatásba, a közmunkaprogram további bővítése.		kapcsolódó.	csökkenése.	előkészítése, pályázat beadása	
3	Egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre.	A település elsősorban hátrányos helyzetű lakossága az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesz részt.	A településen élők egészségi állapota javuljon, elsősorban a hátrányos helyzetűek bevonásával.	Egészségterv	Az önkormányzatnak és a helyi civil szervezeteknek, szociális és egészségügyi szakembereknek hasznos szerepet kell vállalniuk a különböző betegségek kialakulását megelőző szűrővizsgálatok népszerűsítésében, a helyi szűréseken elsősorban a hátrányos helyzetű csoportok	Orvosok, védőnők, önkormányzat	Minden évben legalább egy alkalom.	Szűrésen résztvevők száma.	A szűrésen résztvevő helyi egészségügyi dolgozók munkaideje.	Önkormányzati döntés alapján folyamatosan fenntartható

					tagjainak részvételét növelni kell, egészségügyi szűréseken való lakossági részvétel ösztönzése, a szűrések kiterjesztése különböző egészségügyi területekre, egészségtudatos életmódra nevelés.					
4	A szegregátum növekedésének megakadályozása.	Biharkeresztes város területén szegregált terület található.	A szegregátum területi növekedésének megakadályozása.	Integrált Városfejlesztési Stratégia	A szegregátum területén, illetve közvetlen környezetében nem kerül sor újonnan építési telkek kijelölésére.	Polgármester	Folyamatos	Szegregátum területének nagysága	Humán erőforrás	Folyamatos
5	Szociális Szolgáltatás-tervezési Koncepció felülvizsgálata és	A település rendelkezik Szociális Szolgáltatástervezési	Aktualizált, kiegészített Szociális Szolgáltatás-tervezési	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	A települési Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Jegyző	2015.06.30.	A romák esélyegyenlőségét biztosító konkrét intézkedéseke	Humán erőforrás	Folyamatos 2 évenkénti felülvizsgálattal

	kiegészítése	Koncepcióval, de felülvizsgálata szükséges, valamint nem tartalmaz a romák, mélyszegénységben élők esélyegyenlőségét elősegítő konkrét intézkedéseket	Koncepció		felülvizsgálata és kiegészítése a romákkal kapcsolatos célzott intézkedésekkel			t tartalmaz a város szolgáltatás-tervezési koncepciója		
6	Adatgyűjtő, adatelemző esélyegyenlőségi munkacsoport létrehozása.	Az önkormányzat nem rendelkezik adatokkal arra vonatkozóan, hogy az általa működtetett közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mennyire biztosított a településen élő hátrányos helyzetű emberek	Nyilvántartás létrehozása		Egy esélyegyenlőséggel kapcsolatos adatokat gyűjtő, elemző munkacsoport létrehozása releváns szakemberekből.	Jegyző	2015.06.30.	Adatállomány	Humán erőforrás	Esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatos intézkedések

		számára, illetve, hogy a gyakorlatban mennyire veszik igénybe ezeket a szolgáltatások at.								
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	A HH és HHH gyermekek fokozott figyelemmel kísérése.	A családok helyzetének drasztikus romlása miatt az elszegényedés jelei tapasztalhatóa k a gyerekeknél.	A nehéz helyzetbe kerülő gyermekek segítése időben megkezdődhes sen.		Óvodai, iskolai odafigyelés, jelzések továbbítása a segítség nyújtani tudó szervek felé, ruhagyűjtés, adományozáso k megszervezés e.	Intézményvez etők	Folyamatos	Intézkedések száma	Humán erőforrás	Folyamatosan
2	Gyermekek nyári étkeztetése	A mélyszegénység ben élő, roma gyermekek nagy részének a szünidőben történő étkeztetése	EU-s élelmiszer segély- csomagokra pályázás, segélycsomag ok osztása, ingyenes nyári gyermek-		EU-s élelmiszer segély- csomagokra pályázás, segélycsomag ok osztása, ingyenes nyári gyermek-	Polgármester	Folyamatos	Étkeztetésben részeseülő gyermekek száma	Szervezési feladat, pályázat benyújtás	Pályázattól függően

		nem megfelelően biztosított	étkeztetés biztosítása pályázat útján		étkeztetés biztosítása pályázat útján					
3	„Közösségi szolgáltató ház” bevezetése	A település elsősorban szegregált területén, mélyszegénységben élő gyermekek számára nem biztosított egy komplex, többfunkciós szolgáltatás lehetősége.	„Közösségi szolgáltató ház” program, mint új szolgáltatási forma létrehozása a településen.		„Közösségi szolgáltató ház” program, mint új szolgáltatási forma létrehozása a településen.	Polgármester	Pályázati kiíráshoz kapcsolódó.	Részvevő gyermekek száma	Humán erőforrás, infrastruktúra	Pályázattól függő
4	Pályázatok táboroztatás témakörében	A hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány erősödése tapasztalható.	Táborozás szervezése a HH gyermekek szociokulturális hátrányainak csökkentésére		A hátrányos helyzetű gyermekek körében a szociokulturális hátrány csökkentése, gyerekek táboroztatása.	Polgármester	Pályázati kiíráshoz kapcsolódó	Nyertes pályázatok száma, résztvevő gyermekek száma.	Humán erőforrás pályázat elkészítéséhez	Pályázattól függő
5	Biztos Kezdet Gyerekház bevezetése	HHH gyerekek teljes körű óvodáztatása nem megoldott, az óvodáskorú	A Biztos Kezdet Gyerekház program, mint új szolgáltatási forma		A Biztos Kezdet Gyerekház program, mint új szolgáltatási forma	Polgármester	Pályázati kiíráshoz kapcsolódó.	Részvevő gyermekek száma.	Humán erőforrás, infrastruktúra	Pályázattól függő

		gyermek szociokulturális hátrányai egyre növekvő tendenciát mutatnak	bevezetése a településen		bevezetése a településen.					
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Nemekre érzékeny adatbázis elkészítése	Az önkormányzat nem rendelkezik nemekre érzékeny adatokkal az önkormányzat által felügyelt szakterületekre.	Nemekre érzékeny adatbázis létrehozása.		Adatgyűjtés módjának, adattartalmán ak, résztevőinek meghatározása.	Önkormányzat , védőnők, szociális intézmény vezetője	Folyamatos	Adatállomány létrejötte	Humán erőforrás	Fenntartás frissítéssel
2	A családi feladatok összeegyeztethet őségét támogató szolgáltatások bővítése.	A családi feladatok összeegyeztet hetőségét támogató szolgáltatások elérhetősége nem jellemző a településre.	A közösségi viszonyok, a helyi közélet fejlesztése.		Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése.	Önkormányzat , védőnők, intézményveze tők.	Folyamatos	Programok száma, résztevők száma.	Szakemberek munkaideje, pénzügyi, technikai feltételek biztosítása pályázással.	A pályázatok által elvárt fenntarthatósá gi szempontok alapján.
3	A gyermeküket egyedül nevelő,	A gyermeküket	A gyermekek ne		A problémával érintettek	közoktatási intézmények,	folyamatos	támogatásban, kedvezménybe	pénzügyi, tárgyi	önkormányzat, közoktatási

	vagy több gyermeket nevelő álláskereső szülők gazdasági kiszolgáltatottságának enyhítése.	egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család szegénysége.	szenvedjenek hiányt az adott helyzetben.		beazonosítása, a szociális ellátás lehetőségeiről tájékoztatás, a gyermekek ingyenes étkeztetése az intézményekben, időszakos gyűjtések szervezése, gyermekek rendezvényekre való eljuttatásának biztosítása.	szociális intézmény, védőnők		n részesülő gyermekek száma	és személyi feltételek	intézmény koncepciójába beépülve fenntartható
4	Nők, elsősorban a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonása.	Nagyarányú munkanélküliség, magas a tartós munkanélküliek között a nők aránya.	Nyilvántartott álláskereső nők számának csökkentése.		Közfoglalkoztatás szervezése tartós munkanélküli nők számára.	Polgármester	Pályázat kiírásához kapcsolódó	Tartós munkanélküli nők aránya csökken.	Humán erőforrás: tervezés előkészítése, pályázat beadása	Pályázattól függő
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek számarányának	Kiugróan magas a településen az 50 év felettek	Az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek arányának		Az 50 év feletti regisztrált munkanélküliek	Polgármester	Pályázat kiírásához kapcsolódó	Bevont 50 év feletti regisztrált munkanélküliek	Humán erőforrás: tervezés előkészítése,	Pályázattól függő

	csökkentése.	körében a regisztrált munkanélküliek számaránya.	csökkentése.		számára közfoglalkoztatás szervezés.			aránya	pályázat beadása	
2	Az idős emberek biztonságának támogatása.	Az idős emberek bűnelkövetés során a leginkább veszélyeztetett csoport, korosztály.	Idősök biztonságának fokozása.		Idősök védelmét szolgáló intézkedések, programok, tájékoztatás, Polgárország fokozott járőrözése.	Polgármester	Folyamatos	Programok száma, résztvevők száma, tájékoztatás formája.	Humán, pályázati források kihasználása.	Polgárorséggel együttmőködő e folyamatos, pályázattól függő
3	Generációs programok	A településen élők körében magas az egyedül élők aránya.	Az idősök és fiatalok kapcsolatának erősítése, ezzel együtt egymás segítése.		Közös Generációs programok szervezése az idősök és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez.	Polgármester, szociális intézmény vezetője, közoktatási intézmények	Folyamatos	Programok száma, résztvevők száma	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	Önkormányzat koncepciójába beépülve fenntartható
4	Az élethosszig tartó tanulás feltételeit a nyugdíjasok számára is biztosító helyi programok tervezése.	Kevés az idős korúak számára új ismeretek megszerzésére indított program.	Az aktív nyugdíjas kor feltételeinek biztosítása.		Az aktív idős kor fenntartását segítő, nyugdíjasok igényei alapján tervezett programok pl.	Polgármester, szociális intézmény vezetője	Évente legalább egy közösségi program	Résztvevő nyugdíjasok száma	Előadó, képző díja	Pályázati feltételekkel biztosítható

					internethasználat					
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	A településen fogyatékkal élők számának, korának, iskolai végzettségének, foglalkoztatottságának meghatározása.	Nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról	Nyilvántartás létrehozása		Adatgyűjtés módjának, adattartalmának, résztvevőinek meghatározása	Szociális Iroda, szociális int. vezetője, civil szervezetek	2015.06.30. folyamatos	Adatállomány létrejötte	Humán erőforrás	Fenntartás frissítéssel
2	A középületek teljes körű akadálymentesítése.	A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű.	Az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása az önálló életvitelben.	Integrált Városfejlesztési Stratégia	Az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez	Polgármester	2018.06.30.	Akadálymentesített középületek száma, utak aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	Önkormányzat, intézmények koncepciójába beépülve fenntartható
3	Az önkormányzat honlapjának teljes akadálymentesítése	Az önkormányzat honlapja részben akadálymentesített	Az információhoz jutás területén az egyenlő esélyek biztosítása		Honlap fejlesztés	Polgármester	2018.06.30.	Akadálymentesített honlap	Pénzügyi: a beruházás értéke	Fenntartás szükség esetén frissítéssel

4. Megvalósítás

Biharkeresztes Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadását megelőzően a konzultáció és véleményformálás lehetőségét minden, a megvalósításba bevont szakmai és társadalmi partner számára biztosítja.

Annak érdekében, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósítása hatékony, a tervezett intézkedések hosszú távú érvényesülése, fenntartható fejlődése biztosított legyen, Biharkeresztes Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Fórumot állít fel és működtet.

A Helyi Esélyegyenlőségi Fórum tagjai:

- települési önkormányzat képviselői
- önkormányzati intézmények, szolgáltatók képviselői
- nem önkormányzati intézmények képviselői
- civil partnerek képviselői

A Helyi Esélyegyenlőségi Fórum feladatai:

- A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulásának nyomon követése, dokumentálása;
- a kitűzött célok megvalósulásának vizsgálata, a szükséges beavatkozások meghatározása, beépítése az Intézkedési tervbe;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Program kétévenkénti felülvizsgálata;
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása;
- a Helyi Esélyegyenlőségi Program és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, társadalmi konzultációra bocsátása.

Az Intézkedési tervben megjelenített intézkedések részletes tartalmi kidolgozása, a megvalósítandó tevékenységek tervezése az adott szakterület és intézménycsoport képviselőinek aktív részvételével, az e célból létrehozott **tematikus munkacsoportokon belül** valósul meg.

5. A program nyilvánossága

A Helyi Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges. Az esélyegyenlőségi intézkedések hatékony megvalósulása, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakításának érdekében Biharkeresztes Város Önkormányzata a Programot közzéteszi, az egyes intézkedések várható és elért eredményeiről a lakosságot tájékoztatja, illetve évente fórumot szervez.

Felelős: Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetője

Határidő: minden év október 31.

6. Kötelezettségek és felelősségi körök

Biharkeresztes település Helyi Esélyegyenlőségi Programjának **végrehajtásáért** a települési önkormányzat részéről Barabás Ferenc Polgármester felel.

A polgármester feladata és felelőssége:

- annak biztosítása, hogy a település minden lakója, de főként az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program, illetve, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és a településen működő intézmények, szolgáltatók dolgozói ismerjék és kövessék a benne foglaltakat;
- annak biztosítása, hogy az önkormányzat, illetve az egyes intézmények vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az intézkedések végrehajtásához;
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben a szükséges lépéseket megtétele, a jogsértés következményeinek elhárítása céljából a szükséges intézkedések megtétele.

Biharkeresztes település Helyi Esélyegyenlőségi Programja megvalósításának **koordinációjáért** a települési önkormányzat részéről a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetője felel.

Helyi Esélyegyenlőségi Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- az intézkedési tervben érintett felek tevékenységének összehangolása, koordinálása;
- az intézkedések végrehajtásának nyomon követése;

- a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum munkájának koordinálása.

7. Elfogadás módja és dátuma

Biharkeresztes település Helyi Esélyegyenlőségi Programját a szakmai és társadalmi megvitatását követően az önkormányzat képviselőtestülete megvitatta, és a 128/2013. (VI. 27.) számú BVKt. határozatával elfogadta.

Biharkeresztes, 2013.06.27.

.....
polgármester

.....
jegyző